

VERSLAG

Commissie Algemeen Bestuur

BV20.0157

Datum vergadering : 28 oktober 2020

Digitaal aanwezig via Teams:

Commissieleden:

Leefbaar 3B : Don van Doorn, Wouter Hoppenbrouwer, Machiel Crielaard, Marjolein Gielis, Henk Meester, Leon Erwich, Johan Phillippens
VVD : Alexander Kuipers, Nathalie van Bakel, Marloes Draak, Eric Kampinga, Ed van Santen, Mauriel van As, Matthijs Machielse, Juval Pat El, Edwin Vervaet
CDA : Matthijs Ruitenbergh, Nelleke Bouman, Hans van der Stelt, Dave Bergwerff, Frans Ammerlaan, Charles van Harn
CU : Kees-Willem Markus, Jurjen Dieleman, Paul Lieverse
WIJ Lansingerland : Leon Hoek, Petrine van Olst, Jan Jumelet, Erwin Barendregt, Dianne van Heusen
D66 : Ineke den Heijer, Erik Jonker, Michiel Muis
GroenLinks : Marco Ruijtenberg, Selgei Gabin, Anja de Geus
PvdA : Petra Verhoef, Hamid Azzouzi, Valmir Xhemaili

Burgemeester

: Pieter van de Stadt

Wethouders

: Simon Fortuyn, Kathy Arends, Jan-Willem van den Beukel, Ankie van Tatenhove

Voorzitter

: Jan Pieter Blonk

Commissiegriffier

: Lianne van den Houten

Afwezig

Leefbaar 3B : Georgine Zwinkels

1. Opening en mededelingen voorzitter

De voorzitter, om 17.00 uur: Goedenavond raadsleden, duo-raadsleden, burgemeester, wethouders, ambtenaren, luisteraars via de webcast en last but not least, de raadsadviseurs en de griffier. Ik ga even de lijst langs om te kijken of jullie present zijn. Ik begin met de lijst van de raadsleden. Je hoeft alleen maar aan te geven dat je present bent.

De heer Ammerlaan, de heer Van As, mevrouw Van Bakel, de heer Bergwerff, mevrouw Bouman, de heer Crielaard, mevrouw Draak, de heer Dieleman, de heer Van Doorn, de heer Erwich, mevrouw Gielis, mevrouw Den Heijer, de heer Hoek, de heer Jonker, de heer Jumelet, de heer Kampinga, de heer Kuipers, de heer Machielse, de heer Markus, de heer Meester, de heer Muis, de heer Philippens, de heer Ruitenbergh, de heer Ruijtenberg, de heer Van Santen, mevrouw Verhoef: aanwezig.

Mevrouw Gabin komt later, de heer Hoppenbrouwer is niet aanwezig, de heer Lieverse is later, mevrouw Van Olst is er nog niet, de heer Van der Stelt komt later, mevrouw Zwinkels is niet aanwezig.

Dan gaan we naar het college. De burgemeester, wethouder Fortuyn, wethouder Van Tatenhove, wethouder Van den Beukel, wethouder Arends: aanwezig.

Dan ga ik naar de duo-raadsleden. Ik noem de namen van wie ik weet, dat ze aanwezig zijn. Dan hoor ik het wel of er meer mensen aanwezig zijn, die ik niet genoemd heb.

De heer Barendregt, mevrouw De Geus, de heer Van Harn, de heer Pat El, de heer Vervaet. De heer Van der Stad is niet aanwezig. Verder nog mensen aanwezig? Mevrouw Van Heusen is ook aanwezig, de heer Azzouzi ook.

De heer Hoppenbrouwer: Ik begreep, dat ik gezocht werd, maar ik ben er wel, the one and only, Wouter Hoppenbrouwer van L3B.

Mevrouw Van Olst: Ik ben er ook, ik was iets te laat, excuses. Ik stond in de file.

De voorzitter: Dan mis ik nog mevrouw Zwinkels. De heer Van der Stelt komt later en mevrouw Gabin komt ook later. En de heer Lieverse komt ook later. De griffie houdt bij als ze zich melden. Dat was de administratie, die we langs moesten gaan.

Ik heb jullie via de griffie afgelopen maandag info gestuurd over de spreektijden per fractie. Dat is 10 minuten in de eerste termijn en 5 minuten in de tweede termijn. Ik geef 1 minuut voor tijd een teken. Er zijn geen interrupties in de eerste termijn en ook geen interruptie bij de beantwoording door het college in de eerste termijn. Na de eerste termijn van de commissie is er een schorsing van 45 minuten. In de tweede termijn zijn wel interrupties toegestaan. Dat gaat vanavond via het aanmelden met een vraagteken in de whatsapp groep van de raad.

2. Insprekers

De voorzitter: Dan kom ik bij de insprekers, die zijn er niet.

3. Vaststelling verslag vorige vergadering

De voorzitter: Het verslag van de vorige vergadering schuiven we door naar de volgende vergadering.

4. Vaststelling agenda en inventarisatie rondvragen

De voorzitter: Is de agenda akkoord? Niemand? De heer Van Doorn, L3B: Ik wil graag een voorstel doen om agendapunt 6a en 6b samen in één keer te behandelen. Dan even kijken of we bij de spreektijd een paar minuten kunnen toevoegen aan 6a, zodat we in één verhaal de hele discussie kunnen afronden, dan kom ik waarschijnlijk precies uit. De voorzitter: Ik wil wel even benadrukken, dat 6a en 6b in de raad echt twee verschillende agendapunten zijn, want 6b kan pas vast gesteld worden als in de raad de begroting is vast gesteld. Ik zal het vragen, ik loop de fracties langs met de vraag of er een meerderheid voor is.

De heer Kuipers, VVD: Dat plezier wil ik de heer Van Doorn wel doen.

De heer Ruitenber, CDA: Ik denk dat ik die extra minuten niet nodig heb, maar dan kan ik wat rustiger spreken, dus laten we het maar doen.

De heer Hoek, WIJ: Akkoord.

De heer Markus, CU: Ik heb zitten slijpen tot de 10 minuten, maar het is prima. Ik gun de heer Van Doorn 2 minuten extra. Niet meer, hoor.

De voorzitter: Ik merk, dat er een ruime meerderheid voor is. Ik ga er voor het gemak van uit, dat de andere fracties dat ook geen bezwaar vinden. Als dat wel zo is, dan melden ze zich.

Mevrouw Verhoef, PvdA: Voor onze fractie, de PvdA, is het ook goed. Ik wil u melden, dat de heer Xhemali ook is aangeschoven. Dus het hele clubje is er.

Inventarisatie rondvraag:

De voorzitter: Er zijn geen rondvragen.

5. Bespreekpunten:

De voorzitter: Er zijn ook geen bespreekstukken.

6. Stukken ter advisering aan de raad:

6.a Begroting 2021-2024

6.b Eerste begrotingswijziging 2021-2024 n.a.v. technisch overleg met provincie

De heer Van Doorn, L3B: We gaan op heel veel fronten door een zware periode. De nog altijd voortwoekerende coronacrisis grijpt nog altijd wild om zich heen en de lange termijneffecten op de samenleving zijn nog altijd onzeker. Maar de crisis heeft ook iets bijzonders zichtbaar gemaakt, namelijk datgene, wat leven in Lansingerland zo bijzonder maakt. We zagen de kracht, wat wij bij L3B de dorpse binding of het dorpse karakter noemen. De lokale verbondenheid, waardoor al snel de focus kwam te liggen op elkaar helpen en bijstaan. Krachtige sociale netwerken, die in een razend tempo aan elkaar werden geknoopt om gezamenlijk door deze ingrijpende crisis te komen. Ik noem als voorbeeld Heel Lansingerland Helpt, online netwerken met betrokken inwoners, die zo hard ging, dat menig professionele organisatie er likkebaardend naar zal hebben gekeken. Er werden massaal kaarten verstuurd naar families, die dierbaren hebben verloren of naar onze ouderen, die door de noodmaatregelen abrupt werden afgesloten van hun kinderen. Een paardentrailer werd omgebouwd tot

een veilige mobiele ontmoetingsplek voor kwetsbare ouderen. We kochten massaal onze bloemen, groenten en fruit bij onze telers, die zo hard getroffen zijn. Geholpen door de mooie parken en natuurgebieden, die we in Lansingerland al hebben, maakten we optimaal gebruik van fiets- en wandelpaden en konden we elkaar toch nog veilig ontmoeten. Complimenten voor al die mooie initiatieven en de opgebrachte discipline ons aan de regels te houden. Wij maakten het, omdat we dorps zijn gebleven, met elkaar zo leefbaar mogelijk. Een ieder zal begrijpen, dat wij juist ook in deze crisis moeten blijven vechten tegen alle bedreigingen die dit unieke voor onze gemeente onder druk zet of zelfs kapot dreigen te maken. Ik zal er zo nog op terug komen, want die dreiging hangt weldegelijk in de lucht. L3B stelt tevreden vast, dat het college ondanks enkele noodzakelijke maatregelen om de exploderende structurele kosten in met name de WMO en de jeugdzorg op te vangen het coalitieakkoord Groeien, Versterken en Koesteren als inhoudelijk kader is blijven gebruiken en uitvoeren. Jarenlang verstandig financieel beleid heeft ervoor gezorgd, dat we, nu we in zwaarder weer zitten, stevige tegenslag kunnen opvangen en koersvast kunnen blijven investeren in een beter en mooier Lansingerland. De creatieve mix van begrotingstechnische aanpassingen, inkomensverhogende maatregelen en mede hierdoor een minimaal aantal, maar pijnlijke en onvermijdelijke kostenreducties, is het gelukt om een sluitende begroting voor te leggen. Een sluitende begroting met daarbij nog altijd een forse reserve en alle Enecogelden op de bank. Geld, dat L3B in nauwe samenwerking met onze inwoners wil investeren in die samenleving en daarbij stelt, dat de opbrengsten voor een ieder zichtbaar en tastbaar moeten zijn. In relatie tot de begroting moet de fractie van L3B wel van het hart dat zij teleurgesteld is, dat het proces om tot een verbeterde planning en control te komen nog niet is afgerond. De huidige presentatie van de begroting geeft nauwelijks tot geen inzicht in de samenhang en de effecten van alle producten en diensten en de mate waarin kosten vast of variabel zijn. Dat maakt het lastig voor ons om de voorgestelde keuzes goed te doorgronden of andere inhoudelijke keuzes te kunnen maken. Met aansluitend ook nog het gedonder met de provincie kan dit procedureel en qua leesbaarheid nauwelijks op een goede voldoende rekenen. In dat kader twee vragen. Graag een uitleg van de wethouder waarom de vorig jaar aangenomen motie niet is uitgevoerd en wat hij gaat doen om dit te herstellen. Graag ook een toelichting of een inschatting op de situatie rond het verschil met de provincie. Hoe kan er ondanks ambtelijke afstemming zo laat in het proces op bestuurlijk vlak geen commitment zijn? Waarom heeft de gedeputeerde, ik meen dat dit Floor Vermeulen is, geheel onverwacht Lansingerland de rug toegekeerd? Graag een toelichting daarop. Nu naar de inhoud. De fractie van L3B wil op drie thema's nader ingaan. Drie thema's, die juist in deze onzekere crisistijd voor onze inwoners van extra groot belang zijn en zekerheid bieden. Dit zijn als eerste de sociale cohesie, hierop aansluitend wil ik het hebben over wonen en tenslotte inkomen. In tijden waar vrijheid en fysiek verbinden geen vanzelfsprekendheid meer bleek te zijn, was de kwaliteit van onze buitenruimten, zoals ik al benoemde, zeer belangrijk. Conform de lijn in het coalitieakkoord houden we dit ondanks de bezuinigingsdruk op het zo gewaardeerde hoge niveau. Chapeau. L3B is ervan overtuigd, dat nu een nog groter deel van onze inwoners onze goed onderhouden schone en groene buitenruimte heeft ontdekt, dit zal uitnodigen om de auto te laten staan en vaker in de eigen omgeving erop uit te trekken. Deze toenemende aandacht voor bewegen, natuur en gezondheid zal ook bijdragen aan het omarmen van een gezondere levensstijl, in deze tijd van crisis een belangrijk aspect. De buitenruimtes gaan daar een belangrijke bijdrage in leveren. In het verlengde hiervan constateert L3B tevreden, dat we ook een uitstekende voorzieningenniveau in stand kunnen houden. Zo hebben we, en houden we, sterke sportverenigingen en uitstekende sportfaciliteiten, een divers palet aan culturele instellingen, een prachtig zwembad en een prachtige bibliotheek. Ik noem dat niet voor niets. We investeren ook stevig in onze onderwijsvoorzieningen en speelplaatsen, zodat de jeugd zich maximaal kan blijven ontwikkelen. Tenslotte wil de fractie van L3B benadrukken, dat dit alles alleen maar kan als we Lansingerland veilig houden. De gekozen aanpak werkt. De pakkans is in Lansingerland, zoals je met regelmaat in de krant kunt lezen, fors toegenomen. Een uitbreiding van de personele capaciteit om deze ondermijning aan te pakken, kan dan ook op onze warme steun rekenen. Ondanks alle moeilijkheden gaan wij als L3B niet beknibbelen op veiligheid. Sterker nog, we investeren juist zelfs in een veiliger en sociale cohesie. Een cohesie, die wij heel belangrijk vinden. Precies het thema waar Lansingerland met haar drie krachtige termen traditiegetrouw sterk in is en ook sterk in moet blijven. Ik noemde net al de exploderende kosten in de WMO en jeugdzorg en de hierdoor boven de markt hangende dreiging, om uiteindelijk toch in de positie te komen noodgedwongen te moeten gaan afbreken, wat zo belangrijk is voor de sociale cohesie in Lansingerland. Die enorme kosten, die voor het overgrote deel buiten onze directe beïnvloedingsfeer liggen, moeten immers betaald worden. Een rekening, die ondanks alle inzet om de kosten beheersbaar te houden, door een sterk groeiende behoefte en domme landelijke regelgeving steeds maar groter aan het worden is en uiteindelijk misschien wel onbetaalbaar kan worden. L3B wil echt voorkomen, dat de benodigde zorg noodgedwongen verschaalt of dat we door deze fouten in het systeem voorzieningen, waar we zoveel belang aan hechten, niet meer kunnen betalen. Dit kan voorkomen worden als we het WMO- en jeugdzorgtekort aan de voorkant opgelost krijgen. Hiervoor zal enerzijds moeten worden afdgedwongen dat de landelijke regelgeving wordt aangepast en anderzijds dat de landelijke politiek zich hard gaat maken voor de noodzakelijke aanvullende compensatie. Tot woede van L3B blijken de landelijke partijen en minister Hugo de Jonge

weg te kijken voor dit enorme probleem. We staan hier niet alleen in, ook de voorzitter van de VNG deelt deze woede. Een vraag aan het college en eigenlijk ook aan de overige fracties: wat wij naast het actief steunen van de strijd, die de VNG momenteel voert, nog meer kunnen doen om de benodigde besluitvorming te beïnvloeden. Het sturen van boze brieven blijkt geen enkele invloed te hebben. Moeten we net als de boeren op het Malieveld gaan staan? Of kunnen we met elkaar een lobby op zetten om de verkiezingsprogramma's te beïnvloeden? De verkiezingen staan binnenkort weer voor de deur. Vanzelfsprekend wil L3B daar een belangrijke rol spelen, wat we in het verleden ook hebben gedaan, voor de partijen die momenteel niet in ons huis aanwezig zijn. Omdat het voorgaande nog geen werkelijkheid is, moeten er in het sociaal domein pijnlijke keuzes worden gemaakt. Wat de fractie van L3B betreft, zijn dit voor de periode dat het rijk nog niet over de brug komt tijdelijke maatregelen. Ten aanzien van het naar beneden bijstellen van het budget beleidsaccenten moet zo snel mogelijk een inhoudelijke discussie worden gevoerd. De midterm review, die de benodigde inzichten moet gaan geven om deze inhoudelijke keuzes te kunnen maken, staat nu op de rol voor Q1 in 2021. Dat duurt de fractie van L3B te lang. De fractie van L3B wil graag van de wethouder de toezegging, dat de oorspronkelijke planning weer in ere wordt hersteld en deze inhoudelijke bespreking in Q4 van 2020 zal plaats vinden. Onderzoek wijst uit, dat men zich steeds meer richt en vertrouwen vindt bij de eigen sociale netwerken als vrienden, familie en burens. Dat zijn, zoals ik in mijn inleiding al benoemde, ook in Lansingerland duidelijk zichtbare patronen. Het is mede om die reden dat L3B blijvend aandacht vraagt om met name voor de eigen inwoners te bouwen, zodat die belangrijke sociale netwerken in tact blijven. Met een jaarlijkse toename van 450 woningen voorzien we niet in de lokale behoefte aan betaalbare woningen. Dat is een bedreiging voor een gezonde ontwikkeling van onze mooie gemeente. Omdat het ons ook al jaren niet lukt om die broodnodige versnelling te realiseren, moeten we nieuwe wegen zoeken. Door corona verandert de samenleving in brede zin en in een enorm tempo en lijkt een toenemende behoefte aan kantoren fors te kantelen naar een overschot. Is dit negatieve effect van corona om te denken naar een kans? De fractie van L3B wil graag van het college weten of de broodnodige versnelling misschien nu wel gerealiseerd kan worden door leegstaande kantoren om te katten naar appartementen. Hoe kijkt het college, en andere fracties, aan tegen een verkenning om van ons kostbare glazen paleis, ik bedoel het gemeentehuis en met name de aanpalende beuk, echt een huis van de samenleving te maken? Door de nu nog verhuurde kantoorgedeeltes te laten verbouwen tot betaalbare starterswoningen en ouderenhuisvesting. Ik ben benieuwd naar een reactie op een dergelijk creatieve oplossing. Vandaag vers van de pers, ook binnen dit thema een voorbeeld van over de schutting gooien van niet gedekte kosten. De Tweede Kamer heeft in al haar wijsheid een motie aangegeven, dat in de bebouwde kom de snelheid van 50km/u terug gebracht moet worden naar 30. Dat zal zeker leiden tot minder slachtoffers, en dat is prima, maar de rekening om de straten en wegen fysiek om te bouwen naar 30km/u gaat voor alle gemeenten in de miljarden euro's lopen. Dat kunnen al die gemeenten niet ophoesten. Ook wij in Lansingerland kunnen dat niet. Ook op dit dossier zullen we tijdig in actie moeten komen. Nu ik het toch over vervoer heb: ik wil graag van de wethouder een bevestiging, dat het gratis OV voor ouderen, wat in het coalitieakkoord staat en mogelijk uitgesteld is, maar zeker niet afgesteld, ik wil weten wanneer die actie, die in het coalitieakkoord staat, geëffectueerd zal worden. Als derde en laatste thema willen wij uitdrukkelijk stil staan bij de negatieve effecten van de coronamaatregelen op de werkgelegenheid. 20% van onze glastuinbouw verwacht dat de effecten van de pandemie zwaar en van langdurige aard zullen zijn. Met de nog altijd voortdurende gedeeltelijke lock down zullen ook steunpakketten van de rijksoverheid niet kunnen voorkomen, dat bedrijven failliet gaan en personeel op straat komt te staan. De uitkeringen zijn nu nog stabiel, maar zullen met zekerheid gaan ophopen. Recente presentaties over het toekomstperspectief van Lansingerland laten zien dat het zeker zo zal zijn bij de 50-plussers en de personen met een migratie-achtergrond. Hen weer laten aansluiten op de arbeidsmarkt zal naar onze overtuiging nog een hele grote uitdaging worden, waar de fractie van L3B ook graag grip op wenst te houden. Ik begreep zelfs, dat al nieuwe kwetsbare groepen zich aandienden. Dat zouden onze jongeren, ZZP'ers en de middengroepen zijn. Kan het college aangeven hoe het college van plan is om deze kwetsbare groepen tijdig aan passend werk te helpen? Kan het college de toezegging doen, dat we de komende tijd nauwgezet op de hoogte gehouden gaan worden van de ontwikkelingen op dit terrein? Dank u wel.

De heer Kuipers, VVD: Dank voor deze begroting. De totstandkoming ervan was kunst- en vliegwerk. De dank gaat naar het college, maar ook naar de ambtenaren, die tijdens deze crisis vanuit huis moesten werken. Het is een begroting, die enigszins gemarkeerd is door de onzekerheid de komende jaren en het ontbreken van een richtinggevende kadernota. Desondanks is het nu aan ons om te besluiten naar beste kunnen en inzicht. De uitgangspunten van de begroting onderschrijven wij. We blijven gewoon het coalitieakkoord uitvoeren, we houden de voorzieningen op niveau en we blijven de lokale lasten van onze burgers drukken. Om gelijk op dat laatste punt door te gaan: de VVD is er niet gelukkig mee, dat rond onze OZB nu voor het eerst een definitiekwestie is gaan spelen. Het tarief van de OZB is weliswaar laag in Lansingerland, maar omdat de huizenprijzen hier hoog liggen, zijn de lokale lasten hier ook hoog. Wie een huis van € 2 ton heeft, betaalt in Lansingerland minder dan iemand met een huis van € 2 ton in een

gemiddelde gemeente. Maar je krijgt in die gemeente wel meer huis voor je geld. Nog iets over de OZB voor niet-woningen. Winkeliers en andere MKB-ers zijn vaak geen eigenaar maar huurder van hun bedrijfspand. Een splitsing tussen eigenaren- en gebruikerstarief biedt de mogelijkheid de OZB voor niet-woningen voor gebruikers laag te houden. De VVD verzoekt het college daarom om de mogelijkheden van een lager gebruikersdeel vanaf 2022 te onderzoeken om zo de MKB te ontzien. Een ander groot deel van de lokale lasten voor onze inwoners bestaat uit de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. Het college stelt voor om te breken met het verleden en meer kosten toe te rekenen aan deze heffingen, waardoor een gemiddeld huishouden als snel gemiddeld € 15 tot € 20 meer betaalt dan eerdere jaren. Dit zonder er meer dienstverlening voor terug te krijgen. Wij vinden dat onwenselijk. Ons viel, wat dat betreft, op in de toelichtingen die we kregen, dat er een paar keer werd gesproken over onbenutte belastingruimte. Alsof we het maximale uit de portemonnee van onze inwoners willen halen en dat het eigenlijk jammer is, dat we dat nog niet doen. Ik kan u verzekeren, dat de VVD-fractie daar helemaal niet teleurgesteld over is. Hoe houden we hier in zware tijden een begroting op orde? Dat kan door de inkomsten te verhogen, lees, de lasten voor ondernemers en inwoners te verhogen. Ik heb daar net wat over gezegd. Je kunt als gemeente ook de uitgaven beperken. Wat de VVD betreft, leunt de voet van het college nog te veel op het gaspedaal van de uitgaven. Wij zoeken als gemeente de oplossingen teveel bij de inwoners en te weinig bij onszelf. Om een pregnant voorbeeld te geven: terwijl bij noodlijdend bedrijfsleven vacaturestops worden ingesteld, waardoor mensen zelfs hun baan verliezen, begroot de gemeente structureel € 1,45mln extra om onder meer 18 fte extra te bekostigen. We snappen de groei van de gemeente, we snappen ook de wens om de kwaliteit van de dienstverlening te verbeteren, maar het is crisis. Als de keus is om inwoners te ontzien of de ambtelijke organisatie, dan zoeken wij het als liberale volksvertegenwoordigers eerder in lastenverlichting voor onze 63.000 inwoners. In dit kader van uitgavenbeperking kunnen we ons ook voorstellen, dat het nu niet het moment is om een half miljoen euro te begroten voor het verbeteren van de toegankelijkheid van ons eigen gemeentehuis. Bovendien een bedrag, waar we graag een afzonderlijk raadsvoorstel voor hadden gezien in plaats van dat we het nu tegen komen in de begroting. Als het gaat om het inperken van de gemeentelijke uitgaven en het opvangen van de crisis, zijn er wat de VVD betreft geen taboes, ook niet als we onze liberale stokpaardjes wat minder mooi zouden krijgen. Het is goed, dat in het sociaal domein, waar de tekorten oplopen als gevolg van de stijgende kosten van jeugdhulp en WMO, ook kritisch is gekeken naar de eigen uitgaven. Dat in de beleidsaccenten € 2 ton uitgaven is geschrapt, is wat de VVD betreft niet per definitie onbespreekbaar. Je kan het nu eenmaal niet halen bij de wettelijk verplichte uitgaven van jeugdzorg en WMO. We zijn vooral ongelukkig met het gelopen proces. De beleidsaccenten zijn immers door de raad zelf vastgesteld met als doel kinderen en jongeren gelijke kansen te geven voor hun toekomst, volwassen inwoners vanuit werk en zonder schulden een bijdrage te laten leveren aan onze gemeenschap en mantelzorgers en chronisch zieken te ondersteunen. Een koud bezuinigingslijstje zonder degelijke onderbouwing, zonder afstemming vooraf met de raad, zijn naar onze mening niet in lijn met ons vast gestelde beleid. We zijn tevreden met de inspanning van het college om maximaal aan de knoppen te draaien bij de toewijzing van specialistische jeugdhulp. Jeugdcoaches op school en praktijkondersteuners bij huisartsen kunnen de eerste nood lenigen en daarmee in veel gevallen voorkomen, dat onnodig dure specialistische zorg moet worden ingekocht. Wij verwachten hier op langere termijn zeker positieve effecten van. Het abonnementstarief van de WMO is een wat hardere noot om te kraken. Het tekort bij de WMO wordt voor Lansingerland in 2021 nu geschat op € 0,9mln en zal oplopen naar bijna € 5mln in 2024. Dat is serieus geld. De budgetoverschrijding gaat ten koste van andere beleidsterreinen van kwetsbare mensen en dat is hoogst ongelukkig. Enkele woorden over de ontwikkeling van de algemene reserve. We hebben zorgen over het gebruik van de algemene reserve in deze begroting. De geraamde tekorten voor 2022 tot 2024 bedragen zo'n € 10mln en die gaan af van de algemene reserve. Als Wilderszijde doorgaat, dan zou het verlies van € 20mln, nemen we aan, ook via de algemene reserve lopen en dat in een economisch uiterst onzekere situatie. De algemene reserve is om het verlies op te vangen. Het is een belangrijk deel van ons weerstandsvermogen, maar dat is fors gezakt, terwijl de risico's volgens de begroting zijn toegenomen. Dan tenslotte die begrotingswijziging. We betreuren de gang van zaken rond het contact met de provincie. Je zou wensen, dat de overheid als één orgaan functioneert en dat er niet dit soort misverstanden kunnen ontstaan tussen twee overheden. Ook onderling moeten overheden betrouwbaar zijn. We hebben, wat dat betreft, met verbazing naar het hele proces gekeken. In de toelichting van het college wordt de indruk gewekt, dat de wijziging louter technisch van aard is en geen beleidseffecten heeft. Wij zijn het daar niet mee eens. Zo zie je de algemene reserve in 2024 nog eens extra dalen van € 52 naar € 48 mln. De VVD vindt dat niet technisch, maar zorgelijk. Er is een hoop, dat wij niet of moeilijk hebben kunnen beoordelen rondom dit proces. Wat ons betreft hebben we een dure les geleerd en is het eens, maar nooit weer. De begroting is een kloek boekwerk. Dat ik hier maar een paar dingen heb genoemd, ligt niet aan mijn beperkte spreektijd, maar eerder aan onze tevredenheid, de inzet van het college en de samenwerking met onze coalitiepartners. Dat wilde ik toch nog even gezegd hebben. Dank voor uw aandacht.

De heer Ruitenber, CDA: Deze commissie en de aankomende raadsvergadering over de begroting zijn de belangrijkste politieke vergaderingen in onze gemeente. Het feit, dat ik vanuit mijn werkkamer op zolder tegen u spreek via een beeldverbinding is een symbool van de invloed die corona op ons dagelijks leven heeft. Veel zaken die wij net iets meer dan een half jaar geleden volkomen vanzelfsprekend vonden, zijn dat nu niet meer. Hieronder ook heel veel dingen, die het leven kleur geven. De festivals op ons mooie evenemententerrein gaan voorlopig niet door. Kijken bij de voetbal of de hockey zit er voorlopig niet in. Uit eten of naar de kroeg gaan ook niet. Volwassenen mogen niet in groepen sporten. Naar de kerk gaan lukt alleen met grote aanpassingen. Culturele evenementen kunnen slechts zeer beperkt en in kleine groepen plaats vinden. Onze ondernemers zijn zwaar getroffen. Corona raakt ons allemaal, zowel jong als oud. Iedereen moet vrijheid en leuke dingen inleveren en het eerlijke verhaal is: dit gaat nog wel even duren. Zelfs als er snel een vaccin wordt goedgekeurd, zal vaccinatie van de bevolking een enorme operatie zijn, die tijd nodig heeft. Tot die tijd moeten we met afstand houden en sociale contacten beperken, soms een beetje meer en soms een beetje minder, proberen de verspreiding van het virus zo laag mogelijk te houden. Dit alles maakt dat begroten in deze tijden, nog meer dan in andere crisissituaties, een bijzonder onzekere activiteit is. Deze onzekerheid wordt ook nog eens versterkt door onvoorspelbaar gedrag van de landelijke en provinciale politiek. Landelijk beleid raakt Lansingerland en ook veel andere gemeenten keihard. De tekorten als gevolg van de bezuinigingen in de jeugdzorg bij de decentralisatie waren al een tijdje bekend. De kosten van de energietransitie zorgen ook via het dividendverlies van de netbeheerders afgewenteld op de gemeenten. En we merken nu ook de gigantische effecten van het abonnementstarief in de WMO. Het is bijzonder harteloos van de landelijke politiek, dat deze open einde regeling zonder nooduitgang bij de gemeente is neergelegd. Gemeenten, die geen structureel tekort mogen hebben op hun begroting, in tegenstelling tot de landelijke overheid. En gemeenten, die ook nog eens te maken krijgen met een strenge provincie met onvoorspelbaar gedrag als het gaat om het financieel toezicht. Het voelt alsof we worden gevierendeeld door aan de ene kant het rijk, die wetten en regels opstelt, die de gemeente armer maken en aan de andere kant de koude bureaucraten van de provincie die gevoelloos met het vingertje van preventief toezicht wijst. En tegelijkertijd is dat nou eenmaal zoals het is. Natuurlijk doen we allemaal ons best om te lobbyen. Of op het Malieveld te staan, zoals de heer Van Doorn zegt, voor meer geld en soepelere regels. Maar dat ontslaat ons niet van de verplichting om zelf goed op te blijven letten, want de Lansingerlandse gemeente financiën baren het CDA best enige zorgen. We hebben de eerste jaarschijf van de begroting nu sluitend gekregen met behoorlijk wat kunstgrepen, die nog iets zijn aangepast in de eerste begrotingswijziging. Voor de overige jaren willen we de oplossing uit Den Haag. Strengere regels rondom het abonnementstarief of gewoon meer geld. Maar gezien het onvoorspelbare gedrag van de rijksoverheid is het verstandig om ons niet rijk te rekenen. Daarnaast hebben we de begroting gedicht met een aantal bestuursopdrachten, die moeten leiden tot structurele besparingen in de jeugdzorg of tot structurele extra baten ter afdekking van het verlies van het dividend van Eneco en Stedin. Of dit volledig lukt, is natuurlijk maar de vraag: het zijn uitdagende bestuursopdrachten. Ondertussen gebruiken we onze reserves om de tijd te overbruggen. Dit is ook te zien op onze balans op blz. 146 van het boekwerk. Als we Eneco buiten beschouwing laten, neemt ons eigen vermogen in de periode van eind 2019 tot en met 2024 met maar liefst € 37 mln af. Dankzij de Eneco miljoenen valt dit misschien niet zo op, maar het mag duidelijk zijn, dat we hier niet mee door kunnen gaan in dit tempo. Dus wat rijk of provincie ook zeggen of doen, wij moeten onze verantwoordelijkheid nemen en zorgen dat we de tering naar de nering zetten. Het college maakt daar in deze begroting een goede eerste aanzet mee. In zo'n operatie zou iedere politieke partij terug vallen op zijn kernwaarden om te bepalen wat wel of niet acceptabel is. Wat betreft de inkomsten kant: het CDA kan de gekozen lijn volledig steunen. Het vergelijken van de OZB percentages met het landelijk gemiddelde geven de meest eerlijke verhouding weer. Natuurlijk blijft Lansingerland met gemiddeld hoge woningprijzen relatief duur, maar daar staat ook heel veel tegenover. De huizen zijn niet voor niets duur. Veel huizen met tuin, veel groene ruimte en goede voorzieningen. Het is de gezamenlijke verantwoordelijkheid van ons allemaal en een vorm van solidariteit om deze voorzieningen in stand te houden en deze belastingtarieven passen daarbij. Het CDA is daarbij tevreden over het licht verlagen van de OZB voor woningeigenaren in 2021. Bij de besparingen aan de uitgavenkant vindt het CDA het heel belangrijk, dat de sociale cohesie, die zo belangrijk is in onze gemeente, niet onder druk komt te staan. Het is een vorm van rentmeesterschap om deze sociale structuren, die sterk zijn in Lansingerland, te behouden en door te geven aan de volgende generatie. Bezuinigingen op bijvoorbeeld het verenigingsleven zijn daarom wat ons betreft onacceptabel. Het is goed om te constateren, dat dankzij het door het CDA ingebrachte punt van de bevriezing van de huren onze verenigingen de komende jaren wat dit betreft zekerheid heeft. Ook de buitenruimte is zeker in deze tijd extreem belangrijk voor de sociale structuur van onze gemeente. Het is meer dan alleen groen. Het is de plek, waar we even kunnen ontspannen en de coronagedachten kunnen verzetten. Wij zijn dan ook tevreden met het niet besparen op onderhoud en kwaliteit van het openbaar groen. Dat neemt niet weg, dat de wel voorgestelde bezuinigingen pijn doen. Een aantal bezuinigingen betreuren wij, zoals het verdwijnen van het compliment voor mantelzorgers en de besparingen op de beleidsaccenten in het sociaal domein. Dit raakt kwetsbare mensen in onzekere tijden. Bij de besparingen op de

beleidsaccenten blijft het voor ons vaag welke besparingen het college nu precies in gedachten heeft. De totale besparing is akkoord. Bezuinigen doet altijd pijn en het moet ergens op, maar voor de verdeling van de besparing over de accenten maken wij als raad graag een integrale afweging bij de behandeling van de midterm review. Onze grootste zorg is echter niet 2021, het zijn de jaren daarna die onze grootste zorgen baren. De jaren 2022-2024 laten allemaal een zeer stevige min zien. In combinatie met de onzekerheid en het gegeven dat wij de OZB niet willen verhogen, zullen we daarom goed moeten kijken naar de lasten, die structureel doorwerken in de komende jaren. Daarbij benoemen wij met name drie zaken. De eerste zaak is uiteraard het sociaal domein. Kunnen wij toch tot besparingen komen in het sociaal domein zonder daarbij kwetsbare mensen te raken? Maar daarnaast de toename van het aantal fte's binnen de ambtelijke organisatie van 18 fte in de komende jaren en de omvang van de investering. In tijden van bezuinigingen is het van belang, dat de overheid het goede voorbeeld geeft. Dat kan door nog eens heel kritisch te kijken naar de hoeveelheid ambtenaren die nodig is om de organisatie toekomstbestendig te maken. Gezien de grote financiële impact vinden wij het vanzelfsprekend dat de raad hier de kaders stelt. Wij vragen daarom aan het college om toe te zeggen om rond de kaderbrief 2021 over de meerjarenbegroting 2022-2025 met een voorstel te komen, waarin de verder organisatieontwikkeling aan de raad wordt voorgelegd. Hetzelfde geldt voor de investeringen. Wat het CDA betreft, zijn hier geen heilige huisjes. Alle investeringen, die structurele impact hebben, moeten als gevolg van de veranderde financiële situatie opnieuw tegen het licht worden gehouden. Hieronder valt wat het CDA betreft ook het cultuurhuis Blok B. Het CDA vindt het logisch om later in 2021 bij de behandeling van de kadernota een heroverweging plaats te laten vinden met als kernvraag: kunnen wij dat met dat meerjarenplaatje financieel nog steeds betalen? Van de investeringen in 2021 vragen wij bijzondere aandacht voor het huis van de samenleving. Vanuit een voorbeeldfunctie vinden wij dat wij nu bijzonder terughoudend moeten zijn met investeringen in het gemeentehuis. Deze investering van € 500.000 is dus nog niet akkoord, wat het CDA betreft. Wij vragen het college toe te zeggen om eerst een raadsvoorstel aan ons voor te leggen, waarin de raad kaders kan meegeven voor deze investering. Hetzelfde geldt ook voor überhaupt investeringen, die op deze wijze in de begroting staan, zonder toelichting van anderhalve regel. Dat moet anders. Wij zouden graag meer controle willen krijgen als raad, meer kaders mee willen geven over investeringen. Niet alleen als het gaat over het geldbedrag, maar ook over kwaliteit en wat we precies kunnen verwachten van zo'n investering. Hetzelfde geldt voor de eenmalige impuls voor het Lage Bergse Bos van € 1,45 mln. Die kwam voor ons totaal uit de lucht vallen. Wij vragen aan het college om de raad te betrekken bij de verdere besluitvorming. Ik wil nog twee zaken noemen, die voor het CDA van belang zijn. Het CDA steunt de extra inzet in de strijd tegen ondermijning. Het CDA maakt zich zorgen over de toename van zware criminaliteit, meestal gerelateerd aan drugs, in onze gemeente. Het is goed, dat de gemeente zijn verantwoordelijkheid oppakt en hier meer inzet op pleegt. Veiligheid is immers één van de belangrijkste basisvoorwaarden van een vrije samenleving. Tenslotte kom ik op het onderwerp wonen. In de tweede termijn zal ik op de creatieve ideeën van de heer Van Doorn reageren. Het CDA rekent op spoedige steun van de minister van Binnenlandse Zaken en woningbouwimpuls om aan de voorziene woningbouw in het gebied Wilderszijde daadwerkelijk een stevige impuls te geven. Dan kunnen we de ambities, zoals nu verwoord zijn, ook uitvoeren. Het CDA zou dat heel graag willen. Maar indien we deze impuls niet krijgen, en gezien de ontwikkeling van onze algemene reserve, zoals die zojuist door de heer Kuipers vrij is verwoord, dan stappen we wat het CDA betreft terug naar het coalitieakkoord. Daar staat het kader, dat we primair bouwen voor onze eigen behoefte en dat bij de businesscase Wilderszijde het uitgangspunt van een sluitende grondexploitatie geldt. In het kader van woningbouw zijn we blij met de aandacht die de locaties in Bleiswijk nu krijgen, maar we snakken naar snellere vooruitgang. De start van een nieuwe werkgroep voor seniorenhuisvesting in Bleiswijk onderstrepen we. Ik kom tot een afsluiting. Het zijn lastige tijden, voor ons allemaal, maar in het bijzonder ook voor onze bestuurders in het college. Zij dragen een grote verantwoordelijkheid op hun schouders en het CDA heeft daar veel respect voor. Daarom danken wij jullie daarvoor en wij wensen jullie heel veel wijsheid toe bij het uitvoeren van deze begroting, maar ook bij alle inspanningen die jullie doen om de coronacrisis in Lansingerland goed onder controle te houden. Dank u wel.

De heer Hoek, WIJ: Het komt goed. Wanneer de dag lang en als kapot gekookte spaghetti's lierten zonder een mogelijk alternatief in lege straten en treinen en metro's en bussen alsof de engste film moet uitgevonden, schudden onze handen denkbeeldig die van vaders en moeders, opa's en oma's, en omhelzen we kinderen, die niet weten wat, en hoe de natuur weer opleeft, geeft ons moet over hun terugkeer in al haar ontluikende glorie. Dit is een coronagedicht, gemaakt door Mark Boninsegna, onze gemeentelijk dichter. Wie had een jaar geleden kunnen bedenken in wat voor situatie wij op dit moment zitten? Ons hele leven staat op zijn kop. Ook de gemeente van Lansingerland staat voor nieuwe onverwachte uitdagingen. Onze beschouwingen zien er anders uit dan voorgaande jaren. Wij zullen niet ons verkiezingsprogramma volgen, zoals we gebruikelijk doen, maar ons beperken tot drie onderwerpen. Te weten: het sociaal domein, Wilderszijde en starterswoningen, en onze financiën. Het sociaal domein is een dossier waar we de komende tijd veel risico lopen en is tevens het dossier, waarvan we goed

inzichtelijk hebben waar de schoen wringt. Met name het abonnementstarief en de oplopende jeugdzorgkosten zorgen ervoor, dat we te maken hebben met toenemende tekorten. Er wordt hard gewerkt om het tij te keren en richting Den Haag wordt er landelijk aandacht gevraagd voor dit probleem. Ook andere partijen hebben het aangekaart. (...) om elkaar in deze coronacrisis goed vast te houden. Verbinden in deze tijd is cruciaal. In dit kader wil ik met name de jeugd noemen. Wanneer we niet specifiek een inspanning plegen om hen aangehaakt te houden (...). De voorzitter: Ik ga u onderbreken. U valt af en toe weg. Het geluid valt af en toe weg. Mevrouw N: Misschien door de camera uit te zetten. De heer Hoek: Dus mijn vraag: heeft het college nagedacht over hetgeen N stelde: hoe ziet dit er concreet uit? Met betrekking tot het presenteren van een sluitende begroting komt het college met een aantal bezuinigingsvoorstellen op het gebied van het sociaal domein. Als voorschot op de midterm review wordt reeds een substantieel bedrag opgevoerd als bezuiniging rond de € 2 ton. Dit is de omgekeerde wereld. Er is geen objectieve evaluatie van de beleidsaccenten mogelijk, wanneer er aan de voordeur al een bezuiniging wordt ingeboekt. Wat nu als blijkt, dat de uitvoering van de beleidsaccenten inzet van zwaardere hulp voorkomt? Wanneer niet al het geld voor de beleidsaccenten is gebruikt, moet je je afvragen of voldoende inhoud is gegeven aan het uitvoeren van deze beleidsaccenten. Vraag: is het college bereid om de ingeboekte bezuiniging teniet te doen, teneinde een objectieve midterm review te bewerkstelligen. Wat ook tijdens deze midterm review aan de orde moet komen, en dit is eerder een toezegging geweest van het college, hoe het college inhoud heeft gegeven aan de stelling: niet praten over jongeren, maar met jongeren. Daarnaast stelt u in de begroting nog twee bezuinigingen voor, die we politiek technisch moeilijk kunnen duiden. Graag uitleg. Bezuiniging op participatiebanen, afgezet tegen de coronacrisis, en het laten vervallen van de cadeaubonnen of het mantelzorgpresentje. Nota bene, mantelzorgers, het cement in onze samenleving. Wilderszijde en starterswoningen. Jongstleden is ons gebleken, dat de starterswoningen in het te bouwen centrum west verkocht zijn aan een investeerder. Hier hebben wij nota bene een motie over ingediend. Hierbij heeft het college aangegeven, dat deze starterswoningen na 10 jaar geen starterswoningen meer zullen zijn. Wij zijn daar erg ontstemd over. Dit past niet in ons aller streven om starterswoningen in Lansingerland beschikbaar te hebben en te houden voor onze jongeren. Wij stelden eerder vragen aan het college over het anti-speculatiebeding. U verwees naar de komende woonvisie. Wanneer kunnen wij de woonvisie verwachten ten einde dit soort zaken te voorkomen? Dit kan wat ons betreft echt niet, een gemiste kans. We hebben ook veel zorgen over de voortgang van Wilderszijde. In de afgelopen weken bleek ons dat start van de plandelen in het best case scenario Q4-2022 plaats vindt. Best case scenario. We gaan ervan uit, dat de feitelijke eerste paal ergens op zijn vroegst in 2023 de grond in gaat. Dan moet echt alles mee zitten. Versnelling is niet mogelijk. Hier hebben wij vorig jaar ook al voor gewaarschuwd, terwijl het toch echt bittere noodzaak is. Onze tweede zorg is, dat het financiële tekort op dit project zal oplopen tot enkele tientallen miljoenen wanneer Lansingerland in de tweede tranche wederom geen rijkssubsidie krijgt. Overigens zal er bij een toekenning van subsidie ook nog een flink financieel tekort zijn. Vraag: hoe gaat het college dit oplossen zonder dat er vanuit gemeentelijke middelen een aanzuivering komt op het tekort? Wij zijn zeer nieuwsgierig naar uw oplossing. Echter, wat ons betreft wordt er niet getornd aan de eerdere afgesproken 50% betaalbare woningen. Met al het geld, dat reeds is afgeboekt op Wilderszijde en de investeringen die ons nog te wachten staan, ontkomen we er niet aan om inhoudelijk te discussiëren over de realisatie van deze wijk en met name de kosten, die hiermee gemoeid zijn. WIJ kiest ervoor om kosten en ambitieniveau in evenwicht te krijgen. Financiën, tot slot. Je hoeft op dit moment geen helderziende te zijn om de conclusie te trekken, dat er zware tijden aanbreken. De CPB cijfers spreken voor zich, maar laten we vooral ons GBV zijn werk laten doen. GBV staat voor: gezond boeren verstand. Het is goed, dat het college heeft gemeend om € 137 mln Eneco-gelden buiten de begroting te houden. Maar is het in het verlengde hiervan legitiem om op dit moment een publiek debat te voeren hoe we deze € 137 mln gaan uitgeven? Hoe doet de gemiddelde ondernemer in Lansingerland dit in coronatijd? De gemiddelde ondernemer met geld op zijn rekening kiest ervoor om de crisis af te wachten om goed in beeld te krijgen wat de uiteindelijke gevolgen zijn van een dergelijke crisis. Geen geld labelen en straks tot de conclusie komen, dat het beter was geweest om deze gelden anders te besteden. Daarom kiest WIJ ervoor om pas op de plaats te maken en ons weerstandsvermogen op een substantieel hoger niveau te krijgen. Na de crisis zijn wij zeker bereid om na te denken, maar niet nu geld uitgeven en straks de rekening bij de burger leggen middels bezuinigingen. Dus wat ons betreft: het weerstandsratio van niveau A verhogen naar niveau B ten einde risico's in de toekomst het hoofd te kunnen bieden. Graag een reactie van het college. Een sluitende of niet sluitende begroting, tja. De oplossingen die zijn gekozen om de begroting sluitend te krijgen, zijn op de lange termijn niet houdbaar. Dit is ook wat het college zelf stelt. Laten we uitkijken, dat we geen onderdeel worden van het bekende Engelse gezegde: penny wise, pound foolish. Als we niet uitkijken, boeten we in op kwaliteit. Ik noemde de beleidsaccenten, de participatiebanen en het mantelzorgcadeautje. Dat klinkt niet erg duurzaam. Dan vers van de pers de commotie rond de provinciale goedkeuring van onze begroting. Hoe kan het zo zijn, dat wij met een dergelijke verrassing geconfronteerd worden? Laten we bij onszelf beginnen, wij als raad hebben tenslotte een controlerende taak, dus wij rekenen het onszelf ook aan hoe zaken in het verleden gelopen zijn. Dat neemt niet weg, dat wij van het college verwachten, ondersteund door het ambtelijk apparaat,

dat zij een ordentelijke begroting presenteren. Laten we leren van hetgeen de provincie stelt en vervolgens volgens deze methodiek de begroting opstellen. Misschien moeten we de rekenkamer vragen om kritisch naar de begroting te kijken. Niet om met de vinger te wijzen, maar om er gezamenlijk beter van te worden. Tot slot. Er zijn partijen die zeggen dat de begroting duidelijk en overzichtelijk is. Wij, met toch behoorlijk wat kennis in de fractie, zijn het hier absoluut niet mee eens. Het is een hele zoektocht om helder op het netvlies te krijgen hoe het nu precies zit. Daarom willen wij, en dit vragen wij voor de vierde keer op rij, twee A4-tjes met enerzijds het nieuwe beleid, de onderbouwing en de dekking plus een verwijzing naar het paginanummer in de begroting. Anderzijds de voorgestelde bezuinigingen, de onderbouwing plus verwijzing naar het paginanummer in de begroting. Dat zou bijvoorbeeld op de achterkant van een A3 formulier kunnen, wat we tot nu toe krijgen en wat ook heel veel duidelijkheid biedt. Het gedicht van onze gemeentelijk dichter eindigt met: en hoe de natuur weer opleeft, geeft ons moed over een terugkeer in al haar ontluikende glorie. Laten we hopen, dat we snel weer onderdeel kunnen uitmaken van de ontluikende glorie om zo de blik weer op de toekomst te richten zonder corona in ons kielzog. Aan het eind van deze beschouwingen bedanken we het college, onze collega-raadsleden, brandweer, politie en alle vrijwilligers, mantelzorgers, die bij hebben gedragen aan de Lansingerlandse samenleving. Zonder jullie hadden we het niet gered. Dank u wel.

De heer Markus, CU: De afgelopen maanden is de wereld in de greep gekomen van het coronavirus, iets waar we een jaar, zelfs ruim een half jaar geleden, nog volkomen niet mee bekend waren. Het heeft ons hard geraakt. Bedrijven, ZZP'ers zagen hun inkomsten verdampen. Mensen werden ziek, we misten onze sociale contacten, zeker in tijden waarin dierbaren overleden. Sporten, cultuurbeoefening, kerkgang waren niet of minder mogelijk. We voelden ons eenzaam en onzeker. Verschillenden van ons hebben dit heel persoonlijk van dichtbij meegemaakt. Maar het is ook een tijd, waarin we met elkaar er de schouders onder zetten en er samen op vertrouwen dat het virus ook een einde kent. Met dit vertrouwen kijken we ook naar het komende jaar 2021. Dit wordt geen jaar, waarin we moeten wennen aan het nieuwe normaal. Een waardeloze term. Een tijd waarin sociaal contact niet goed mogelijk is, is niet normaal, dat is abnormaal. Maar deze crisis heeft ons ook die dingen geleerd, die belangrijk zijn. En vanuit deze punten willen we ook graag kijken naar de begroting voor het komende jaar. Allereerst de buitenruimte. Juist de afgelopen maanden is het belang van een schone en veilige buitenruimte duidelijk geworden. Veel kon niet meer, maar genieten van de natuur, een wandelingetje tijdens het thuiswerken of met de fiets naar het Annie M.G. Schmidtpark waren dingen die wel konden en ook belangrijk zijn. We zijn dan ook blij, dat we in de buitenruimte blijven investeren, ondanks de financiële situatie, want de buitenruimte is niet alleen tijdens deze coronacrisis van belang, maar altijd. Het is de ruimte waarin we elkaar kunnen ontmoeten. Laten we dan ook blijvend investeren in deze buitenruimte. Ook aandacht voor de fiets en fietsparkeren. Maak wandelen ook voor ouderen aantrekkelijk, door het plaatsen van wandelbankjes en zet deze zeker niet per definitie af om de anderhalve meter te garanderen. Blijven investeren in ons speelbeleid en moedig natuurlijk spelen aan. Wees met elkaar creatief hoe we deze buitenruimte geschikt houden voor iedereen. Het tweede wat ons de afgelopen maanden duidelijk is geworden, is het belang van gezond leven. Iedereen in Lansingerland heeft hier recht op. Het afgelopen jaar hebben we dan ook veel geïnvesteerd om dat voor elkaar te krijgen. Ons sociaal domein heeft hier ook echt een positief effect. Ditzelfde sociaal domein zorgt nu juist voor een groot deel van onze tekorten. De rijksoverheid dacht met het abonnementstarief problemen op te lossen, maar op dit moment zorgt het bij veel gemeenten en ook bij ons juist voor grote financiële problemen. Aangezien het rijk niet over de brug komt, staan we als gemeente zelf aan de lat om te bezuinigen, ook op het sociaal domein. We zijn blij, dat niet alle bezuinigingen worden gezocht, maar ik snap dat het voor een deel ook in het sociaal domein zelf gevonden moet worden. Hierin zitten wel een paar pijnpunten. De al eerder genoemde bezuinigingen op de beleidsaccenten is voor ons onduidelijk. Waar in de tien accenten gaan we bezuinigen? Wat is het effect? We willen niet iets afbreken, waar we achteraf spijt van hebben. Zoals eerder aangegeven: we willen hier snel met elkaar over spreken en niet pas in Q1 volgend jaar. Ook wij horen graag van de wethouder de toezegging dat dit eerder kan. Ook de bezuiniging op begeleiding licht en mantelzorgcompliment is iets waar we grote moeite mee hebben. Juist in deze coronatijd kan het voor veel mensen, en niet alleen mantelzorgers, een welkome afleiding zijn om eenzaamheid te voorkomen. Graag ook hier bespreken we de invulling van tijdens de midterm review. Nogmaals, we snappen goed, dat we door de grote tekorten ook in het sociaal domein bezuinigd moet worden. We zijn blij, dat de wettelijke standaard in tact blijft, maar we hebben wel zorgen over de genoemde punten. Voor ons is en blijft het belangrijk, dat mantelzorgers juist in coronatijd ontzorgd blijven, er kansen gelijkheid is voor iedereen, er aandacht is voor eenzaamheid, er aandacht is voor mensen, die in de financiële problemen vallen en dreigen buiten de boot te vallen, schuldhulpverlening en de inzet op preventie. Kortom: een beleid dat streeft naar gezond leven in Lansingerland, zowel geestelijk als lichamelijk. Het derde punt, dat we gezien hebben tijdens de crisis, en het is ook al door verschillenden aangehaald, is de sociale samenhang. In maart bij de start van de coronacrisis regende het initiatieven vanuit de samenleving om naar elkaar om te zien. De gemeente coördineerde waar mogelijk. Vele verenigingen en kerken en inwoners zetten de schouders eronder. Complimenten voor iedereen. Dit heeft

laten zien, dat de sociale samenhang belangrijk is. Juist op die initiatieven, die deze samenhang bevorderen, wordt geschoven met posten en wordt bezuinigd. Goed dat ondanks bezuinigingen op het ZEIL-fonds het gedachtengoed wel wordt overgenomen in de subsidieverordening. Hierbij wel de oproep aan de wethouder om te monitoren, dat er geen initiatieven verdwijnen door financiële tekorten. Graag een reactie van het college. We zijn ook blij, dat de verenigingen de afgelopen maanden zijn ondersteund door de gemeente en dat er op het verenigingsleven verder niet wordt bezuinigd. Juist in deze tijd is het belang van verenigingen nog duidelijker geworden. We hebben wel twee zorgen voor de nabije toekomst. In tegenstelling tot maart zie je nu, dat het aantal initiatieven opdroogt. Mensen worden het zat en er wordt minder rekening gehouden met elkaar. Daarom de oproep aan de gemeente om juist nu de initiatieven uit de samenleving actief te steunen. Benoem ze in interviews, maak een overzicht op de gemeentelijke webpagina, vermeld ze in de Heraut. Graag een reactie van het college hierop. Een andere zorg is de veerkracht van veel vrijwilligers, mantelzorgers en zorgmedewerkers. De rek is er bij velen uit. Vraag aan de wethouder: of hier vanuit de gemeente ook aandacht voor is, bijvoorbeeld via VIP of in gesprekken met zorgaanbieders. Het volgende punt zijn de jongeren rond de 18. Voor deze groep willen we expliciet aandacht vragen, zonder de anderen tekort te doen. Dit is een groep jongeren na de middelbare schoolleeftijd. Een groep, die juist door de coronacrisis hard wordt getroffen. Sport en cultuur beoefenen is niet meer mogelijk, lessen zijn veelal digitaal, stages voor het MBO zijn moeilijk te vinden, elkaar ontmoeten mag niet of nauwelijks en het baan- en huisperspectief is troebel. De starterslening kan hier wellicht in bijdragen. Kortom, voor velen is het toekomstperspectief onzeker. Een groep, die de toekomst is van Lansingerland en nu vaak weg trekt, zien we wel, maar kennen we nauwelijks. We noemen dit ook wel de generatie Y. We hebben hier zeker geen pasklare oplossing voor, maar we voelen dat we meer met deze groep moeten. Graag een reactie van de overige partijen en het college. Dan duurzaamheid. In januari hebben we de uitvoeringsagenda duurzaamheid vast gesteld. Dit moest, wat ons betreft, echt de start van ons duurzaamheidsbeleid worden. Nu snappen we, dat de afgelopen maanden de focus ergens anders lag, maar toch maken we ons grote zorgen over de voortgang van deze visie in onze gemeente. Dit in combinatie met enkele bezuinigingen maken deze zorgen alleen maar groter. Het is stil op duurzaamheidsgebied. Duurzaamheid is niet iets wat even voorbij komt. Het is geen maniertje of trend, maar echt iets waar we mee aan de slag moeten. De integrale afwegingen in de begroting zijn gedaan aan de hand van zeven uitgangspunten en wat ons betreft had duurzaamheid de achtste mogen zijn. We horen graag van onze wethouder of de zorgen terecht zijn. Gaan we de gestelde doelen nog halen? Gaan we er echt iets van zien? Liggen we nog op koers? We horen het graag. Tenslotte nog wat financiële zaken. We stemmen ermee in om een sluitende begroting in te dienen. Ook stemmen wij in met een OZB verhoging voor niet-woningen. Wij vinden het goed, dat we met deze begroting laten zien onze eigen verantwoording te nemen en geen voorschot nemen op een extra bijdrage vanuit het rijk of een greep te doen op de Eneco-gelden. Ook na de onverwachte berichten vanuit de provincie, en daar is al veel over gezegd, dat de voorliggende begroting afgekeurd zal worden, heeft niet geleid tot een wezenlijk andere begroting, maar er is gezocht naar technische oplossingen en die zijn gevonden. Die kunnen we vooralsnog steunen. Dit alles maakt wel, dat de begroting er niet duidelijker en inzichtelijker op wordt. Dit, terwijl de begroting en het begrotingsproces voor de begrotingswijziging ook al niet de schoonheidsprijs verdiende. De grotere tekorten in het sociaal domein hebben ons toch verrast. Daarnaast was de begroting lastig leesbaar en toetsbaar. We roepen het college dan ook op om echt werk te maken van de PDCA motie, die vorig jaar is ingediend. Een aanvulling en aanscherping hierop is wellicht een aanpassing van de kerngetallen. Dit zijn nu vaak harde cijfers en percentages. Graag zien we hier meer kerngetallen, waaruit blijkt wat onze bevolking eraan heeft. Kerngetallen van de monitor brede welvaart en de sustainabele development goals, in lijn met de aangenomen motie van D66 van vorig jaar. Graag een reactie hierop van andere partijen en het college. Tenslotte zien we wat betreft de financiën in 2021 een grote uitdaging om de begroting voor de komende jaren sluitend te krijgen. We moeten hier hard voor aan de slag, hand in hand met het toekomstperspectief, wat we met elkaar aan het opstellen zijn, om zo te komen tot duurzame en toekomstbestendige keuzes, die recht doen aan onze inwoners. Tot slot. Samenvattend: voor ons is waardevol een buitenruimte die aantrekkelijk is en moet blijven, een Lansingerland waar iedereen gezond kan leven, onafhankelijk of je rijk, arm, jong of oud bent, een Lansingerland waarin je gestimuleerd wordt om om te zien naar elkaar. Waardevol is een gemeente, die in gesprek gaat met jongvolwassenen en met hen zoekt naar oplossingen. En een gemeente, waar duurzaamheid geen dingetje is of een moeten, maar waar duurzaamheid een manier van leven en afwegen is. En een gemeente die een begroting opstelt, waaruit duidelijk wordt wat deze begroting betekent voor haar inwoners. Voor ons is echt waardevol ons zicht op een toekomst vol van hoop. Vanuit dit perspectief wensen we alle fracties, het ambtelijk apparaat, het college, onze griffie en natuurlijk alle inwoners, kerken en verenigingen veel zegen en wijsheid toe, zeker in de komende tijd. Dank u wel.

Mevrouw Den Heijer, D66: Natuurlijk ook namens D66 bedankt, iedereen die gewerkt heeft aan deze begroting en de nasleep door de contacten met de provincie. Ik zal er verder niet teveel op ingaan, ik denk dat andere partijen dat al goed benoemd hebben. Ik wilde eigenlijk beginnen met speciale

aandacht te vragen voor de effecten van de coronacrisis. Want uiteraard moeten we, als we richting de toekomst willen kijken, rekening houden met wat de coronacrisis op dit moment aanricht en ook in de toekomst achterlaat. Niet helemaal duidelijk is welke impact deze heeft, economisch niet, maatschappelijk niet, ook niet positief en ook niet negatief. Want hoeveel mensen raken nu hun baan kwijt. Of misschien zijn er juist ook wel partijen die kansen zien met businesscases in deze tijd. Dingen gaan schuiven, dat is zeker. Over de consequenties gaan we met elkaar nadenken. We zijn al aan het nadenken. We hebben daarvoor een traject ingericht, het toekomstperspectief. Ook dat is logischerwijs nog niet afgerond. We leven nog even met elkaar in een ongekend onzekere tijd. Onze gedachten zijn ook bij die mensen, die hard getroffen zijn door de crisis, qua gezondheid, emotioneel of financieel. Maar wat we ook willen doen of willen laten, de financiële situatie van onze gemeente is een belangrijk gegeven en uitgangspunt. Daarom is het ook de taak van de gemeenteraad om te zorgen dat er geen financiële tekorten zijn en de begroting niet alleen technisch, maar ook structureel sluitend is. Om maar gelijk van wal te steken: onze inbreng is het volgende. We maken ons zorgen over de financiële koers, die het college nu vaart. Je kunt naar onze mening bijna niet meer spreken over 'scherp aan de wind' maar we hebben meer de indruk, dat het schip gevaarlijk veel water maakt. Ook wel zonder een duidelijk plan voor de toekomst. Dit, terwijl we weten dat er nog een heel moeilijke tijd aankomt. De wind zal harder gaan waaien, de golven worden hoger. Lansingerland leeft in feite nu boven haar stand en met deze begroting continueren we dat. Ik zal ingaan op onderwerpen die ons zorgen baren of waar wij een andere mening over hebben, dan die is gepresenteerd in de begroting. Over de financiën. We lezen in de begroting, dat die vanaf volgend jaar niet sluit. We moeten onze reserves aanspreken, niet één jaar, maar vier jaar lang. We halveren in korte tijd de algemene reserves. Onze vraag is dan toch echt: wat gaan we straks doen na 2024? Dat is ook het plan, dat we eigenlijk missen. Het plan, dat er niet is. Wat hiermee samenhangt, is dan ook het weerstandsvermogen. Hebben we wel voldoende weerstand om gezond te blijven, om gezond te zijn? In 2024 is de weerstandsratio 1,0. En, als we even doorrekenen, in 2025 schieten we daaronder. Dat is volgens onze eigen nota, die we morgen gaan vast stellen niet acceptabel. Wij vinden het ook onze verantwoordelijkheid als raad, dat we niet het volgend college en een nieuwe raad met problemen opzadelen. Is het in deze onzekere tijden niet logischer om juist een hoger weerstandsrisico te hanteren? Ik heb mijn collega van WIJ daar ook al over horen praten. Vervolgens missen we eigenlijk in deze begroting en de bestuursopdrachten een integrale oplossing hiervoor. We vinden het bijzonder, dat het college de discussie niet start over de tekorten. We kunnen met elkaar toch niet blijven doen alsof er niets aan de hand is? Wij denken dat we echt die discussie moeten starten over de tekorten en welke koers we gaan varen. Investerings en duurzaamheid, daar wil ik ook wel wat over zeggen. We vinden het niet goed, dat de implementatie van het verduurzamen van het integraal beheerplan wordt uitgesteld, want tegen welke prijs gaan we dit doen? Enerzijds is het slecht voorbeeldgedrag, bijvoorbeeld voor onze inwoners en ondernemers, waarvan we op dit moment ook echt wel duurzame keuzes verlangen. Bovendien zal het uitstellen van deze maatregel op dit moment de kosten in de toekomst alleen maar doen stijgen. Het verduurzamen van het beheerplan is er niet voor niets. Aanpassingen zijn nodig voor de klimaatopgave, voor wateroverlast, voor hittestress en dat soort dingen te voorkomen en dus ook hogere kosten in de toekomst te besparen. Blijkbaar is duurzaamheid toch een beetje een wees binnen het college. We missen natuurlijk ook een beetje de kadernota, waar we deze discussie met elkaar hadden kunnen voeren. Wat ons betreft is dat een bezuiniging, waar je niet te snel overheen moet en je moet nadenken over toekomstige kosten. Dan de hogere woonlasten. We zien weer de stijging van de afvalstoffenheffing en dus gaan de woonlasten voor de zoveelste keer omhoog. We hebben vorig jaar al gesproken over maatregelen, die je nu al zou kunnen nemen om bijvoorbeeld de afval te verminderen, dus ook de kosten te verlagen. Maar hiervoor vonden we in de raad geen meerderheid. Opvallend is ook nu, dat er door het college geen concrete maatregelen worden genomen of worden voorgesteld. Daarnaast zien we nu ook de stijging van de lasten voor ondernemers. Om meer inkomen te genereren, verhoogt het college de lasten voor ondernemer en dat in deze al moeilijke tijd voor ondernemers. Het college mag dan wel van mening zijn, dat het hier om een klein bedrag gaat, toch vinden wij die verhoging van lasten een middel, waar je niet te snel naar moet grijpen in deze tijd. Het staat haaks op alle financiële hulp, die we nu juist aan onze ondernemers willen bieden. Kort gezegd: wij hadden deze keuze niet gemaakt, zeker niet door het structureel te maken en in te boeken. Als het moet, zou je het natuurlijk met elkaar kunnen hebben over incidentele inzet tot wat die discussie breder kunnen voeren over alle bezuinigingen. Dan het huis van de samenleving. Ik heb het al vaker gehoord. We waren verrast door het bedrag, dat hier stond. Wij willen ook heel graag weten hoe het zit. We horen ook graag waarom dat nu moet. Wij denken, dat in deze tijd dit een bedrag is, waar je nog even goed over na moet denken, voordat we dat gaan uitgeven. Het sociaal domein. Ja, we kennen de problematiek rondom jeugdzorg, waarbij we jaar in, jaar uit worden geconfronteerd met hogere lasten. We weten ook, dat de intenties goed zijn, dat er hard aan wordt gewerkt om het tij te keren, om de kosten beheersbaar te maken. Maar ook dat lijkt niet echt te lukken. We krijgen toch de indruk, dat we elk jaar steeds dezelfde discussie hierover voeren. Hoe kunnen we nou hier met elkaar een discussie voeren, die we niet steeds moeten herhalen? We vroegen ons ook af of andere partijen daar ideeën bij hebben of dat het college hier een idee bij heeft. Dan naar de kosten voor de ondermijning. Het lijkt

erop, dat we de regierol als gemeente fors naar ons toetrekken. We vragen ons af of de kosten, die we maken, nog in verhouding zijn met wat er van een gemeente wordt verwacht. Het gaat er dus niet om, dat wij als D66 dit niet een belangrijk onderwerp vinden, maar we willen, geen taboe hoorde ik al, ook deze tegen het licht houden. Moet je dit nou doen als je prioriteiten wilt stellen? Kortom: voor het aanwenden van de algemene reserves hebben we nu voor de beeldvorming een technisch meerjarig sluitende begroting. De realiteit is eigenlijk, dat we olopend een structureel tekort hebben. Dat tekort lossen we op, door ons eigen vermogen op te eten. Dat is wat ons betreft incidenteel een oplossing, maar geen houdbare situatie. Ook moeten we geen vier jaar nemen om dit allemaal op te lossen. We denken dus, dat een plan van aanpak, een programma, of hoe je het ook wil noemen, nodig is om financieel de situatie structureel te verbeteren. Wij denken dat we er snel mee aan de slag moeten en dat we daarvoor niet te lang moeten wachten. Het gaat dus verder dan alleen de genoemde bestuursopdrachten, het is meer een integrale aanpak, waarbij er ook wat ons betreft geen taboes zijn. Hierbij wilde ik het laten voor de eerste termijn. Dank u wel.

De heer Ruijtenberg, GL: Veel is er vanavond al gezegd over de begroting. Als zevende in de rij is het dan lastig om daar nog iets origineels aan toe te voegen. Toch zal ik trachten in de tien of twaalf minuten, die ik heb, om dat te doen. Ik concentreer me in mijn bijdrage op de zes W's: wonen, werken, welzijn, welvaart, wegverkeer en de wereld. Maar eerst wil ik een aantal complimenten uitdelen. Het eerste compliment is, dat het college erin is geslaagd, samen met de ambtenaren, om een sluitende begroting te maken. Dat is in deze kwetsbare tijd zeker geen sinecure. Aan de andere kant: hoeveel garantie biedt deze begroting, dat hij hard zal blijken? Is het een garantie tot aan de deur? Of durft het college te beloven, dat het hard is? Ook gezien de toekomstige jaren, waarin we feitelijk niet weten wat er op ons af gaat komen. Het tweede compliment is de belofte op pagina 14: we zorgen voor adequate en actieve informatieverstrekking aan de gemeenteraad. We constateren, dat dat heel mooi is, want dat is in 2020 weleens anders geweest. Aan de andere kant: ja, het is dank je de koekoek, het is gewoon de wettelijke taak van het college. Zo'n belofte is dus een sigaar uit eigen doos. Nu dan de eerste W: wonen. Daar wil ik beginnen bij openbare orde en veiligheid. Bij wonen hoort namelijk ook een veilig en prettig wonen. Daar is het goed, dat het college diverse initiatieven neemt om de veiligheid te borgen en daar waar nodig te vergroten. Dat de regie gevoerd wordt op de aanpak van ondermijning heeft de steun van GL. Dat er voldoende wijkagenten en BOA's zijn, die uitgerust zijn op hun taak, is hard nodig en met name om preventief in te zetten en niet zozeer repressief. De BOA's zijn onze gastheren. Preventie is te prevaleren boven repressie. Voorkomen is beter dan genezen. Aan de andere kant: zachte heelmeeesters maken stinkende wonden, dus soms moet men ook hard ingrijpen. GL heeft de indruk dat er de afgelopen tijd veel is gedaan aan repressie, maar dat er nu een inhaalslag gemaakt gaat worden omtrent preventie. Graag horen wij of deze analyse klopt. Veilig wonen, belangrijk, een goed recht, maar waar doe je dat, veilig wonen? In Lansingerland in ieder geval niet in een sociale huurwoning. Bij de start van dit college was er beloofd, dat het percentage sociale huurwoningen tenminste 20% zou zijn. Dat is al weinig, want zoals diverse onderzoeken aantonen, is 30% de ideale mix tussen sociale huur en overige woningen. Dit is ook bevestigd door de directeur van 3B Wonen. 30% is ook gewoon keihard nodig om de eigen aanwas te kunnen opvangen en ruimte te bieden aan het grote aantal dure scheefwonders in onze gemeente, nog even los wat eventueel nog verder naar ons toekomt. Echter, na drie jaar zien wij dat 20% nog steeds niet is gehaald. We staan nu op 19%. Ook in 2021 is het percentage van sociale huur slechts 23% op het totaal te bouwen woningen. Daarmee halen we nog steeds die 20% niet. Ik roep het college op om buiten de box te denken en een voorbeeld te nemen aan o.a. de gemeente Rijswijk. Buiten de box denken, waar de heer Van Doorn het net over had, om de beuk om te bouwen naar eventuele starterswoningen is inderdaad een kwestie van buiten de box denken. Ga ermee aan de slag. Wij ondersteunen dat idee. Wij vinden ook, dat het percentage sociale huur op Wilderszijde, maar ook op andere locaties, drastisch verhoogd moet worden. Ook, omdat met de huidige crisis verwacht wordt, dat de werkloosheid zal toenemen en daarmee wellicht ook de vraag naar sociale huur. Dan de tweede W: werken. Het is wellicht lastig om hier iets over te zeggen. Immers, we zijn zeer afhankelijk van hoe het coronavirus gaat ontwikkelen. Deze gemeente is voor een groot gedeelte afhankelijk van doorvoer en uitvoer. Of dat nu Anturium of kennis is. In het kader daarvan neemt het college een groot risico door € 2 ton te bezuinigen op het budget voor re-integratie. GL vraagt zich af of dit toereikend is. Iedereen verwacht, en ik noemde het al eerder, dat de werkloosheid zal toenemen. Wij denken dat het college zelfredzaamheid te ver toepast op dit gebied en haar verantwoordelijkheden van zich afschuift. GL overweegt dan ook om een amendement in te dienen op dit. Liever hadden wij gezien, dat er geen € 2 ton was bezuinigd op dit onderdeel, en dat de € 5 ton, die nu geïnvesteerd wordt op het huis van de samenleving, geschrapt zou worden. Hier nemen we, wat ons betreft, verkeerde beslissingen. De derde W: welzijn. Dat in de meest brede zin van het woord. Welzijn gaat ook over geestelijk welbehagen. Een belangrijk onderdeel daarvan is sport en cultuur. In het kader daarvan is het goed, dat we meer investeren in sport. Tevens is het ook goed, dat we ondanks de voorspelde crisis niet gaan bezuinigen op de bibliotheek en doorgaan met de ontwikkeling van Blok B. Daarin maken wij fundamenteel een andere keuze dan het CDA. Cultuur is immers voor de geest, wat zuurstof is voor de longen. Je kunt niet bezuinigen op zuurstof, je kunt niet

bezuinigen op cultuur. Daarmee doe je aan geestelijke verarming van deze gemeente, dat is niet wat wij willen. Het sociaal domein, de tekorten daarin zijn zorgwekkend. Het is goed dat we een bedrag onttrekken van € 4,6 mln uit de reserve. Echter, dit kunnen we niet jaar na jaar blijven doen. Het is daarom goed, dat het college bij de VNG zich heeft aangesloten bij de motie 'raden in verzet'. Wij hebben op dit moment geluk, dat wij een goed gevulde kas hebben. Echter, voorzichtigheid en blijven aandringen bij provincie en rijksoverheid voor meer budget, voor meer fondsen, blijft geboden. We kunnen niet jaar na jaar interen op ons eigen vermogen. De wachtljsten die toenemen bij de jeugdzorg zijn een bron van zorg. De jeugd heeft de toekomst, deze mogen we niet vergeten. Tevens blijft GL het bijzonder vinden, dat er in heel Lansingerland geen huis- of kamertrainingscentrum te vinden is voor kinderen, die om wat voor reden dan ook niet bij familie of pleegouders terecht kunnen. Wij roepen de wethouder dan ook op om daar werk van te maken en indien zij denkhulp nodig heeft, niet schromen aan te kloppen bij de raad. Tot slot. In een samenleving als de onze zijn we steeds diverser in de breedste zin van het woord. Wat wij echter missen is een inclusie paragraaf. Er wordt in het beleidsveld samenleving wel een paragraaf aan gewijd, maar deze is behoorlijk algemeen. De fractie van GL mist een echt inclusief beleid. Inclusie is namelijk meer dan één keer per jaar een regenboogvlag hijsen. Daar is meer voor nodig. Welvaart. Deze staat de komende periode onder druk. In het kader daarvan is een aantal initiatieven ontplooid, waarbij de fractie van GL een goed gevoel heeft. De eerder genoemde bezuiniging steekt hier wat ons betreft schril bij af. Welvaart kun je ook aflezen aan de woonlasten. De beste graadmeter daarvoor zijn de lokale heffingen. We zien, dat deze stijgen. De afvalstoffenheffing stijgt weer, omdat dit college geen keuze durft te maken op het gebied van afvalverwerking. Het onvermogen van dit college op dit terrein wordt uiteindelijk betaald door de 63.000 inwoners van deze gemeente. De OZB, het paradepaardje van dit college is nog steeds bovengemiddeld hoog: 18% ten opzichte van het landelijk gemiddelde en hoger dan in Pijnacker, wat een behoorlijk vergelijkbare gemeente is. Weliswaar claimt men dat het 8% onder het landelijk gemiddelde ligt, maar dit is alleen rekenkundig. De harde werkelijkheid is, dat het bedrag gewoon hoger is. De W van wegverkeer. Dit is een onderdeel van bredere mobiliteit. Dat het fietsveiligheidsplan verder uitgewerkt wordt, is positief. Sowieso is het een compliment dat er meer aan veiligheid gedaan wordt, hoewel het fietspad bij de rotondes langs de Klapwijkseweg nog niet helemaal bevredigend is naar onze mening, we zullen dat ook zeker in de gaten houden. Dan het mobiliteitsplan. Dit gaat in 2021 verder uitgewerkt worden en daar wil ik vast een schot voor de boeg geven. Afgelopen dinsdag is op initiatief van GL en SGP het initiatief aangenomen, dat 30km/u de norm gaat worden in de bebouwde kom. In het kader daarvan wil ik het college vast oproepen om dit zo snel mogelijk in deze gemeente over te nemen, maar dat in ieder geval in de mobiliteitsvisie op te nemen. 30km/u in de bebouwde kom zorgt voor minder uitstoot, meer veiligheid, met name voor de zwakkere verkeersdeelnemers, en minder geluidsoverlast, iets waar velen, maar met name de inwoners van de Klapwijkse eilanden en de Jacob Marislaan blij mee zullen zijn. Voorts roepen wij het college op om met de provincie in gesprek te gaan om op de gehele N209 50km/u in te voeren. Deze weg staat al jarenlang bovenaan het lijstje met meeste ongelukken, daarnaast is het ook ontzettend verwarrend, dat je op sommige gedeelten 50 en op sommige gedeelten 80 mag. 50km/u is duidelijker, veiliger en is beter voor iedereen. Tot slot de wereld. Deze stopt niet bij de grenzen van Lansingerland en deze moeten we koesteren. Dat de paragraaf duurzaamheid nogal summier is, verdriet ons. De heer Markus en mevrouw Den Heijer noemden het ook al. We roepen het college op om meer initiatief te tonen. Stel in, dat in de bouwvoorwaarden op alle nieuwbouw verplicht zonnepanelen komen, voer DIFTAR in, maak echt werk van verduurzaming van De Windas, daar is een motie over aangenomen, maar het staat naar ons inzicht stil. Maak eindelijk werk van de zonnepanelen op station Lansingerland Zoetermeer, daar zijn we al vier jaar mee bezig. Zeg nee tegen biomassa als hiervoor bomen gekapt moeten worden in binnen- of buitenland. Bomen zijn waardevol, we moeten snel kappen met kappen. Voer de ja-ja sticker in voor ongeadresseerd drukwerk. De vorige wethouder duurzaamheid durfde er niet aan, omdat de rechterlijke macht zich er nog over moest uitspreken. Er was een aantal processen bij. Afgelopen maand is dit gedaan: de regeling mag, de regeling is geldig en zal bij de bureaus, in Rotterdam, per 1 november ingevoerd worden. Wij kunnen niet achter blijven en zullen de motie waarschijnlijk weer invoeren. Tot slot 6b. Daar is al veel over gezegd. Wat ons betreft kunnen wij akkoord gaan met het voorgestelde besluit van het college hierin. Het is maar goed, dat de ambtenaren van Lansingerland en de provincie nog eens met elkaar koffie gaan drinken, als het weer mag, om te kijken dat dit soort dingen in de toekomst voorkomen worden. Daar wil ik het bij laten. Dank u wel.

Mevrouw Verhoef, PvdA: Ik sluit graag deze eerste ronde. Ook vanuit onze fractie veel dank voor een uitgebreide begroting, die de mooie titel mee heeft gekregen: gerichte keuzes, gezonde toekomst. Maar wat onze fractie betreft, zit hier ook een aantal foute keuzes tussen, die voor de meest kwetsbaren een onzekere toekomst betekenen. Voordat ik op de inhoud verder ga, wil ik stil staan bij het proces, dat vooraf ging aan deze vergadering, want daarin stapelde onzekerheid zich op onzekerheid. De gehoopte kaderbrief bleef uit voor de zomer en daar konden we mee leven, maar we verwachtten toen wel een inzichtelijk proces bij de beeldvorming over de begroting. Nu blijkt dat het college de raad met de eerste versie van de begroting flink op het verkeerde been heeft gezet. Na op de vingers getikt te zijn door de

provincie kregen we eind vorige week een reparatiebrief, de structurele lasten moesten worden gedekt met structurele baten. Nogal wiesdes. Het zijn technische aanpassingen, waar we in grote lijnen mee kunnen leven, maar er staat nog een aantal technische vragen uit van ons. Een belangrijk onderdeel van de financiële strategie van het college ging de mist in toen de bank in het voorjaar weigerde om de schulden te laten aflossen. Daarmee kwam niet de gehoopte ruimte, de structurele ruimte die kon ontstaan door het wegvallen van rente en aflossing. Toen rezen de uitgaven bij de WMO de pan uit en dat had het college bij de zomerbrief al kunnen laten weten. Onze fractie constateert, dat het college financieel onvoldoende in control is en ook traag communiceert over financiële ontwikkelingen. Vrijdag kregen we dan eindelijk de onderbouwing van de bezuinigingen en toen hadden we pas inzicht in het effect van wat deze zullen hebben op de mensen. Dat hadden we meteen helder willen hebben. Laat me dit zeggen: het is goed, dat de voorzieningen op peil zijn en dat het groen op orde is, dat vinden we ook belangrijk. We hebben begrip voor de ontstane tekorten bij de WMO en de hoge kosten binnen de jeugdzorg. Maar de plannen die het college nu voorstelt om de begroting rond te krijgen, dat is een oplossing, die gaat over een bezuiniging van meer dan € 1 mln per jaar en die ligt vooral in het sociaal domein. De zorgen worden weg gewuifd door het college, maar het gaat onzekerheid geven voor inwoners en vooral voor de kwetsbaren. Hoe moeten we daarmee omgaan, met die onzekerheid? Een onzekerheid, die veel mensen nu treft in deze crisis: hun gezondheid, sociale contacten die weg vallen, financiële zorgen. En dan gaat het college juist snijden in die aspecten, die zekerheid kunnen bieden rondom het weer krijgen van een betaalde baan. Het college kiest er bijvoorbeeld voor om in het budget van re-integratie activiteiten te gaan snijden. Het budget daarvoor gaat minder stijgen dan de verwachte stijging van het aantal uitkeringsgerechtigden. Dat is ongeveer een budget-gat van driekwart. Dus het is driekwart kleiner, het budget. Het wordt goed gepraat door te zeggen vanuit het college: die verwachte groei in het uitkeringsbestand bestaat voor een groot deel uit inwoners met een kleine afstand tot de arbeidsmarkt. Dan liften we wel mee op het budget uit de regio en de 55-plussers laten we lekker werken aan powerment in groepsverband. Wie zegt dat het geld voor nieuwe instromers niet nodig is? Dus ook wij zijn er voorstander van om dat terug te draaien, die bezuiniging, op de re-integratieactiviteiten. Dat geldt ook voor de participatiebanen. Die wil het college bestendigen op het huidige niveau en daarmee € 1,5 ton besparen, maar dat betekent dus voor minder mensen een mogelijkheid om te gaan werken met behoud van uitkering of een leer/werktraject te beginnen. Dat is juist belangrijk voor nieuwe, voor jonge mensen, die nu mogelijk geen baan vinden of een baan zijn verloren. Ook de inburgeringsopgaven, die nu bij de gemeente komt, kan daardoor geraakt worden, want de ambtenaar die daar uitleg over gaf zei dat onze taakstelling weleens kunnen zou gaan verdubbelen. Dus ik heb een vraag aan de wethouder: is er rekening gehouden met het feit, dat het aantal asielgerechtigden kan verhogen en dat daar dus ook participatiebanen voor nodig kunnen zijn? Die onzekerheden rond werk en inkomen moeten juist verkleind worden. Daarom willen we hier echt komen met amendementen om dit terug te draaien. Snijden in het sociaal domein, een aantal andere fracties heeft dit al genoemd. Het college is er zo van overtuigd, dat de veerkracht in de samenleving is vergroot, dat ze rigoureuus durft te snijden in het sociale domein. We moeten de midterm review van het sociaal domein nog krijgen en toch staan deze punten nu al op een rij. In de WMO light wordt € 2 ton weg gesneden. Dat is een budget dat bedoeld is om ouderen, statushouders, mantelzorgers te ondersteunen bij hun zorgtaken en dat legt dus potentieel een grote claim op de vrijwilligers en kan ook leiden tot een grotere vraag naar maatwerkvoorzieningen binnen de WMO. De vraag aan de wethouder: hoe gaat ze dat doen? Gaat er hier nu wat van af en stijgen dan elders dan toch de kosten binnen de WMO? Kan ze daar een antwoord op geven? Met de beleidsaccenten idem dito. € 2 tot € 2,5 ton per jaar snijden. Dit zijn misschien geen wettelijke taken, maar het zijn wel taken, die wij als raad heel graag gedaan wilden zien, om juist op het gebied van de preventie voor jeugd en in de WMO te zorgen dat het goed blijft gaan met de mensen. En dan godgeklaagd, het schrappen van het mantelzorgcompliment, hoe halen we het in ons hoofd? Het is een klap in het gezicht van zeker duizenden geregistreerde mantelzorgers in Lansingerland. De sport, ook daar is er een taakstellend budget om meer inkomsten door de sportverenigingen te laten genereren uit de exploitatie van de sportaccommodaties. Juist nu ze het moeilijk hebben in deze coronacrisis. Ook de combinatiefunctionaris 1 fte wordt weg gesneden en ook dat treft de sport, een belangrijke pijler in onze sociale cohesie. Duurzaamheid is ook door anderen genoemd. Er wordt gesneden in het beleid, terwijl we juist dit jaar het uitvoeringsprogramma gaan vast stellen en ook de bevolking moeten mobiliseren en stimuleren om hun eigen steentje bij te dragen. Participatie is ontzettend belangrijk. Het is absoluut niet handig om juist daarin te snijden en om alleen maar te leunen op wat de regio doet en de bedrijven. Dan kom ik toe aan het slotbetoog. Gerichte keuzes, gezonde toekomst. Nee, wat onze fractie betreft maakt het college een aantal foute keuzes, die voor veel mensen een onzekere toekomst geven. De rode lijn in dat verhaal is weer die mythe van eigen kracht, de sociale netwerken, die het oppakken. Wij vinden het ongepast om dat in deze tijd van crisis te doen. Het college heeft zich blind gestaard op de kosten beheersen en de sluitende begroting indienen, maar zou juist verantwoordelijkheid moeten nemen om te zorgen dat zo min mogelijk mensen in de bijstand blijven, zoveel mogelijk mensen nuttig kunnen participeren en zoveel mogelijk mensen de zorgondersteuning krijgen die ze nodig hebben. Onze fractie stelt een heel andere aanpak voor. We gaan pas op de plaats maken tot de onzekerheden rond de

coronacrisis zijn uitgekristalliseerd. En we gaan een draai maken, waarbij het collectieve belang voorop staat. Niet bezuinigen op de participatiebanen en de re-integratie, maar juist onderzoeken naar mogelijkheden van basisbanen en jawel, we voeren het gratis OV voor ouderen met een krappe beurs wel in. Het is me een raadsel waarom L3B hier geen voet bij stuk houdt. Waarom weer een jaar uitstellen? Dan gaat het niet meer gebeuren in deze coalitieperiode. Tot slot, en dat kost nauwelijks geld, gaan we van Lansingerland een regenbooggemeente maken ter bevordering van de sociale acceptatie, veiligheid en zichtbaarheid van lhbtbi-personen. Dan komt GL daar ook vast wel in mee, want is een zeker inclusief beleid. Dan zal ik ook nog iets zeggen over bouwen en wonen, het stokpaardje van de PvdA. Het moet als een paal boven water staan: bouwen mag niet vertraagd worden en aan het percentage betaalbaar en sociaal mag niet getornd worden. GL noemde dit ook heel nadrukkelijk. Het deed mij pijn, dat het CDA uitgerekend bij deze begroting, waarbij bezuinigd wordt bij de mensen, die het meest getroffen zijn door de crisis, de mensen die het minder breed hebben, moest benadrukken, dat bij het niet verkrijgen van de woningbouwimpuls we gewoon weer terug gaan naar bouwen voor eigen behoefte, sluitende grondexploitatie en dus gaan snijden in betaalbare woningen. Dat deed me echt pijn. Het plan van L3B om lege kantoren naar woningen om te zetten: heel goed plan. We zullen dus komen met een aantal voorstellen voor amendementen en een motie. We zien uit naar samen optrekken met GL om de N209 een 50km/u weg te maken. Dat hebben we al veel vaker geroepen. Dan ga ik tot slot vragen: hoe gaan we dit dan allemaal dekken? Het terugdraaien van het verlagen van participatiebudget: er is nog ruimte van ongeveer € 2,5 ton structureel vanuit het BTW-compensatiefonds. Dat mogen we van de provincie structureel ramen. Wij stellen voor, en dat zal wel niet goed vallen, maar wij stellen voor om de OZB voor huiseigenaren wel weer omhoog te brengen mocht dat nodig zijn om die dekking te doen. Het mag ook uit het huis van de samenleving komen. Ons college wil zo graag de OZB-belastingen onder het landelijk gemiddelde houden, maar waarom eigenlijk in een gemeente met een zeer hoog inkomen en zo'n beetje de hoogste huizenprijzen binnen Nederland? Solidariteit moet nu voorop staan en daar wil ik mee eindigen. Dank u wel.

De voorzitter: Dan zijn we nu aan het einde van de eerste termijn van de zijde van de commissie. We gaan 45 minuten schorsen. Dat is tien voor half acht. Ik schors de vergadering tot 19.20 uur. Tot straks, eet smakelijk.

Schorsing

De voorzitter: Daar zijn we weer, we gaan weer beginnen. Ik heropen de vergadering. Het woord is aan het college. Ik vraag het college om kort en bondig te reageren op vragen en statements van de commissieleden. De volgorde van spreken door het college is: Jan-Willem van den Beukel, Ankie van Tatenhove, Kathy Arends, Simon Fortuyn en als laatste de burgemeester.

Beantwoording college eerste termijn

Wethouder Van den Beukel: Dank aan alle raadsleden voor hun mooie bijdrage. Algemene beschouwingen. De eerste keer, dat ik ze mee maak, hier in Lansingerland en de Lansingerlandse raad. Maar het is wel een genoegen om zo over de hoofdlijnen te spreken van waar wij met onze samenleving voor staan en hoe wij proberen de samenleving te dienen. Prachtig. Er is een heel aantal vragen en opmerkingen gemaakt, natuurlijk direct aan mijn adres. Ook is de begroting in eerste instantie, het is van het hele college, dat spreekt voor zich, toch is het een proces waar de wethouder van financiën, wat ik mag zijn, een belangrijke rol in speelt. Dus hopelijk staat u mij toe om een paar korte, algemene dingen te zeggen over hoe de begroting tot stand is gebracht en daarin ook zaken mee te pakken als die relatie tot de provincie voor ik specifieke vragen probeer te behandelen. Daarna geef ik het stokje over aan de collega's. Overigens dank voor de complimenten aan het college en aan de ambtenaren, die geef ik graag weer door aan de betreffende ambtenaren. Dan het algemene verhaal. En kort, want dat moet van de voorzitter en dat is terecht. Het weer in Lansingerland was vandaag bar slecht, maar het algehele weerbeeld voordat wij corona invoeren met ons scheepje, het bestuurlijke scheepje van Lansingerland, was eigenlijk heel goed. We komen uit een hoog conjunctuur. Er gingen heel veel dingen goed en schitterend. In heel Nederland en ook in Lansingerland. Tegelijkertijd: ik ben beëdigd en ik suggereer geen causaal verband, maar dat was meteen de laatste fysieke vergadering van de gemeenteraad. Ik heb sindsdien eigenlijk alleen maar vanaf mijn zolderkamertje en een enkele keer hier op het gemeentehuis met u mogen vergaderen. Dus het is meteen een heel rare tijd, deze laatste negen maanden alweer. Dat schitterende weer, dat het was, en ik ben een zeiler mag u weten, die fijne koers die ons scheepje voer, die is inmiddels toch fors veranderd. Het is eigenlijk heel stormachtig. Ik fietste vandaag van een werkbezoek aan de Wageningen Universiteit in Bleiswijk, de emissieloze kas, een schitterend innovatief en duurzaam project, hier naartoe en ik dacht: het is heel illustratief, want het is stormachtig. Ook buiten Lansingerland. Het is stormachtig qua economie, het is stormachtig qua corona. We hebben dit jaar economische krimp. Plotseling. Volgend jaar hopelijk weer economische groei. Er gaan bedrijven

failliet, niet door economisch tegenwind, maar door de maatregelen van de overheid. Het is een hele, hele rare tijd. Ook een rare tijd voor mij persoonlijk, om als bestuurder te proberen het goede te doen voor onze samenleving. Diverse mensen zeiden het al. Wat doe je in tijden van storm? Dan grijp je terug op je principes, op je uitgangspunten. Dat doen wij als college ook. Dus we hebben ook echt gekeken: wat is nu het goede om te doen? Wat is onze maatstaf? Want we keken bij het begin van ons begrotingsproces aan tegen dat gat van € 5mln volgend jaar. Dat is heel veel geld. Van een heel vrolijk financieel beeld sloeg het weer snel om. Vorig jaar is nog een reserve ingesteld van € 10mln voor allerlei mooie investeringsprojecten vanuit die algemene reserve. Maar inderdaad, zoals diversen van u hebben gezegd: het beeld is nu heel anders. Die € 5mln, hoe gingen we dat oplossen? Gelukkig merk je dat die uitgangspunten bij veel van u echt resoneren. Ik hoor u ze ook, in andere woorden, herhalen. We hebben gezegd: wat is er echt belangrijk in onze samenleving? Ja, dat zijn die sociale structuren. Laten we die nou koesteren en proberen in stand te houden. Dat verenigingsleven proberen in stand te houden. Die voorzieningen, die zo waardevol zijn om in stand te houden. Laten we proberen de lastendruk te beperken, dus die lasten niet omhoog te gooien boven het landelijk gemiddelde. Laten we nou het coalitieprogramma, die verwachtingen die we hebben gewekt naar de samenleving, ook gewoon continueren waar mogelijk. Dus niet à la andere gemeenten plotseling een streep door grote langjarige projecten. Laten we de bieb en het zwembad gewoon open houden. Andere gemeenten van onze omvang zijn daar helaas niet meer toe in staat. Dat is schrijnend om te zien natuurlijk. Dus laten we in deze storm ook gewoon dat roer goed recht houden. Of dat scherp aan de wind is of ruim aan de wind, in ieder geval gaat het over goed koers houden. Maar ook wel keuzes maken. En keuzes doen pijn. Of ze nou sociaal domein heten. Of ze heten een bepaald project. Keuzes doen altijd pijn, want uiteindelijk is geld uitgeven altijd makkelijker dan geld bezuinigen. Diverse collega's op punten en terreinen zullen zo op de vragen van de raad ingaan. Maar toch, op basis van die uitgangspunten zijn we eigenlijk heel dankbaar als college, aan u, aan onze voorgangers, dat we wat dat betreft in de gezegende positie zijn om die zaak overeind te kunnen houden, die we overeind wilden houden. Om alsnog, en dat is een beetje uitzonderlijk als je kijkt naar alle gemeenten die ook Eneco-middelen hebben ontvangen, zijn wij van de top-5 ontvangers de enige, samen met Leidschendam, die nu niet die reserve hoeft aan te spreken. Dus die € 137mln hebben we niet nodig volgend jaar om een bepaald dat te dichten. Dus we staan op de schouders van reuzen en dat is mooi. Dat betekent dat we alsnog in de begroting de hoofdzaken kunnen doen. Dan ga ik een aantal financiële vragen langs lopen, die zijn gesteld. Laat ik even doorgaan op dat beeld van de algemene reserve en het weerstandsvermogen, waar diversen van uw leden op in gingen. Zoals ik heb aangegeven aan diverse mensen: als je nu alle potjes, die we bij ons eigen vermogen zouden kunnen rekenen, bij elkaar optelt hebben we een weerstandsratio van 6, circa. Alleen we zijn hier kritisch, zelfkritisch, en dat is goed. Dat maakt dat we alleen maar kijken naar onze algemene reserve voor het berekenen van die weerstandsratio, dan zien we ongeveer 1,2. Dat is in deze tijd heel niet slecht, afgezet tegen andere gemeenten. En het is eigenlijk ergens ook een beetje geflatteerd als je die andere reserves in ogenschouw neemt. Niettemin ben ik de allereerste om te zeggen: let op onze zaak. Structureel langjarig is het beeld slecht. Niet voor niets liggen de wethouders en gedeputeerden met hun slaapzak op het binnenhof, op de deur van de minister van financiën bonzend, en worden er brandbrieven gestuurd, de VNG voorzitter, enzovoorts, enzovoorts. Dus de situatie langjarig is niet goed. Dat maakt dat we inderdaad, als je volgend jaar niet zou handelen en het jaar erop niet zou handelen en het jaar daarop niet zou handelen, dat je die algemene reserve snel ziet teruglopen. Dat gaan we dus ook niet doen. Daar zijn we als college helemaal niet voor. Dat is dus de reden, dat we ervoor gekozen hebben om dat gat van volgend jaar, die € 5mln, nu dicht te lopen. Om 2/3 in te vullen met bezuinigingen en 1/3 te kijken naar onze inkomsten. Dat is een serieuze stap en dat is een trendbreuk met de laatste jaren. Het moest om op koers te kunnen blijven. Volgend jaar bij de kaderbrief gaan we bij de kaderbrief weer een integraal beeld schetsen hoe we denken die volgende stap te kunnen zetten in het op koers houden van onze financiën. Dat het moet, dat lijkt geen twijfel. Dan verder over de begroting in zijn algemeenheid. Er zijn diverse raadsleden, die hebben gezegd: die leesbaarheid ervan, die mag toch beter, die moet toch beter, ik heb zitten zoeken, doe mij nou gewoon een dubbel A4-tje. Die ideeën zijn waardevol en ik ben de allereerste om die te onderschrijven. Om te zeggen: dit kan beter en volgend jaar moet het ook beter. Tegelijkertijd wil ik in herinnering brengen: we hebben keuzes moeten maken, het laatste half jaar, waar we onze energie in staken. Als bestuur en ook als ambtelijk apparaat. De P&C motie, waar o.a. de heer Markus aan refereerde, is nog niet uitgevoerd in zijn volledigheid. Ten dele wel, maar niet in volledigheid. Ik heb hier voor me een actiepoint, dat heet: ambtelijk werken we voor eind mei aan een voorbeeldprogramma ten behoeve van de begroting 2021. Dan denken we aan een mix van de begrotingsopzet Zoetermeer en dat bespreken we met een afvaardiging van de commissies. Dat is on hold gezet. Dat stond op de coronakaart: on hold. Dat is vervelend en dat vind ik zelf ook erg jammer, want ik wil graag een nog mooiere, leesbaardere, transparante begroting maken, maar die coronacrisis heeft ons genoopt tot het maken van keuzes. Dat hebben we met u geprobeerd te doen. Ik ben wel de eerste die zegt: na deze begroting pakken we dat weer op, samen met u, en maken we ons ideaalbeeld van die begroting. Dat is vervolgens het sjabloon voor volgend jaar. De energie, waar is die wel in gegaan? Dat is o.a. gegaan naar een hele scherpe

opharding van de cijfers in de begroting. Ik heb gezegd: ik wil de vuile was buiten hangen en niet binnen houden. Laten we de kosten, die we zien oplopen, ook gewoon in beeld brengen en niet weg poetsen ergens tussen de regels. Laten we reëel zijn over de vergrijzing in onze samenleving en de kosten die dat met zich meebrengt. Laten we goed kijken naar het areaal van andere technieken. Het betekent, dat in die cijfers, die uiteindelijk in de begroting toch leidend zijn, heel veel energie gestoken is. Dat is, wat mij betreft, voor nu ook de goede keuze geweest. En wat het college betreft: idem. Hoe kan het dan toch zo zijn, dat we met die provincie hebben zitten stoeien? Diversen van u hebben daaraan gerefereerd. We hebben een goede werkrelatie met de provincie. Dat klinkt misschien wat vreemd in deze context, maar dat maakt dat ze ons, terwijl we nog geen begroting 2021 hebben, slechts een concept, toch wel hebben aangegeven: we zien wel een risico. Waarom is dat voor de zomer niet gezegd? Nou ja, dat hebben ze toch weer anders geïnterpreteerd en toen was de tijd ook heel anders. We kunnen daar van alles van vinden, maar feit is, dat we in de omstandigheid zijn om nu te acteren op dat signaal van de provincie. Dat we nu ook met de voorgestelde technische wijziging, die inhoudelijk geen echt nieuwe beleidskeuzes, die in de samenleving effect hebben nu, realiseert. Die wel uiteindelijk impact heeft op de ontwikkeling van de algemene reserve op korte termijn. Hoewel het zo is, dat het effect van die nieuwe reserve langjarig dezelfde omvang heeft als het ook had, maar dat is een technisch verhaal. Maar dat we dankzij dat signaal wel een technische wijziging hebben kunnen voorstellen, die nu op instemming kan rekenen van de gedeputeerde, dat is inderdaad Floor Vermeulen. Ik sprak hem nog vanavond en die geeft ook aan: we staan inderdaad schouder aan schouder, als provincie, als gemeente, om het rijk te bewegen de goede dingen te doen. De heer Ruitenberg geeft het ook aan: daar moet het gebeuren inderdaad. Het moet gebeuren bij het ministerie van financiën, bij het ministerie van BZK, bij het ministerie van VWS, ja, daar moeten de centen vandaan komen. Het is niet reëel om te verwachten, dat gemeenten in dit land uiteindelijk kunnen opdraaien voor de weeffouten in wetgeving en de tekorten op budgetten uit Den Haag. Dus ik ben daar ook redelijk optimistisch over, dat op een gegeven moment de wal het schip keert. En dat we zullen zien dat ze in Den Haag ook bij zinnen komen, omdat dit geen houdbare situatie is. En die lobby, ja, die lobby voeren we natuurlijk samen. Die lobby is soms al heel effectief, ook van ons als gemeenten. Ik breng even in herinnering dat er een noodfonds is gekomen voor de tuinbouw van ettelijke honderden miljoenen, dankzij die lobby van gemeenten zoals de onze, zoals onze gemeente, die de meest innovatie glastuinbouwgemeente ter wereld is. Dus die lobby is soms wel heel effectief. En soms heeft het nog niet het gewenste resultaat en dan gaan we door. Een ander financieel punt, dat is genoemd door diversen van u, is Wilderszijde. Ik noem dat financieel, omdat het natuurlijk een flinke financiële impact heeft op onze gemeente. Het is zo, dat we nog steeds gaan, dat is in de brief naar u geland, voor dat voorkeurscenario, het voorgenomen besluit, van het verkrijgen van die bijdrage van BZK. Mochten we nou onverhoopt die niet krijgen, dan werken we aan een terugvalscenario. Een terugvalscenario en vanzelfsprekend bent u daar als raad ook aan zet, om keuzes te maken. Let wel, die keuzes hebben ook allemaal consequenties. Ik heb ambities gehoord om het tekort omlaag te brengen. Er zijn partijen die zeggen: 50% betaalbaar, die willen we behouden. Niet alles kan gratis. Ambities kosten geld. Niet te hoog bouwen kost geld. Betaalbaarheid kost geld voor de gemeente. Er is geen makkelijke oplossing, maar de oplossingen die we bedenken, die bedenken we samen. Dus dan beloof ik, dat heb ik al eerder toegezegd, bij u terug te komen. Wat dat betreft geen misverstand. Over de financiële zaken in het sociaal domein laat ik graag de collega's aan het woord, die daar eerst verantwoordelijk voor zijn. Nog een paar in mijn portefeuille, bijvoorbeeld van de tuinbouw. Een opmerking dat 20% van de tuinders het toch wel lastig heeft. Fijn, dat er even aan gerefereerd werd, want misschien praat de raad wel een beetje te weinig over die Greenport, waar een derde, mind you, van onze inwoners hun baan in heeft, 8.500 arbeidsplaatsen. Het gaat met de meeste van onze tuinders toch, gelukkig, behoorlijk goed. Het interessante is ook, en dat is meteen een bruggetje naar het onderwerp duurzaamheid, dat de koplopers, het peloton en de achterblijvers allemaal zeggen: en wij blijven investeren in innovatie en we blijven investeren in verduurzaming. Dat is mooi, want dat is weleens anders geweest. En dat betekent ook, dat niet alle duurzaamheidsinitiatieven van de gemeente hoeven komen. Het kan ook niet. Investeren in aardwarmte, in geothermie, komt niet van een gemeente, die komt van een tuinder. En dat is een eigen keuze, die hij of zij maakt. Ik zie dat die keuzes nog steeds de goede richting in worden gemaakt. Maar als gemeente moeten we wel het goede doen, zegt de heer Markus o.a. en mevrouw Den Heijer ook. En dat is terecht. Volgende week of over 2 weken landt er weer een nieuwe update van de uitvoeringsagenda duurzaamheid bij u. Dat is, zoals ik er nu zicht op heb, 10 A4-tjes kloeke voorbeelden, toepassingen van onze duurzaamheidsvisie. Het gaat van heel concreet weer een tennisbaanoppervlakte aan nieuwe tuinen van de toekomst, tot weer honderden nieuwe zonnepanelen gemonteerd op sporthallen en andere maatschappelijke gebouwen, tot wijkrenovaties met elektrische voertuigen, tot het feit dat bestuurlijk en ambtelijk, dat kost geen geld, dat kost alleen tijd, tot het feit dat we nu met Gasunie, EZK heel direct om tafel zitten om die warmterotonde ook hier naartoe te buigen. Want als u het mij vraagt is het bijzonder en niet erg gelukkig, dat het lijkt alsof die warmtebuis wel naar Leiden gaat, maar nog niet aantakt op het Oostland. Dat soort dingen gaan allemaal door. Ik snap uw behoefte om die verhalen meer uit te venten en het is ook een afweging, hoeveel inspanning is het op communicatie daarover, hoeveel inspanningen plegen we op een goed geluidsscherf

maken, of een geluidsscherm met zonnepanelen maken versus de communicatie daarover. Die balans blijven we zoeken. Hopelijk is de uitvoeringsagenda update binnenkort weer een geruststelling voor u op dat vlak. Ik zoek nog even naar de laatste vraag, die nog specifiek bij mij is beland en dat is het Lage Bergse Bos. Veel van u hebben gezegd: dat is mooi, die goede kwaliteit in onze omgeving, zowel in de bebouwde kom als buiten de bebouwde kom. Ik heb zelf me een slag in de rondte gewandeld in de Groenzoom, in de Rottemeren, in het Hoge Bergse Bos, in het Lage Bergse Bos. Groen kost ook geld. Er is een brief naar u gekomen, dat was in april, van het recreatieschap, waarin het plan uit de doeken werd gedaan. Het definitieve ontwerp en ook het totale prijskaartje van meer dan € 9 mln. Op diverse momenten is het ook genoemd door collega Fortuyn. Tegelijkertijd snap ik dat u het ervaart als een beperkte informatievoorziening voor iets waar veel geld mee gemoeid is, anderhalf miljoen investering in het Lage Bergse Bos. Het is ook een grote duurzame investering overigens. Ik stel ook voor, dat we daar in de commissie op door gaan. Ik heb een brief in de pijplijn, die kan ik u morgen sturen, die wil ik morgen gaan sturen, met meer detail. Vervolgens spreek ik er graag nader over met u. Het is ook een meerjaren project immers, dus ik snap uw belangstelling. Ik wil u ook graag gelegenheid geven uw invloed daarop uit te oefenen. Ik heb een aantal belangrijke vragen geprobeerd te beantwoorden, anders pak ik ze in de tweede termijn weer mee als er nog zaken zijn blijven liggen. Ik geef graag het stokje over aan mijn collega Van Tatenhove.

Wethouder Van Tatenhove: Dan zal ik de vragen behandelen, die op mijn deel van het sociaal domein gesteld zijn. Zoals mijn collega al aangaf: er waren forse overschrijdingen in het sociaal domein. Afgelopen jaar al, het jaar waar we in zitten, en dat laat zich helaas naar de toekomst zien als een groeiend probleem. Dat betekent dat we daar kritisch moeten zijn wat we voort zetten en waar we misschien wel moeten bijsturen. Ik ben dan ook heel blij, voor wat het sociaal domein betreft, niet alle bezuinigingen worden gezocht in het sociaal domein, maar dat een deel van de overschrijding gecompenseerd wordt door bezuinigingen die mijn collega's voor hun rekening nemen in hun portefeuilles. Dat betekent nog steeds wel, dat er bezuinigd moet worden in het sociaal domein. Ik ben het met iedereen eens, die dat in de afgelopen uren heeft gezegd, dat dat niet leuk is en dat dat pijn doet. Want we hebben juist heel bewust gekozen, o.a. met de beleidsaccenten, om daar te investeren, in het sociaal domein, waar we vinden dat het past bij de gemeente Lansingerland. Wat we in elk geval niet doen, is de Lansingerlandse standaard aantasten. Waar we ook bewust voor kiezen, is om de beweging, die we ingezet hebben, omdat die passend is bij Lansingerland, om daar op te blijven investeren. Dus we maken de beweging naar de voorkant, zoals een aantal van u al aangaven. Met de JOS'ers en de POH'ers bijvoorbeeld proberen we meer aan de preventieve kant te komen. We stellen nu een bezuiniging voor o.a. op de beleidsaccenten en op het mantelzorgcompliment. Voor de beleidsaccenten leest u inderdaad als een taakstelling, want we willen dat graag met u concreet invulling geven, pas na de bespreking van de midterm review. Ik ga u toezeggen, dat we die in elk geval in Q4 nog naar de raad toesturen. Dan heeft u hem in elk geval in Q4 nog. Na bespreking met u maken we dan de keuzes, waar dan die bezuiniging op de beleidsaccenten precies valt. Voor wat betreft het mantelzorgcompliment is het goed om een misverstand, dat is misschien een groot woord, maar om in elk geval iets onzeker toe te lichten. We hebben niet alleen het mantelzorgcompliment in die ene week voor de ondersteuning aan de mantelzorgers, maar we hebben daar natuurlijk veel meer voor. Dat wordt vooral verzorgd door de stichting Welzijn Lansingerland. We hebben er bewust voor gekozen om op de ondersteuning juist niet te bezuinigen, omdat het heel belangrijk is dat de mantelzorgers ergens terecht kan met zijn vragen, maar ook ondersteuning krijgt als de mantelzorgers het zelf niet meer redt of wat hulp kan gebruiken. Dus wat we eerder hebben ingezet in Take Care blijft dus ook beschikbaar, ook als we het begeleiding licht noemen, voor de mantelzorgers. Maar ook andere vormen van ondersteuning blijven beschikbaar. Wat we nu voorstellen om te bezuinigen, is vooral op dat mantelzorgcompliment in die ene week. Dat wil dus niet zeggen dat we geen waardering meer uiten voor onze mantelzorgers. Om het getal van mevrouw Verhoef even wat actueler te maken: geregistreerde mantelzorgers zijn er op dit moment ongeveer 950. U sprak over duizenden. Er zijn vast duizenden mantelzorgers, maar niet iedereen heeft zich geregistreerd als mantelzorgers. Een ander punt, dat aan de orde kwam, was de aandacht en de zorg voor onze vrijwilligers. Ja, dat is iets wat Lansingerland misschien niet uniek maakt, maar wel heel sterk en veerkrachtig. Ik ben ook blij, dat u daar oog voor hebt, want dat heeft corona ook wel bij uitstek laten zien, dat vrijwilligers heel veel kunnen en dat je als overheid heel blij mee moet zijn en soms even afzijdig blijven, omdat het initiatief vanuit de samenleving komt. Het initiatief dat daar vandaan komt en wat zichzelf versterkt, is hartstikke mooi. Maar ook dat neemt niet weg, dat we ook daar aandacht voor hebben, dat we ook daar waar nodig wel die initiatieven ondersteunen met raad en daad en dat we dat in de toekomst zullen blijven doen. Een mooie bijkomstigheid van deze coronaperiode is, dat er wel weer nieuwe vrijwilligers en andere vrijwilligers zich hebben gemeld, dus dat geeft wel hoop voor de toekomst, dat we ook dan met die typisch kenmerkende Lansingerlandse veerkracht en samenhang kunnen blijven zorgen voor een sterke samenleving. Dan was er nog vanuit de CU en GL aandacht voor onze jongeren, weliswaar vanuit verschillende invalshoeken. De CU gaf aan: let op de generatie Y, die het nu dankzij corona wel wat zwaar voor de kiezen krijgt. En GL geeft aan: niet

elke jongere kan zomaar vanuit het ouderlijk huis op zichzelf gaan wonen en hebben we daar wel aandacht voor? Ik denk dat het goed is om aan de hand van het toekomstperspectief, maar ook aan de hand van de midterm review en het verder nadenken over Lansingerland en de Lansingerlandse samenleving om inderdaad voor die 2 groepen extra aandacht te hebben. Voor de groep jongeren, die niet alles direct op eigen benen kan, is het niet alleen afhankelijk van wat wij als Lansingerland daarin zouden willen kiezen, maar daar ben je natuurlijk ook afhankelijk van aanbieders, die daarin mee willen denken. Ik denk dat het een terecht aandachtspunt is, want we willen graag een inclusieve samenleving zijn en daar horen ook jongeren bij, die een steuntje in de rug nodig hebben vanuit hun directe omgeving. Het is alleen maar hartstikke mooi als die jongeren hier in Lansingerland een plekje zouden kunnen vinden. Ik denk, samengevat, dat het toekomstperspectief en de aanloop naar de volgende kadernota, vooral voor het sociaal domein, heel belangrijk zijn om in de commissie samenleving echt stevig over te debatteren: welke ontwikkelingen zien we, wat vinden we nou echt passen bij Lansingerland, hoe zorgen we dat onze samenleving ook in de toekomst van oud tot jong fit en vitaal blijft? Daar hebben we buitenruimte bij nodig, daar hebben we de samenleving zelf bij nodig en we hebben voorzieningen nodig, die we vanuit het sociaal domein financieren. Daar zullen we kritisch naar moeten kijken, want zoals mijn college Van den Beukel al aangaf: vanuit Den Haag komen nog niet direct geruststellende berichten. We moeten bij Den Haag op de deur blijven kloppen, maar zelf ook heel kritisch blijven kijken. Dat was het voor wat mijn deel van het sociaal domein betreft. Ik zou willen voorstellen, dat wethouder Arends nu het andere stuk van het sociaal domein mag nemen.

Wethouder Arends: Meerderen van u hebben eigenlijk aandacht gevraagd voor twee belangrijke thema's. Het thema wonen en het thema re-integratie. Ten aanzien van het thema wonen zijn we natuurlijk al volop met elkaar in gesprek, ook ten aanzien van het toekomstperspectief. We hebben ook een lezing met elkaar gehad en ook vanavond wordt er o.a. door L3B gevraagd, heel creatief, mooi idee: als we nou kantoren hebben, zouden we die dan om kunnen bouwen tot woningen, appartementen? Of GL, die aangeeft: moeten we niet meer sociaal gaan bouwen? Is dat niet de behoefte? En WIJ, die aandacht vraagt: ja, de starterwoningen zijn zo belangrijk en hoe kunnen we die nou lang behouden als starterswoningen? Allemaal heel belangrijke vragen, waar we op dit moment ook volop mee bezig zijn in de ontwikkeling naar een woonvisie, zoals u weet. In die woonvisie gaan we ook met u in gesprek over: welke uitgangspunten vindt u belangrijk en wat moeten we dan gezamenlijk in die woonvisie opnemen en hoe ziet dan het uitvoeringsprogramma eruit? Dus daar komen deze thema's en natuurlijk de andere thema's, waar we in meerdere sessies over gesproken hebben, naar u toe en daar gaan we met elkaar het debat over aan. Ten aanzien van re-integratie. Ja, net als de andere bezuinigingen doet ook de bezuiniging op re-integratie voor mij ook wel een beetje pijn. Dat hoor ik ook bij u. Meerderen van u hebben dat genoemd. Zeker nu er corona is. Hoe kan het dan, dat je dan toch op re-integratie die bezuiniging doorvoert? Hoewel het pijn doet, zie ik ook, dat dit echt wel een andere groep is, die naar ons toe gaat komen. Het is een groep, die geen grote afstand tot de arbeidsmarkt heeft, het zijn gewoon vitale mensen, hebben tot nog toe altijd lekker gewerkt, dus dat is echt een andere groep. De verwachting is ook, dat de trajecten voor deze inwoners minder kostbaar zullen zijn dan de groep waar we de afgelopen periode veel aandacht aan hebben gegeven, juist met die grote afstand tot de arbeidsmarkt. De groei, financieel gezien, gaat zeker toenemen. € 70.000. Dus we hebben een totaalbudget van € 670.000. Doordat het een andere groep is, die binnen komt en overigens niet in de bijstand, zien we echt maar een hele lichte verhoging en zijn we juist aan de voorkant bij de poort, maar ook direct weer toe leiden naar werk, heel sterk in geworden de afgelopen periode. Ook door het nieuwe beleidsplan 'werken werkt'. Daarnaast zien we ook, dat er extra geld vanuit het rijk naar de regio komt, juist voor het om- en bijscholen, om juist de inwoners, die nu in de sector waar de grote klappen vallen te kunnen aanvullen, omscholen, bijscholen naar juiste sectoren, die nu floreren bij deze crisis. Ik denk dat dit de meeste belangrijke thema's waren en ik denk dat het goed is om nu het woord te geven aan mijn collega Fortuyn.

Wethouder Fortuyn: Ook ik dank u voor de prima bijdragen, die alle leden van de raad hebben ingebracht. Ik zal op een aantal dingen nog even ingaan, maar ik wil toch even met uw welnemen toch even stil staan bij het feit dat wij in de afgelopen periode met elkaar een aantal sessies gehad hebben, die met name gericht zijn op het toekomstperspectief. Ik denk, als je de begroting bekijkt en er doorheen leest, dat we best wel veel investeren nog in de richting van de toekomst, dat we dat ook willen doen, ook in de buitenruimte. Maar het is heel erg belangrijk, dat we die sessies, die we met elkaar gehad hebben, door gaan zetten. En die plannen zijn er ook, om met elkaar ook het komende jaar die sessies regelmatig met elkaar te houden om de keuzes, maar ook de koers, met elkaar te kunnen varen en dat we ook de juiste feiten en gegevens boven water krijgen om de juiste keuzes te maken. Maar dat neemt niet weg, dat corona de hele maatschappij, met name ook de Lansingerlandse samenleving, raakt met alle beperkingen die eromheen zijn. Als wij kijken naar de dienstverlening, dan hebben we de afgelopen maanden behoorlijk moeten trekken aan de dienstverlening om de goede dienstverlening overeind te houden. Ik denk, gezien het feit dat ik regelmatig gehoord heb dat de

dienstverlening naar de inwoners goed op peil is gebracht, we zitten nog steeds op een goed niveau, en ingevuld moet worden. We hebben natuurlijk ook met een samenleving te maken, die ook in ontwikkeling is. U heeft terecht vragen gesteld over de samenleving en de kosten die ermee samenhangen € 500.000. Als u dat een beetje in relatie brengt met meneer Kuipers, die bracht: ja, het is een kloek boekwerk. Als je dit onderdeel leest, dan vind je eigenlijk te weinig terug: wat gaan wij dan doen, wat gaan wij dan investeren? Wij hebben natuurlijk de ervaring op dit moment van het nieuwe werken. Wij begrijpen ook de vraag dat u zegt: wij willen meer inhoudelijk weten wat er gaat gebeuren en wat we ervoor krijgen en of het nut en noodzaak daar aanwezig is. Ja, het is geen luxe. Als u op dit moment in de hal komt, dan ziet u dat we allerlei looplijnen hebben, dat we allerlei improvisaties hebben gedaan om de veiligheid van de inwoner, maar ook van onze medewerkers, te waarborgen. Inmiddels waren wij al bezig om te kijken naar een andere inrichting van deze hal en dat had alles te maken met de vorm van de balies en ook de inrichting van de balies, ook in het kader van veiligheid. De documentdistributie is op dit moment niet functioneel meer. Wij willen naar een snelservicebalie gaan. Zo is er nog een aantal zaken, die wij met u willen bespreken. Ik wil graag aanbevelen: laat die € 500.000 in de begroting staan. Ik zeg u toe, dat wij met een raadsvoorstel gaan komen met de onderliggende onderdelen, zodat u nog invloed kunt uitoefenen op het te besteden bedrag voor het beeld, dat wij hebben. Ik denk dat ik daarmee geprobeerd heb dat deel toe te lichten en u ervan te overtuigen dat het geen luxe is, maar echt een noodzakelijk kwaad, want het oude normaal komt niet meer terug. We moeten ons inrichten op het nieuwe normaal en ik hoop daar van harte uw steun voor te krijgen. Tegelijkertijd is nog een tweetal zaken gesteld o.a. door D66 en GL. Dat ging over de oplopende kosten van het afval. Zoals u weet hebben wij een grote enquête gehouden. Die resultaten zijn inmiddels binnen. Wij hebben begin december, en ik nodig u van harte allen uit, want het raakt niet alleen de commissie ruimte, maar het gaat ook om andere elementen, het gaat ook om lasten, maar ook om duurzaamheid, om die beeldvormende avond in december bij te gaan wonen. Dan kunt u informatie ophalen, dan kunt u de technische vragen stellen, dan kunt u kennis nemen van de uitslagen rondom de enquête en de dialoogavond. Tegelijkertijd werken wij als college in het eerste kwartaal een afvalbeleidvoorstel voor en dan is het aan u om de keuzes, die wij als college aan u voorleggen, wel of niet te omarmen of het aan te vullen of anderszins. In die zin wil ik daar wel op reageren. Dat geldt eigenlijk ook voor de ja/ja en de nee/nee sticker. Dat zit ook in het afvalbeleid, dus dat wordt allemaal integraal meegepakt. Als laatste punt is er een oproep gedaan. GL is gisteren gekomen met het voorstel om 30km/u binnen de bebouwde kom als het nieuwe normaal te introduceren. Ik heb de voorzitter van L3B de heer Van Doorn horen zeggen: dat is financieel wel een heel grote ingreep. Ik kan er eigenlijk niet zo gek veel over zeggen, behalve dan dat er op dit moment een mobiliteitsvisie wordt ontwikkeld. Daarin wordt de wegenstructuur van Lansingerland in beeld gebracht. Vervolgens zullen we ook kijken waar een veiligheidsissue een rol speelt en dan wordt dit ook meegenomen. Ik moet u helaas teleurstellen: GL was gisteren niet het eerst met het idee en voorstel. Wij hebben een aantal maanden geleden een overdracht gehad van een enquête en de visie van de fietsersbond. Meneer Cesar heeft het aan mij overhandigd en wij hebben goed nota genomen van dit document. Wij zullen dat meenemen in de mobiliteitsvisie. Ik denk dat ik op deze wijze de vragen wel beantwoord heb. Mocht dat niet zo zijn, dan hoor ik dat graag in de tweede termijn.

Burgemeester Van de Stadt: Het is toepasselijk, dat ik als laatste ben om de vragen van de heer Ruitenbergh over de fte's te beantwoorden en wat andere vragen komen daar bij. Waarom is dat toepasselijk? Omdat ik mij herinner, en ik hoop dat mijn geheugen goed genoeg is, dat ik in uw commissie een jaar of 2 geleden met de heer Van Doorn een debat had, waarin we afspraken dat het college altijd bij nieuwe ambities zou aangeven wat de mensen en de middelen, de financiële middelen, dan zijn, die daarbij nodig zijn. Dat is exact waar de ontwikkeling over gaat. Haagse Beek heeft voor ons keurig op een rijtje gezet: als dit uw ambities zijn als gemeente, de wettelijke taken, wat moet je doen, wat wil je doen, maar hoe wil je het doen, hoe ga je met de mensen om, dan zijn dit de mensen en de functies en de niveaus die u nodig heeft. Dat is wat we doorlopen, dus in die zin is de fte het sluitstuk van uw ambitie. Ik denk dat ik met trots kan vaststellen, dat uw ambitie nog steeds sterk is op het sociaal domein, als ik dat vanavond zo hoor. Daar zit ook de helft van die extra fte's in. Het gaat echt over de kwaliteit van hoe wij onze inwoners bedienen. Dat is, denk ik, waar de discussies over fte's over moeten gaan. Ik zeg daarbij zeer gaarne tegen de heer Ruitenbergh, en ik zeg hem dat toe: natuurlijk zijn we daar heel strikt op. We kijken echt heel goed wat noodzakelijke functies zijn, dat blijven we te allen tijde doen. Als we ons vergelijken met andere gemeenten doen we dat ook gewoon goed. Ik zeg ook tegen de heer Ruitenbergh graag mijn toezegging: natuurlijk blijven we dat debat met u voeren. Vorig jaar hebben we in de begroting afgesproken, dat ik u een brief zou sturen, de raad, een brief hierover en dat we bij de kadernota over de financiële indicaties daarvan zouden spreken. Die kadernota is niet doorgeslagen, dat is dit moment geworden. Dit zijn die afgesproken financiële indicaties. Maar we hebben daarin ook afgesproken, dat we dat jaarlijks zouden doen, dus die brief krijgt u weer van mij voor het eind van het jaar, hoewel ik niet precies weet hoever het is. Dan landen die indicaties opnieuw bij de kadernota. Dat is het moment, dat u er alle ruimte voor heeft om erover te spreken. Het traject is nog

niet geheel klaar, ik weet niet helemaal hoe het eindigt, maar we zijn er grotendeels mee klaar, dus ik verwacht daar niet heel schokkende zaken. Ook gehoord de steun en de ambitie van veel raadsleden op het veiligheidsdomein, dat de invulling van de mensen die bij die ambitie goed passend is bij wat ik vanavond hoor. Even concreet dan nog over het veiligheidsdomein. Ik ben zeer erkentelijk voor diegenen, die dat allemaal hebben gesteund. Ik heb o.a. de heer Van Doorn daarover gehoord, maar ook de heer Ruitenberg en de heer Ruijtenberg. Mevrouw Den Heijer, ik beschouw dat als een groot compliment, dat u zegt: de regierol stevig naar ons toegeroepen. Zo moet het ook. Dat is niet doorgeslagen, dat is zeker in verhouding. Ik wil u dat maar even met een voorbeeld van afgelopen week staven. We troffen in een sportschool 200 planten aan, een wietplantage. Bij het aantreffen is direct iedereen naar buiten gestuurd ongeveer, omdat er ook een zeer grote gevaarstelling was voor explosie. Er zat wel een sportschool in en u kent daar ook mensen die daar sporten. Het is niet een abstractie van een plant, die we ergens vinden. Er is doorgaans ook sprake van zware criminaliteit en gevaarstelling. Dat is echt hard nodig. Hier gaat (...) onze verantwoordelijkheid voor openbare orde en veilig echt naar toe. Ik dank ook de heer Ruijtenberg voor zijn steun. Hij zei nog even: dit is repressie en hoe zit het met preventie? Ik denk dat we in de notitie, die u nu gaat krijgen, u heeft de beeldvorming net gehad over het messenverbod: typisch zo'n preventiemaatregel. U ziet daar, dat we het belangrijk vinden om in te zetten op het jeugd- en jongerenwerk. Meneer Ruijtenberg, u en ik zitten daar echt niet op een andere lijn. U zegt terecht: maar het sluitstuk is soms ingrijpen. Dat doen we, maar ik denk dat we meer laten zien, ook bij de coronacrisis: we werken meer aan preventie, onze inwoners stimuleren om zich aan maatregelen te houden, dat u ze bestraffen. Ik denk dat u en ik daar gewoon op één lijn zitten. Volgens mij heb ik daarmee alle vragen op mijn terrein beantwoord. Dank u wel.

De voorzitter: Dan zijn we aan het eind van de beantwoording eerste termijn door het college. Dan gaan we naar de tweede termijn van de commissie. We beginnen bij de grootste fractie.

Tweede termijn

De heer Van Doorn, L3B: Ik zit even de woorden van het college op mij in te laten werken. Het puzzelt mij een beetje: wat hebben jullie nou eigenlijk echt gezegd. Veel woorden gebruikt, maar waar hebben we nou heel concreet toezeggingen gekregen of duidelijk een antwoord gekregen? Het zijn veel procesopmerkingen, veel vragen zijn geparkeerd in: komt later, komt later. Ik moet eerlijk zeggen, dat dat niet echt super bevredigend is. Goed om te horen, dat de wethouder financiën bijzonder effectief is in lobby's opzetten, zoals hij dat benoemde rondom de tuinbouw. Dus L3B verwacht ook rondom de grote financieringsproblematiek in de WMO en jeugdzorg vergelijkbare successen. Ik ben gewoon erg benieuwd naar de acties, die nu in voorbereiding zijn om ook weer zo succesvol te worden, want aan het zelf kunnen blijven oplossen, dat doen we nu en daar kunnen we trots op zijn, dat we door verstandig beleid potjes gevuld hebben, zodat we in het anticyclisch werken dit soort problemen kunnen opvangen, maar daar zit wel een grens aan en op langere termijn een hoge maatschappelijke prijs. De lobby moet succesvol worden, willen we dit kunnen blijven oplossen. Ik heb nog wel een checkvraag aan het beeld, dat is neergezet, dat de provincie en Lansingerland schouder aan schouder een goede werkrelatie hebben. Kunnen wij er echt vanuit gaan, dat als we dadelijk deze begroting in aangepaste vorm vast stellen, dat het dit keer dan wel op steun van de provincie kan rekenen? Of zitten daar nog risico's in? Of zitten we nog in het proces van sonderen? Rondom het sociaal domein: blij met de toezegging van de wethouder, wel heel concreet, dat de midterm review in Q4 zal plaats vinden. Natuurlijk hadden wij in het proces om tot goede besluitvorming te komen dit veel liever aan de voorkant van die taakstelling gehad, zodat je daar de inhoudelijke sturing kan geven. Maar het loopt nu zoals het loopt en de midterm in Q4 zullen we grondig bespreken. Rondom woningen, kantoren meer een procesopmerking: gaan we meenemen in een woonvisie. Het had wat meer gesierd als ik daar wat meer kleuring had gehad: hoe kansrijk is dat, is er al langer over nagedacht? Het had ook wel aardig geweest als ik een reactie had gehad op het huis van de samenleving in een breder perspectief plaatsen dan alleen de balie en de ambtenaren. Ik was gewoon nieuwsgierig: zijn dat opties, die leven, die kansrijk zijn of niet haalbaar zijn. Rond de re-integratie, daar hebben we het ook over gehad, een kritische vraag. Er wordt gezegd: er komt een andere groep op ons af. Daar zouden we graag een concretere toelichting op willen hebben: uit welke sectoren komen die mensen en welke specifieke kenmerken hebben zij dan? Wat weet het college al over de effecten van corona over veel langere tijd? Ik snap best, dat als we nu in het kaartenbakje van de WW kijken en we maken een inschatting van wat er bij ons binnen stroomt voor een sociale uitkering, dat je dan zegt: dat valt nu nog wel mee. De heer Ruitenberg zei het al: ik vrees vooral 2022 en verder qua effecten. Daar zit ook precies onze zorg. Ik geloof best dat we deze maanden nog doorkomen, maar op langere termijn: weet u dan ook al precies hoe de doelgroep eruit gaat zien en wat er nodig is en hoe kort of lang die afstand tot de arbeidsmarkt is? Dan wil ik nog even kort reageren op mevrouw Verhoef, want dat was de enige concrete vraag die ik kreeg. Het was meer een uitdaging: waarom accepteren jullie het uitstel van het gratis OV? Daar zit meer een pragmatische reden achter. We hadden het het liefst ook nu gehad, maar ik wil niet vals starten met deze belangrijke vernieuwing. In coronatijd, waar

ouderen veel risico's lopen en nu juist proberen hen het OV in te trekken, dat kan vanuit een ander perspectief leiden tot een valse start dan wij beiden misschien wenselijk vinden, want volgens mij zijn juist de PvdA en L3B hier de grootste trekkers achter. Dat was de meer pragmatische reden erachter, daar kunt u mogelijk een andere mening over hebben, maar daarom vinden wij het verstandig om er nog heel even mee te wachten. Dat was het. Dank u wel.

De heer Kuipers, VVD: Wij hebben in onze bijdrage de nodige zorgen geuit over financiële zaken rondom de algemene reserve en over het lange termijnperspectief. Wethouder Van den Beukel heeft natuurlijk gelijk, dat we daar spijkers met koppen gaan slaan op het moment dat de kaderbrief volgend jaar komt. Dat wordt dan ook wel een moment waarop we iets langer en iets intensiever hierover willen gaan praten dan we nu hoeven te doen. Eén van de medewerkers zei van de week bij de beeldvorming: u heeft het nu alleen over de begroting van 2021 en nog niet over de rest. Dat is waar, maar we hebben natuurlijk de blik naar de langere termijn en daar zitten zorgen in. Misschien dat we zelfs eerder dan de kadernota al een wat daarover zouden moeten praten met elkaar. De discussie rondom Eneco komt er ook nog aan, dat is een gelegenheid om sowieso eens te kijken naar de schuldpositie en wat er gebeurt met reserves enzovoorts. Een aantal collega's kwam met ideeën. De heer Van Doorn kwam met het omkatten van een deel van het gemeentegebouw naar woningen. Ik ben zo oud, dat ik nog de val van de Sovjet Unie heb meegemaakt en daarbij werd heel idealistisch gezegd: wat zou het toch mooi zijn als we die tanks van de Sovjet konden ombouwen tot landbouwvoertuigen. Ik kan u verzekeren: dat werkte helemaal niet, natuurlijk. Maar er gaat wat gebeuren. Van alle kanten hoor je voorspellingen, dat het werken anders wordt, niet alleen bij de gemeente, maar ook in het bedrijfsleven. Dat zou inderdaad wat kunnen betekenen voor bedrijfsgebouwen en wie weet, zit er nog een soort ei van Columbus voor de woningnood, die er is. Laten we het hopen, maar laten we er ook niet teveel op vooruit lopen, want we weten het niet zeker. Maar een leuk idee. De heer Ruijtenberg kwam nog even met de motie van GL en SGP, op zich een heel opmerkelijke combinatie. Het leidt ook tot niks, want het gaat om een motie en het is nog geen wetgeving. Typisch iets voor een commissie en niet voor een begrotingsdebat. Daar moet je met alle welwillendheid over willen spreken, maar niet op dit moment. Ik heb geluisterd naar wethouder Van Tatenhove over de beleidsaccenten. Ik had al gezegd: we kunnen het ons voorstellen dat het gebeurt vanwege de situatie. Met wat zij daarover uitlegde, dacht ik wel: stel nou, ik zeg zomaar wat, dat we het volgende week bij de begroting voor elkaar zouden krijgen dat we die twee ton niet hoeven te bezuinigen, omdat we het ergens anders halen. Mijn concrete vraag aan haar is: zou u dat prettiger vinden dan wanneer u wel zou moeten bezuinigen? Met andere woorden: ik heb u niet heel erg horen zeggen, dat het u vreselijk veel pijn doet. Maar stel dat we het ongedaan zouden maken, zou u daar wel oren naar hebben? Dan hoeft u niet na te denken waar we het geld vandaan halen, want dat kunnen wij als raad dan bedenken, daar hoeft u zich geen zorgen over te maken. Dus die ruzie met uw collega wethouders maken wij dan wel. Twee onderwerpen, die ik aanstipte en die zijn meegenomen in de beantwoording door het college, betreft de 18 fte en het huis van de samenleving. Mij valt bij beide reacties daarop op, dat er wel wordt gevraagd om geld om het op te nemen in de begroting, maar ik hoor eigenlijk helemaal geen inhoud. Wat krijgen wij dan precies voor die 18 fte? Wat krijgen wij dan precies voor het huis van de samenleving? Waarbij mij bij het huis van de samenleving dan wel van het hart moet, dat het een besluit is dat in de begroting wordt meegenomen, maar dat het veel chiquer en beter geweest als we dat eerder in een raadsbesluit hadden mogen meemaken, want dan hadden we wat dieper kunnen ingaan op het voorstel en de plannen. We zijn daar niet heel gelukkig mee. Ik wil niet al te veel vooruitlopen op volgende week, maar het zijn wel uitgaven en wat ons betreft had dat eerder en beter gemotiveerd moeten worden. Dat is even mijn bijdrage. Dank.

De heer Ruitenberg, CDA: Ik ga mijn tweede termijn in drie stukje hakken. Ik had een aantal punten bewaard voor de tweede termijn, omdat ik het anders niet redde in de tien minuten, dus die komen eerst. Dan ga ik in op de reacties van het college en dan op een aantal punten van andere fracties. Allereerst willen wij beginnen met de N209, die heb ik in de eerste termijn nog niet meegenomen. De heer Ruijtenberg had dat wel. Het CDA vindt echt, dat er nog meer aandacht nodig moet zijn voor de verkeersveiligheid op en rondom de N209. Het is een zeer drukke, gevaarlijke en lawaaiige provinciale weg, die dwars door onze gemeente loopt. De verkeersintensiteit zal hoger worden nu nieuwe, grote logistieke bedrijven zich in Bleiswijk en Lansingerland vestigen. Daar bovenop komt, dat wanneer straks de nieuwe verbinding van de verlengde A16 gerealiseerd is, dat de verbindingroute naar de A12 via de N209 nog meer voor de hand ligt. Daarom doen wij een appel op het college om hier hoge prioriteit aan te geven en samen met de provincie oplossingen te creëren en niet te wachten totdat deze provinciale weg straks een rampweg wordt. Dat zou eventueel ook 50km/u kunnen zijn, maar laten we daar alsjeblieft integraal naar kijken. Daarnaast vinden wij het belangrijk, dat we toch ook eens gaan werken aan naamsbekendheid van onze gemeente. Dat is een kleiner, luchtiger thema, ook goed om dat in zo'n begrotingsraad mee te nemen. Het valt ons op, dat de naam Lansingerland nog steeds voor veel mensen de gedachte is, dat het ergens in Friesland ligt, terwijl we een prachtig station hebben: Lansingerland-Zoetermeer. Hoe gek is het niet, dat je nergens een aanduiding ziet, bijvoorbeeld rondom de N209 of op

de N470, waarop staat: hé, daar is Lansingerland-Zoetermeer, het station, zo moet je er naartoe rijden. Het staat nergens. Het staat ergens op een heel klein bordje bij de N209. Wat ook raar is, is dat als je de bebouwde kom van de gemeente Lansingerland binnen komt, dan staat er nog steeds Bleiswijk of Kruisweg of Bergschenhoek, maar er staat nergens onder: gemeente Lansingerland. In iedere gemeente in Nederland is dat gewoon normaal, maar in Lansingerland is dat niet zo. Wij denken dat het goed zou zijn om daar nou eens werk van te gaan maken, ook goed voor het vestigingsklimaat, als je gemeente een bekendere naam heeft. Wij denken dat het binnen de beheerplannen, zonder dat het extra kosten met zich mee brengt of een andere prioriteit daarin aan te brengen, makkelijk realiseerbaar moet zijn. Wij overwegen om daar een motie over in te dienen. Dan naar de reactie op het college, een aantal dingen die wij hadden gevraagd. De beleidsaccenten: dank aan wethouder Van Tatenhove voor de toezegging nog in Q4 naar de raad te komen, zodat de raad kan bepalen waar deze bezuiniging gaat vallen. Het Lage Bergse Bos, dank voor de toezegging van wethouder Fortuyn en Van den Beukel, dat er een brief ongeveer nu in zijn mailbox zat en die richting onze kant komt, zodat wij integraal veel meer weten van dit project en waar we dat precies aan gaan uitgeven. Laat duidelijk zijn: wij vinden een groene ruimte heel belangrijk. Het is één van de categorieën waarvan we denken: goed dat we dit doen. Maar we willen wel graag, als je dit soort uitgaven doet, gewoon goed worden meegenomen m.b.t. wat er dan precies gebeurt. Het huis van de samenleving. Ik heb wethouder Fortuyn een concrete toezegging horen doen, dat het in een apart raadsvoorstel naar ons toekomt en dat het geld wel gereserveerd staat, maar nog niet wordt uitgegeven, voordat de raad een eigen besluit heeft genomen. Dat is een heldere toezegging, dank daarvoor. De formatie 18fte, ja, ik denk dat het goed is dat we hier heel goed naar kijken bij de kadernota, want de kadernota 2021 wordt een hele cruciale. We zitten nog steeds met een heel fors structureel gat in de jaren 2022-2024. We weten niet wat er gebeurt als je daar 2025 aan vast gaat plakken. Ik kan het me zomaar voorstellen, dat er dan vier jaren met een groot tekort staan en dan moet je weer gaan ingrijpen en dat doet pijn. Het doet pijn als je dan met iets minder formatie toe zal moeten, het doet pijn als je investeringen, die je graag zou willen doen. We hebben ja gezegd tegen het cultuurhuis, dus wij willen dat niet op voorhand weg bezuinigen, maar je moet wel keuzes maken. Als ik dan hoor van andere gemeenten: we hebben onze bieb gesloten en ons zwembad gesloten en dat soort dingen, ja, dat zijn ook enorm pijnlijke keuzes en daar wil ik in Lansingerland niet voor komen te staan. Dan kies ik liever voor iets wat we nu nog niet gerealiseerd hebben. Nog een concrete vraag die open staat: ik heb een vraag gesteld over de investeringen in zijn algemeenheid en ik noemde Blok B daarbij als voorbeeld. Dat is die bij de kaderbrief 2021 nog eens tegen het licht zouden houden en integraal zouden afwegen: kunnen we dit betalen? Op die vraag heb ik geen antwoord gekregen van het college, dat zou ik graag nog krijgen. Dan naar andere fracties. L3B kwam met een creatief idee: kunnen we niet het kantoordeel van het gemeentehuis ombouwen naar starterswoningen? Dat vinden wij zeker de moeite van het onderzoeken waard, waarom niet. Ik denk dat het heel goed is. Er is al jaren leegstand in dat gemeentehuis en verhuurd krijgen we het ook niet. Met het meer thuis werken zal dat eerder meer dan minder worden, dus zeker goed om daar naar te kijken. En ik kan me ook voorstellen, dat we dat in zijn algemeenheid voor kantoorpanden gaan doen. Er zijn vast meer leegstaande kantoorpanden te vinden, steeds meer, in Lansingerland. Ik denk aan het oude kantoor van de Rabobank, wat volgens mij nog niet echt een concrete invulling heeft. Bij spoor Haven, bij station Rodenrijs, staat een groot aantal kantoren, die al heel erg lang 'kantoorruimte te huur' heeft geplakt. Ik kan me voorstellen, dat het breder is dan alleen ons eigen vastgoed. Zeker goed om naar te kijken. Misschien is dat ook een mooie oplossing voor starterswoningen. Nog een aantal andere elementen. De CU vroeg om extra aandacht te treffen voor 18-plussers, een groep die aandacht behoeft. Ja, daar zijn we het eigenlijk wel met de CU eens. Goed om daar naar te kijken. Ik moet persoonlijk wel zeggen, dat ik nog niet heel concrete ideeën heb, wat we dan zouden kunnen doen voor deze groep, maar het is zeker goed om daar met elkaar over te spreken en daar deskundigheid over te gaan inwinnen. Een aantal fracties zegt: de OZB voor bedrijven, dat zouden wij niet doen. De PvdA zegt: wij willen de OZB verhogen en niet bezuinigen. Ja, dat zijn keuzes. Bezuinigen doet gewoon altijd pijn. Er is altijd een groep die daar door getroffen wordt. Op het moment dat je het ene niet doet, dan moet je het andere weer meer doen. Dat is het ingewikkelde van dit soort dingen. Tegen mevrouw Verhoef zou ik bijvoorbeeld willen zeggen: de OZB verhogen om al deze bezuinigingen teniet te doen, ja, dan heb je het over echt een heel groot bedrag. We hebben het over miljoenen, die je structureel moet vinden. Kijk maar eens naar 2022-20224. Dan hebben we het over hele hoge OZB verhogingen. Ja, dat raakt niet de gemiddelde miljonair, die kan dat heus wel betalen. Maar dat raakt wel de middenklasser of net onder modaal, die net dat huis kan kopen en dan ineens getroffen wordt door een OZB verhoging. Ook dat zijn mensen waar wij ons zorgen om moeten maken, dus het moet echt in balans gaan. OZB bij bedrijven, daar doen we dat. We bezuinigen ook. Ja, je kunt niet iedereen ontzien, want bezuinigen doet nou eenmaal zeer, het is voor niemand leuk. Maar het is wel wat we moeten doen om onze verantwoordelijkheid te nemen. Dank u wel.

De heer Hoek, WIJ: Ik sluit me een beetje aan bij de heer Van Doorn, waarin hij stelt, dat de beantwoording toch wel een beetje aan elkaar hangt van algemeenheden. Er wordt heel veel vooruit geschoven: de mobiliteitsvisie, de woonvisie, de midterm review. Dat levert mij in ieder geval weinig

concreets op. Ik zal een aantal zaken de revue laten passeren, waarmee ik toch wel wat moeite heb. (...) Er werd verteld dat er 950 geregistreerde mantelzorgers zijn. Ik geloof dat op het mantelzorgcompliment € 90.000 (...). De voorzitter: Ik ga u onderbreken. Zet uw camera maar uit en de microfoon open houden. De heer Hoek: Net of u genoeg heeft van mijn beeld. De voorzitter: U moet voor een betere verbinding zorgen. De heer Hoek: Mooi verhaal. Moet ik opnieuw beginnen? Veel gemeenschappen, veel wordt doorgeschoven naar midterm review, woonvisie, mobiliteitsvisie. Dat vind ik jammer. Het mantelzorgcompliment gaat ons na aan het hart. Juist in deze coronatijd hebben we deze mensen bijzonder hard nodig. Wij zullen dan ook met een amendement komen om dit mantelzorgcompliment of wellicht ongedaan te maken of wellicht iets minder royaal uit te keren, maar we willen het wel weer terug hebben. Wat mij nog steeds tegen de borst stuit, is het gegeven: je gaat een midterm review houden, dan ga je de tien Lansingerlandse accenten evalueren, maar op voorhand boek je een bezuiniging in. Dat is geen integere evaluatie. Dan kan je niet goed de afweging maken: wat heeft nou gewerkt en wat niet? Dus ik snap absoluut die insteek niet. Ik kan me wel voorstellen, dat je na de evaluatie zegt: dit accent is wat minder uit de verf gekomen, dat heeft wat minder resultaat geboekt, dus we houden wat geld over en in het verlengde daarvan kunnen we bedenken: oké, we gaan iets voor de jongeren doen, zoals de CU ook voorstelt en wij ook hebben voorgesteld n.a.v. de beeldvorming met Jan Latten. Dat vind ik veel handiger, dan wanneer je op voorhand al een bezuiniging inboekt en dan pas gaat evalueren. Het hoort andersom te zijn. Verder, de starterswoningen worden verwezen naar de woonvisie. Ja, dat wisten wij ook al, dat hebben we ook gesteld in onze beschouwingen, maar wanneer komt die woonvisie nou een keer, want die wordt ook steeds verder naar achter geschoven. Ik denk, en daar wil ik het college wel toe uitdagen: steek je nek nou eens uit, verschuil je niet constant achter zaken die niet kunnen, maar kijk nou eens, waar wij als gemeente, wij als Lansingerland, uniek in kunnen zijn, daar waar het gaat om wel deze woningen voor onze starters beschikbaar te houden. De heer Markus: Ik had al geïnterrupteerd bij het mantelzorgcompliment. U komt met een amendement om dat terug te draaien. Komt u dan ook met een dekking? Dat is niet negatief, maar volgens mij zit het op dit moment wel scherp aan de wind. Daar wil ik u dan ook toe uitdagen. Volgens mij hebben we dan een goede discussie volgende week. De heer Hoek: Ja, misschien, nee, daar kom ik wel op. Vooralsnog hebben wij ook gevraagd naar de starterswoningen, daar heb ik het over gehad. Steek je nek nou eens uit, kom met een plan waarin wij uniek zijn. Misschien kan je dat samen met 3B Wonen organiseren. Dat zou toch hartstikke mooi zijn? Voor de rest hebben wij vragen gesteld over Wilderszijde en de vraag luidde: hoe gaat het college het oplossen, het financiële gat? Gaan we dat met gemeentelijke middelen aanzuiveren? Hoe gaan we met dit mogelijk ontstane tekort om? Verder ben ik blij met de toezegging van onze wethouder van financiën, daar waar het gaat om die twee A4-tjes, want echt waar, kijk nou eens in de begroting, kijk nou eens hoeveel er bezuinigd wordt op het mantelzorgcompliment. Je moet je echt krom zoeken in de begroting om dat terug te vinden. Tijdens de tafeltjesavond kwam dat aan de orde, maar het is echt een bijzonder onoverzichtelijk stuk. De twee A4-tjes, die ik heb voorgesteld, zou ik echt heel graag toegevoegd zien, om gewoon heel duidelijk in één oogopslag te zien waar we op gaan bezuinigen, wat nieuw beleid is, wat de achtergrond is, hoe we het gaan dekken en dat soort zaken. Dan de mobiliteitsvisie. Ja, volgens mij zijn alle wijkontsluitingswegen 50km/u en de rest is al 30km/u. Ik denk dat dat een goede insteek is om met name de ontsluiting van je dorp redelijk snel te doen laten plaats vinden. Met betrekking tot de N209 zijn we het eens. Dat is een levensgevaarlijke weg. En het zou goed zijn, hoewel wij er natuurlijk maar ten dele over gaan, om bij de provincie op te pakken: hoe gaan we dit tackelen? Ik ben daar een groot voorstander van. Dan de BOA's en (...): ja, het is nodig, maar ik zit wel op het vinkentouw van: daar waar het gaat om repressie bezuinigen we niets, daar waar het gaat om investeren in mensen, wordt op heel veel onderdelen wel bezuinigd. Daar heb ik moeite mee. De andere partijen loop ik even kort door. Het idee van L3B: prima. Kijken of we van kantoorruimte woonruimte kunnen maken. Wel uitkijken met het gemeentehuis, allemaal glas, dus niet teveel in je blote kont lopen dan, want dan geniet heel Bergschenhoek mee. De VVD, die 17 fte's, ja, ik vind dat we daar absoluut een keer kritisch naar mogen kijken, want ik ben het met de heer Kuipers eens, die zegt: het is leuk dat we kijken naar bezuinigingen voor de burgers, maar we moeten ook eens naar binnen kijken, om te kijken wat wij kunnen betekenen. Hij vindt mij aan zijn zijde op het moment, dat we daar kritisch naar kijken, die 18 fte's. Als hij met een motie c.q. amendement komt m.b.t. dit onderwerp, zou het zomaar kunnen zijn, dat hij ons op zijn weg vindt. Het CDA heeft ook iets over die 18 fte gezegd. Blok B ben ik ook wel nieuwsgierig naar. Er is niet door het college gereageerd op het gegeven: joh, laten we daar ook nog eens kritisch naar kijken. De CU m.b.t. onze jongeren rond de 18 jaar. Dat punt heb ik ook gemaakt m.b.t. de bijdrage van Jan Latten. Dit is met name de doelgroep die echt het kind van de rekening gaat worden als we niet uitkijken, dus laten we daar heel goed naar kijken, om ervoor te zorgen dat we in ieder geval kunnen voorkomen. D66 heeft het over ondermijning, daar heb ik al iets over gezegd. GL, het re-integratietraject en participatiebanen. Ik heb zowel de PvdA als GL horen zeggen, dat ze daar iets mee willen. Ik word daar graag deelgenoot van, want ik wil daar graag in meedenken over hoe of wat. M.b.t. de midterm review heb ik al gesteld: jongens, waarom ga je van tevoren een bezuiniging inboeken, terwijl de evaluatie nog moet plaats vinden? Dat kan bijna niet. Dat was het wat mij betreft in eerste instantie. Ik ben zeer nieuwsgierig naar de beantwoording. Dank u wel.

De heer Markus, CU: Eerst even in zijn algemeenheid in reactie op verschillende partijen. Ik hoor links en rechts kritische geluiden op de bezuinigingen op het sociaal domein. Ook wij hebben daar kritische kanttekeningen bij geplaatst. We vinden ook, dat we het gesprek met elkaar moeten aangaan, maar ik wil ook wel iedereen ertoe oproepen, en dat geldt ook voor onszelf, daar waar wij zaken willen terugdraaien, dan vind ik ook dat we met elkaar mans genoeg moeten zijn om voor dekking te zorgen. Het is niet dat we op dit moment een enorme broek hebben met hele diepe zakken, waar we van alles uit kunnen halen. Dus die oproep wil ik zeker doen. Nog even specifiek richting D66 en GL, zij roepen dat lastenverzwaring niet goed zijn. Helder, maar ook daarvoor geldt: prima als jullie dat vinden, maar dan ben ik erg benieuwd naar een tegenvoorstel, waarin jullie dit ongedaan maken. Soms vond ik dat er iets te gemakkelijk geroepen werd: niet goed, draai maar terug. Ik vind dat er dan boter bij de vis gedaan moet worden in de voorstellen, die er komen. Ik kijk uit naar allerlei amendementen en alternatieve begrotingen, die verwacht ik toch zeker wel van een paar partijen te zien langskomen volgende week. Dan richting het college, allereerst wethouder Van den Beukel. Ik vergat in mijn eerste termijn aan te geven, dat dit inderdaad een rare start was van een nieuwe baan. Dus complimenten voor hoe u zich door deze materie heen worstelt. (...) We kijken erg uit naar die update, we zullen in de commissie nog eens stevig van gedachten wisselen op dit onderwerp, want ik moet zeggen dat onze zorgen nog niet helemaal weg genomen zijn. De heer Ruijtenberg: Dat interrupteren via een vraagtekentje blijft maar lastig, want mijn interruptie vindt plaats dat de heer Markus heeft geroepen, dat D66 en GL vinden dat lastenverzwaring niet goed is en dat dat dan maar terug gedraaid moet worden. Ik weet zeker, dat ik niet gezegd heb, dat lastenverzwaring niet goed is. Wat ik wel heb gezegd, is dat de burger de rekening moet betalen van een lastenverzwaring i.v.m. de afvalstoffenheffing. Die wordt jaar na jaar hoger en dat komt doordat er onvoldoende beleid gemaakt wordt om deze afvalstoffenheffing lager te doen. Dat had al lang geleden geïmplementeerd kunnen worden. Er ligt een rekenkamerrapport klaar voor. Dat is wat ik gezegd heb, verder heb ik niet gezegd, dat lastenverzwaring voor de burger niet goed is. De heer Markus: Dat doet mij dan deugd. En wat betreft die afvalstoffenheffing een zeer helder verhaal. Maar het punt, dat bij nieuwe voorstellen voor dekking gezorgd moet worden, blijft bestaan. Dan nog even rondom de begroting en de PDCA motie. Wij hebben aangevuld: kijk ook eens om die kerngetallen wat anders te omschrijven, zodat we er wat meer aan hebben dan alleen percentages, getalletjes en dat soort zaken. Ik hoop, dat het college dat echt gaat meenemen. Ik denk dat het ook de leesbaarheid van de begroting zeker gaat verbeteren. Dan begin ik me over die woonvisie wel een beetje zorgen te maken. In de vorige begroting werd alles rondom wonen in de woonvisie gestopt en nu alle opmerkingen ook. Het moet vast een gigantisch document worden met alle oplossingen en alle problemen rondom wonen. De verwachtingen, beste college en ambtelijk apparaat, zijn zeer hoog gespannen. Dan pak ik gelijk die opmerking van L3B beet. Altijd leuk om goede ideeën in te brengen rondom het oplossen van de woningnood. Het gemeentehuis ombouwen naar woningen, ja, wellicht kan dat de steen in de vijver zijn om op het goede idee te komen. Of het voor het gemeentehuis zelf een goed idee is, dat vinden we lastig, maar het is in die zin een oproep om zeer innovatief en out of the box te kijken. Het college moet dat zeker meenemen. Ja, ook dat komt terug in die woonvisie, dus ik ben erg benieuwd. Wij hadden rondom de initiatieven en corona, die er in maart waren, een oproep gedaan richting college om dat wat actiever te promoten. Daar hebben we nog geen reactie op gehad. Een andere is onze zorg bij de rek, die er bij veel vrijwilligers, mantelzorgers en zorgmedewerkers uit is. Het college heeft er kort op gereageerd, maar ook daarbij wel de oproep om richting VIP en zorgaanbieders ook actief te promoten om daar cursussen voor aan te bieden. Dan de N209, helder verhaal. Het is misschien ook goed om alle partijen, die in de Staten zitten, te bestoken met opmerkingen. Op die manier kunnen we samen met het college optrekken om daar iets aan te doen met elkaar. Abonnementstarief, daar kwam L3B nog mee. Helaas hebben wij niet een doorslaggevende stem, maar door zeer veel collega's wordt aangegeven om hier iets mee te doen. Ik kijk even langs alle vragen. Volgens mij heb ik het meeste beantwoord. Ik moet wel zeggen, dat ik het een beetje duf debat vind, maar misschien ligt dat aan mij. Dat is volgend jaar vast en zeker een stuk beter. Nogmaals de oproep: kom met goede voorstellen bij de begroting. Ik vind 2021 een kloek jaar, waarin we met elkaar stevig moeten nadenken over allerlei dekkingen en voorstellen om de komende jaren met een kloek begroting te komen. Nogmaals: alle succes. Dank u wel.

Mevrouw Den Heijer, D66: Dank aan alle partijen en het college voor de mooie inbreng en de antwoorden. Er is veel gezegd en ik ga ook op een aantal zaken reageren, die wij belangrijk vinden of die zijn opgevallen. Daarbij alvast excuses voor dingen die ik vergeet of niet genoemd heb, maar dat kan ook niet allemaal in deze korte tijd. Voel u vooral niet tekort gedaan, we kunnen altijd nog na deze vergadering overleg voeren over een aantal zaken. Daar sta ik altijd open voor, want dit lijkt ook wel een beetje een aparte manier om zo met elkaar dit soort grote, belangrijke dingen te bespreken. We gaan een paar dingen af. Wat de wethouder heeft gezegd over het schouder aan schouder staan met de provincie. Ik wil er toch wel even over opmerken, dat we daar ook niet al te veel van moeten verwachten, want uiteindelijk is de provincie toch ook onze toezichthouder, dus die relatie zal altijd op

een andere manier zijn. Dus vooral de oproep aan de wethouder om de relatie met de bestuurder goed te houden en de lijnen kort te houden, want dan heb je de meeste impact. Wat we horen bij meerdere fracties, en dat is ook waar wij ons het meest op gericht hebben met de behandeling van de begroting, zijn de zorgen over de financiële situatie. We hebben dat bij meerdere partijen gehoord, iedereen heeft daar wel een opmerking over gemaakt, de één iets meer dan de ander. Maar ik heb wel het idee, dat we er wat mee moeten. We hebben ook allemaal wensen en politieke prioriteiten en ik denk dat het belangrijk is om die in samenhang te bespreken. Nu krijgen we het gevoel dat er in deze begroting een paar dingen zijn uitgepikt en als ik dan iets zou willen terugdraaien, dan moet ik ook weer op zoek gaan naar iets nieuws. Dat is natuurlijk uit mijn positie best wel weer lastig. Ik heb het idee, dat we dit veel integraler moeten bespreken. Net als wethouder Van den Beukel zien ook wij een proces voor ons om dat met elkaar te bespreken, maar wat ons betreft ook eerder dan de kaderbrief. Ik heb het idee, dat collega Kuipers daar ook een beetje naartoe wilde werken. Deze discussie moet ook alle beleidsvelden raken en niet alleen maar gaan over efficiënter of zuiniger, maar er moeten ook echt keuzes worden gemaakt, bijvoorbeeld ook over het niveau van voorzieningen en dienstverlening, waarbij dus geen taboes zijn. Ons voorstel zou zijn om dat eerder met elkaar te bespreken dan de kaderbrief, die dan toch pas in juni verschijnt. Dus ook graag een reactie daarop van het college of zij zoiets kunnen voorbereiden voor ons. Dan het huis van de samenleving. Wij hebben ook meerdere partijen gehoord om dit te heroverwegen. We hebben weinig inhoudelijke houvast, waarom we dit nu moeten doen, om het on hold te zetten, ik denk dat er ook veel steun is bij de rest van de raad. Het is wat hapsnap allemaal, wat ik behandel, maar ik neem de onderwerpen op, die zijn opgevallen. Het wordt een beetje een opsomminkje, maar dat is even niet anders. Ik ga nu door naar het onderwerp eenzaamheid. We hebben dat tussen neus en lippen door ook een beetje bij de CU gehoord. Ook wij vinden dat een belangrijk onderwerp. Het is zeker genoemd al risico in de begroting, maar het is echt wel iets heel belangrijks, daarom geef ik het wat extra aandacht. Voor jongeren, maar ook voor ouderen. Ik heb de wethouder gehoord en ik vond het een goed idee om dat in het toekomstperspectief ook aandacht te gaan geven. Het is een beetje vooruit schuiven, maar ik denk dat het wel een goed traject is om dat daar een plek te geven. We zijn er allemaal bij om dat goed in de gaten te houden. Dan over het sociaal domein. Ook even daar een winstwaarschuwing, denk ik, terecht. We kunnen de druk gaan opvoeren bij het rijk, maar of dat nu heel veel effect gaat hebben, is ook echt maar de vraag. Kijk naar wat het rijk aan het uitgeven is, dat is echt enorm. Ik heb het idee, dat we daar de komende tijd echt weinig van kunnen verwachten, dus we moeten echt naar onszelf gaan kijken. Het is goed te horen, dat die discussie over de beleidsaccenten wordt gevoerd in Q4. Dat het bedrag nu al staat, ja, dat vinden wij iets van een verkeerde volgorde hebben. Dat blijven wij houden. We moeten maar even kijken hoe we daar een oplossing voor kunnen bedenken. Misschien heeft de wethouder daar nog een idee over, dat hoor ik dan graag. Over duurzaamheid, natuurlijk. Wij missen dat ook eigenlijk wel, maar dat bleek uit onze eerste bijdrage al, in het coalitieakkoord. Dus het zou mooi zijn als we dat zouden kunnen toevoegen als één van de uitgangspunten. Dat hoeft helemaal niet meer geld te gaan kosten, het kan juist ontzettend veel geld opleveren, maar we moeten wel blijven investeren daarin. Dat klinkt misschien raar, maar dat zijn investeringen voor de toekomst. Vandaar dat wij dat gewoon in dat licht in de begroting wel goed willen doorkijken. Ik heb de wethouder niet meer gehoord over de bezuinigingen, waarom dat nou echt nodig is, de komende vier jaar, in het verduurzamen van de buitenruimte, terwijl iedereen dat heel belangrijk vindt, omdat we daar zo van genieten, de afgelopen tijd. Ik sla het afvalbeleid even over, daar hebben we wel genoeg over gezegd. Volgens mij is ook wel duidelijk hoe wij erin zitten. Blij, dat we nu echt dit jaar daar stappen in gaan nemen. Goed dat de wethouder daar nu zo bovenop zit. Dus we wachten het af. Ik heb een toezegging gehoord, dat daarin de ja/ja sticker ook wordt meegenomen. Ik wil graag bevestigd krijgen, dat dat daarin wordt opgenomen, anders is die motie toch nog nuttig. Dan de investering in het ambtenarenapparaat, van meerdere partijen heb ik daar iets over gehoord. Wat ik wel een mooie uitspraak vond van de VVD: ja, we moeten niet teveel de oplossingen bij anderen zoeken, we moeten het ook bij onszelf doen. Dus ja, is het niet handig om toch te gaan kijken naar een on hold daarover en dat door te zetten naar nadat de crisis voorbij is? Ik zit daar nog een beetje over na te denken. Misschien moeten we met partijen in gesprek, die daar dezelfde twijfel over hebben, om te kijken wat we daarmee kunnen doen. We snappen, dat ook investeren in onze organisatie belangrijk is, maar zo zijn heel veel dingen belangrijk. Dat blijft natuurlijk echt een afweging. Ik heb nog niet teveel houvast gekregen om daar goede beslissingen over te maken en dat maakt het heel erg lastig nu. Wat ons betreft geldt ook bij die OZB-verhoging voor niet-woningen: we moeten niet teveel naar anderen kijken, we moeten ook naar onszelf blijven kijken. Ik heb daar weinig andere partijen over gehoord, ook de wethouder niet over gehoord, waarom dat nu zo belangrijk is om te gaan doen, terwijl je al weet, dat die partijen in een moeilijke situatie zitten. De voorzitter kijkt nog niet, dus ik heb nog drie puntjes, die ik graag zou willen opnoemen. Dat gaat over de overzichtelijkheid van de begroting. Ik hoor daar een heel goed voorstel van de CU, als ik het goed begrepen heb, dat die SDG, die duurzame doelen, die worden door andere gemeenten weleens gebruikt om daar de begroting mee op te bouwen. Ik had gehoord, dat de CU dat misschien zou willen voorstellen, om dat ook te doen bij onze begroting, om het beter leesbaar te maken en meer toekomstbestendig. Ik denk dat het een hele mooie stap kan zijn om

dat in te gaan zetten. Dan de regierol bij de ondermijning. Dank aan de burgemeester voor de toelichting. We snappen natuurlijk, dat het belangrijk is om te doen, maar wij gaan natuurlijk ook kritisch kijken naar alle uitgaven en daar hoort dit, wat ons betreft, ook gewoon bij. Dan vind ik het nog even sympathiek om af te sluiten met het leuke voorbeeld van L3B, om het gemeentehuis om te bouwen voor woningen. Ja, ik denk dat het innovatief is en goed is om met dit soort ideeën te blijven komen om ons te inspireren en echt dingen te gaan doen i.p.v. de ene visie na de andere te schrijven, hoewel er urgente problemen liggen. Dus ik ondersteun dat idee, goed om ermee te komen. Ook om breder te kijken in dat perspectief naar kantoren en wat dat kan betekenen voor onze woningoplossing. Dat zijn een heleboel punten en ik sluit hierbij af.

De heer Ruijtenberg, GL: Ik sluit me aan het begin aan bij de woorden van de heer Van Doorn en de heer Hoek: wat hebben de dames en heren van het college nu eigenlijk beantwoord? Dat is eigenlijk best wel oppervlakkig als je er over door gaat denken. Het is moeilijk om daar een verhaal van te maken. Als we de punten afgaan, wat de wethouders hierover genoemd hebben, beginnend bij de heer Van den Beukel. Als het gaat over duurzaamheid heb ik hem horen zeggen: we kunnen als gemeente niet continu als eerste aan zet zijn of vooraan staan. Dat klopt inderdaad, ja. Maar tussen als eerste aan zet zijn of helemaal niets doen, daar ligt nog een wereld van verschil. Ik zou hem echt willen aansporen om er veel meer werk van te maken. Ik heb een aantal dingen benoemd, die ik niet opnieuw zal benoemen, maar één ding ga ik er wel uit lichten: de verduurzaming van de Windas. Daar is niets meer over gezegd. Ik heb ook in de beantwoording daar niets meer over gehoord, terwijl er een motie ligt. Als het gaat over duurzaamheid, ik noemde de motie van D66 voor de global goals. Die is door iedereen aangenomen. En ik adviseer iedereen om nog eens naar bullet 11 en 13 te kijken in die global goals, wat daar staat. We zijn echt verplicht aan de huidige inwoners, maar ook aan het nageslacht van ons allemaal, om daarop door te gaan. Dan vind ik het vreemd dat de heer Fortuyn, en ik sla even een paar wethouders over, aangeeft: de ja/ja sticker komt terug in het afvalbeleid. En met het afvalbeleid gaan we in het vierde kwartaal iets doen en dan gaan we die vervolgens in 2021 in de raad doen en dan gaan we het misschien wel implementeren in 2022. Ondertussen weten we dat er gemiddeld per huishouden 30kg aan ongeadresseerd drukwerk in de brievenbus gestopt wordt. In Lansingerland hebben we ondertussen 24.245 huizen, ik heb het net even snel opgezocht. Dat betekent dat we hier, als we er een jaar langer mee door gaan, dat we nog 727.350 kg aan ongeadresseerd drukwerk weg gooien. Ik snap niet, waarom we daarop moeten wachten. Die ja/ja sticker kunnen we op 1 januari op zijn vroegst makkelijk kunnen invoeren. Het is geen hogere wiskunde, het is geen raket, die afgeschoten moet worden, we kunnen dat gewoon doen. Wat ons betreft, gaat die motie gewoon door. We moeten daar gewoon eerder mee aan de slag. Dan terugkerend naar mevrouw Arends. Het idee van de heer Van Doorn om een gedeelte van het huis van de samenleving, niet het hele huis van de samenleving, om te bouwen, maar in ieder geval de beuken daarvan naar woningen: het is gewoon een goed idee, simpel. Laten we gaan kijken of we over dat soort dingen out of the box kunnen denken. Het kan juist een combinatie zijn van starterswoningen, maar je kunt er ook wellicht wat met sociale huurwoningen doen. Ik roep ook daar op: kijk naar de gemeente Rijswijk, waar men begonnen is, als eerste gemeente in Nederland, om gewoon weer woningen te gaan bouwen in de middenhuur tussen de € 737 en € 1.000. Het kan, maar we moeten out of the box denken. We moeten niet wachten daarop. Een compliment heb ik voor wethouder Van Tatenhove, alleen maar complimenten. Blij hoe zij antwoordt op de dingen die te maken hebben met jeugd. Ik vind het goed, dat zij ook aangeeft: ja, er moet inderdaad een KZT of fasehuis komen. Dat is heel goed. Met welke partijen zij dan in gesprek wil gaan, ja, ik kan me voorstellen dat Enver een partij is, waar ze mee in gesprek wil. Welke andere gesprekken daarvoor nodig zijn, ik neem aan 3B Wonen, maar ik zou van haar graag nog iets meer duiding in willen, waar ze dan precies aan zit te denken, maar tot dusver gaat het gewoon heel erg goed. De burgemeester: ik ben blij dat hij de analyse van ons bevestigt, dat wij door gaan op meer preventie voor de toekomst i.p.v. repressie. Voor de collega's: het meeste heb ik al gezegd. Ik wil nog even een speciaal woord wijden aan de heer Kuipers. Als hij al verbaasd is over de samenwerking tussen GL en SGP, wat zal hij dan verbaasd zijn over de samenwerking tussen GL en de VVD, niet op één, maar zelfs op twee termijnen, een senaatscommissie en iets over meer inspraak op de werkvloer door zorgpersoneel. De wonderen zijn de wereld nog niet uit in dat geval. Dat gezegd hebbende, weet je, we moeten gewoon in die 30km/u wegen, wat ons betreft mag dat een onderdeel zijn van de mobiliteitsvisie. Ik wil wel adviseren om er wel aandacht aan te geven. Dat het hier breed gedragen wordt, dat we allemaal onze partijgenoten in de provincie aansporen om de N209 om te bouwen naar een 50km/u weg, ik denk dat we het daar allemaal mee eens zijn. Daar wilde ik het bij laten.

Mevrouw Verhoef, PvdA: Ik pak even de stukken erbij. Ja, het viel mij ook op, dat we een vrij matte, beperkte beantwoording kregen van het college, maar het kan ook met de digitale omgeving te maken hebben. Ik heb in ieder geval een aantal vragen, die open staan, daar kom ik zo op. Ik was in ieder geval blij, dat wethouder Van den Beukel zei dat we binnenkort, over 2 weken, een update krijgen van de uitvoeringsagenda duurzaamheid. Hij sprak zich ook redelijk positief uit over de kans, dat de

warmterotonde ook Lansingerland zal aandoen. Dat zijn punten, die wij ontzettend belangrijk vinden. De communicatie over duurzaamheid naar de burgers noemde hij van secondaire aard en daar zijn wij het toch minder mee eens. Maar goed, er is besloten om daar op te bezuinigen. Dat we daar als fractie een speerpunt van maken, ik denk dat de zaken rond het sociale domein, de participatie, dat heeft meer onze zorgen. Desalniettemin, communicatie over duurzaamheid, je burgers mee krijgen, dat vinden wij wel een heel belangrijk onderwerp. Wethouder Van Tatenhove zei: het korten op het mantelzorgcompliment met € 95.000, dat gaan we gewoon doen. We blijven ze wel ondersteunen vanuit die ondersteuning light. Maar ieder jaar krijgen gemeenten een budget van het rijk voor het waarderen en ondersteunen van de mantelzorgers. Eigenlijk zegt ons college: we leggen een stuk van het geld, dat bedoeld is voor het waarderen, dat gebruiken we om te bezuinigen, het ondersteunen van mantelzorgers blijven we wel doen, maar het ondersteunen van zelfstandig wonende ouderen, die toch blijkbaar in het verleden wel aanklopten om steun vanuit die ondersteuning light en ook de statushouders, die blijkbaar af en toe een steuntje nodig hadden, die laten we nu eigenlijk toch met deze bezuiniging in de kou staan. Dus in het sociale domein is er een kans, dat die mensen op een andere manier vraag gaan hebben. Hoe gaat dat gat dan worden gedicht? Daar maken we ons nog steeds zorgen om. Wij vinden dat we dat niet zo moeten laten en we willen toch die ondersteuning light, die twee ton bezuiniging per jaar, zien terug te draaien met natuurlijk een goede dekking daarbij. Wethouder Arends, re-integratie, daarop korten, ze zei: dat doet pijn. Ja, waarom doet ze het dan? Omdat het allemaal mensen zijn, die toch allemaal weer snel aan de bak komen. Die 55-plussers laat ze toch echt zitten, die mogen het zelf regelen met een werkgroepje. Wethouder Van den Beukel zei: 20% van onze volwassen Lansingerlanders is werkzaam in de tuinbouw. Maar 70% van de Lansingerlandse werknemers is ZZP'er. Een groep die gevoelig is voor verlies van inkomen en ook de groep die vaak getroffen is en dan misschien moeten omscholen en bijscholen om toch weer aan de bak te komen. Ook dit vinden wij echt geen goede stap om te maken als je gaat bezuinigen. Dat gaat ook echt niet om niks, dat bezuinigen op de re-integratie activiteiten, want het was nog steeds met € 70.000 verhoogd, het budget, zei wethouder Arends. Maar er was eigenlijk € 270.000 begroot, dus het is echt een enorme vermindering in de verhoging die voor ogen lag. Ik ga even verder. Wethouder Fortuyn, die 30km/u binnen de bebouwde kom, dat neemt hij mee in de mobiliteitsvisie. Wij zijn daar ook wel een voorstander van, om dat goed te onderzoeken. We kunnen dat zeker steunen, mocht het tegen die tijd zover komen. L3B kwam nog even terug op het nu niet doorpakken als het gaat om betaalbaar OV, zo niet gratis OV, voor ouderen met een laag inkomen. Want stel je toch voor, dat je ze nu allemaal met die corona de metro in lokt. Dat is natuurlijk niet de bedoeling. Dit zou natuurlijk aantrekkelijk voor hem moeten zijn, op het moment dat het weer veilig is om het openbaar vervoer in te gaan, dus ik vond dat eerlijk gezegd een beetje flauwe smoes. Ik denk dat de heer Van Doorn het eigenlijk best wel had gewild, maar ik denk dat (...) in die coalitie en dat valt niet mee. 50km/u op de N209: ik heb nog nooit zoveel steun voor dat plan gehoord, wat wij al zo'n 1,5 jaar geleden opperden, dus ik ben daar ontzettend blij mee. Ik hoop ook, dat we met de provincie en de wethouder er een heel eind in kunnen komen. Dan kom ik bij het CDA, die zei tegen de PvdA: bezuinigen doet pijn, er is altijd een groep die getroffen moet worden. Maar toevallig is het nu wel de groep, die het meest kwetsbaar is en daar ageren wij tegen. We vinden dat we als Lansingerland solidair moeten zijn met mensen, die getroffen worden. Wij stelden niet voor om de OZB maar enorm omhoog te knallen, maar we stelden voor om de OZB voor huiseigenaren omhoog te brengen naar het landelijk gemiddelde. We hebben op een bierviltje uitgerekend dat dat ongeveer rond de zeven of acht ton kan opleveren. Dus dan maar niet die belasting onder het landelijk gemiddelde, maar gewoon solidair zijn. Er zijn ook nog opties om dat vanuit de BTW compensatiefondsruimte te doen, die dekkingen. En ook, als het echt moet, incidenteel voor de eerste vier jaar vanuit de algemene reserve. De heer Ruitenber: Zeven of acht ton heeft u op een bierviltje berekend, maar dat is, neem ik aan, alleen voor 2021. Want dit is een bezuiniging, die we structureel hebben ingeboekt. Meer jaren zijn deze bezuinigingen geschrapt. En u heeft gezien, dat ondanks dat in 2022-2024 we nog steeds met hele grote tekorten zitten. Op het moment dat je dan ook niet wil gaan bezuinigen op het sociaal domein, op de participatie en op dat soort onderdelen, en je wil het dan ook weer halen uit belastingverhogingen, dan heb je het niet meer over zeven of acht ton op de OZB. Zeven of acht ton is al een flinke verhoging, zeker een procent of tien, wat er dan al bij komt. Maar dan heb je het over veel meer. Hoe kijkt u daar tegen aan? Mevrouw Verhoef: Ik kijk gewoon even op mijn appje, want onze financiële man houdt mij nu natuurlijk goed op de hoogte, de heer Azzouzi. Het gaat om 800k structureel. Dat gaat over de jaren na 2021 ook. Met die 9 à 10% zat u inderdaad goed. U kunt ook op een bierviltje rekenen. Ja, die dekking moet ergens vandaan komen. Het kan ook van het huis van de samenleving zijn, het is maar hoe we er met zijn allen in staan. Als wij met een amendement komen, rekent u er dan op dat we daar ook de dekking bij zullen zetten. Dan kunt u zelf, en de andere fracties, daar uw afweging in maken. Ik ga even verder. Over de regenbooggemeente heb ik geen van de fracties een reactie gehoord. De heer Ruitenber: Ik wil even reageren op wat mevrouw Verhoef zojuist zei. U gaf niet echt antwoord op mijn vraag. Die € 800.000 is alleen maar voor de bezuinigingen die nu in deze begroting staan op dat gedeelte. Maar als we de komende jaren drie miljoen ofzo structureel moeten gaan ombuigen, waar haalt u dat dan vandaan op het moment dat het hele sociaal domein buiten schot moet blijven? Wilt u dat ook allemaal gaan doen met OZB-verhogingen?

Want dan hebben we het niet meer over zeven of acht ton, maar misschien wel drie miljoen, die je uit de OZB moet gaan halen. Mevrouw Verhoef: Ik vind dat de heer Ruitenbergh een beetje of topic gaat. Ik ben hier bezig met uit te leggen, welke bezuinigingen in het sociale domein mijn fractie wil terugdraaien. Ik zet daar een bepaalde dekking vanuit OZB-verhoging tegenover en u begint over allerlei miljoenen, die we ook nog moeten ombuigen. Dat klopt, we hebben ook nog € 137mln op de bank staan van Eneco. Ik wil me beperken tot het stukje, waar ik netjes een dekking bij leg. Dat heb ik van anderen nog niet gehoord, behalve het huis van de samenleving. Dan ga ik nu verder naar de regenbooggemeente. Daar heb ik van de andere fracties nog niet over gehoord. Dat kost ook niet zoveel, het kost eigenlijk niets of nauwelijks iets. Het is meer een signaal, een gebaar naar de samenleving, met name de lhbtiq-gemeenschap. Daar hebben we het al vaker over gehad. We dachten dat dit misschien een mooi moment zou zijn om ook deze motie volgende week bij u voor te leggen. Volgens mij ben ik daarmee aan het einde gekomen. Over jongeren is veel gezegd. Natuurlijk steunen ook jongeren een hart onder de riem steken, zorgen dat ze een baan kunnen krijgen, misschien een basisbaan. Ook daar komen wij met een motie, om daar onderzoek naar te doen. Natuurlijk blijft het wonen voor jongeren een ontzettend belangrijk onderwerp. Dan wil ik graag afronden. Ik hoop in de komende dagen veel gesprekken te voeren met de andere fracties over de moties en amendementen.

Beantwoording college tweede termijn

Wethouder Van den Beukel: Ik voel me wel gedreven om meteen door te gaan, want ik voel me uitgedaagd om concreter te worden. Ik ga even checken. Volgens mij gaan we in één keer door. Ja. Dank u wel. Dank voor de nieuwe inbrengen, de complimenten en ook de kritische vragen. Ook de vragen die zeggen: college, het gaat wel een beetje hoog over, graag wat concreter. De heer Kuipers, VVD: Ik realiseer me, dat ik in uw eerste termijn een antwoord mis. Dat ging over ons verzoek aan het college om of het gebruikersdeel van de OZB niet-woningen in 2021 gesplitst zou kunnen worden. Dat was waar ik nog nieuwsgierig naar was. Wethouder Van den Beukel: Laat ik die meteen oppakken in het kader van meteen handelen. Ja, die onderzoeken willen we graag meenemen. Dat hebben we al aangekondigd, dat we daarmee aan de gang gingen. Dat we niet kunnen overzien of inderdaad de voordelen opwegen tegen de nadelen. Er zitten ook nadelen aan verbonden voor bijvoorbeeld eigenaren van panden, die op dat moment zonder huurder zitten. Die zouden dan mogelijk daar een nadeel van ondervinden. Maar we willen het onderzoeken en ik wil er bij u over terugkomen, inclusief de afweging, die het college mogelijk wil maken. Dat is een hele concrete. Zoals ik al zei, ik wil proberen het concreet te maken om duidelijk te maken, dat we met veel respect naar alle fracties en hun inspanningen kijken. Een deel ligt wederom bij de collega's, een deel ligt bij mij. Laat ik kort iets zeggen over de lobbyactie WMO, waartoe ik werd uitgedaagd door de heer Van Doorn. Dat ligt misschien bij de portefeuillehouder, tegelijkertijd ligt het bij iedereen met een bestuurlijke functie, overigens ook bij volksvertegenwoordigers. Ook in mijn geval is het inderdaad zo, dat de woordvoerder op dit vlak het heeft verstaan, de boodschap luidt en duidelijk heeft overgebracht, dat een WMO op deze manier onacceptabel is en onwerkbaar is voor gemeenten. Ook ik doe mijn duit in het zakje als het gaat om het verkiezingsprogramma van het CDA. Zo leveren we allemaal onze bijdrage. De VNG-moties daarover hebben we gesteund als Lansingerland, ook daar is de bijdrage geleverd. Dus alle kanalen, alle registers worden open getrokken, zoals we allemaal daar ons steentje aan bijdragen. Een concrete vraag over het risico van de provincie Zuid-Holland heeft de heer Van Doorn gesteld. Dat is een logische vraag, een terechte vraag, ik moet er alleen een half antwoord op geven. Het hele antwoord zou zijn: ja, er is nul risico meer. Het is niet mogelijk om dat te zeggen, omdat onze begroting pas formeel wordt beoordeeld na vast stelling. Tot die tijd wordt er bestuurlijk niet naar gekeken. Wel ambtelijk, maar niet bestuurlijk. Ik heb hem wel verstaan, met de heer Vermeulen, en daaraan maar met name het ambtelijk contact dat heeft plaats gevonden waarin men heeft meegedacht positief, ontleen ik veel vertrouwen, dat we elkaar goed begrijpen en dat een gemeente, die meer dan € 200mln op de bank heeft en een sluitende begroting voor volgend jaar ook conform de letter van het kader, niet alleen volgens de geest, dat het gewoon onder repressief toezicht mag blijven vallen. Dat comfort hebben we. Overigens is het ook zo, dat na indiening van de formeel vastgestelde begroting er nog een periode is van overleg met provincie indien opportuun. Als ze niet al meteen zeggen: perfect. Dus dat is het comfort dat ik eraan ontleen en hopelijk ook u eraan kunt ontleen. De vraag van de VVD over die meerjarige ontwikkeling van onze schulden, de weerstandratio, dat hele onderwerp, hoe we dat nou bij de kop pakken. Of we dat oppakken pas bij de kaderbrief of bij Eneco, zoiets hoorde ik u noemen. Ja, de besteding van de Eneco-middelen komen via een brief eind dit jaar naar u toe. Het is een proces dat we voorstellen op basis van uw input, de input van diverse fractievoorzitters. Ik moet zeggen: er zijn accent verschillen. Er zijn partijen die zeggen: snel besteden, want er is nood, er zijn opgaven, aan de slag ermee, we moeten slagvaardig zijn. En er zijn partijen, o.a. WIJ, die een beetje rustig aan willen doen, het kan nog weleens lastig worden de komende jaren. Dus er zitten verschillen in. Uiteindelijk komt het college met een procesvoorstel, dat we vervolgens samen met u doorakkeren, bespreken en vervolgens volgend jaar bij de kaderbrief maken we keuzes, de eerste keuzes misschien wel. Dat doen we natuurlijk in een context van de ontwikkeling van het

weerstandsvermogen, dus in zoverre worden die twee dingen met elkaar in verband gebracht. Het is wel zo, en dat zeg ik ook in de richting van mevrouw Den Heijer van D66, dat ik voorstel om het ordentelijke debat over de meerjarige ontwikkelingen en de keuzes die het college maakt, nu maar ook volgende jaren, over de ontwikkeling van de algemene reserve om dat 'gewoon' bij de kaderbrief te doen. Elke nieuwe gespreksgelegenheid, programma, die we daarvoor inrichten, kost natuurlijk tijd en capaciteit en dat kan zeer te rechtvaardigen zijn, en tegelijkertijd denk ik dat het heel opportuun is om daar onze P&C cyclus voor te benutten. Die is daar immers voor ingericht. Ik zou dat ook nu willen blijven doen. Een specifieke vraag van de heer Ruitenbergh van het CDA ging over investeringen in het algemeen in relatie tot de kaderbrief, de behandeling daarvan. In het meerjaren investeringsplan, het MIP, zitten natuurlijk legio investeringen, ook bijzonder veel vervangingsinvesteringen, rioolgemalen en wat dies meer zij. Wat we vragen aan de raad, is om die financieel nu goed te keuren. Ik ga er wel van uit, dat het niet de belangstelling van uw raad heeft om over rioolgemalen heel uitgebreid te spreken, noch over CVV Berkel veld 6 of andere sportvelden. Wel ten principale bij het sportaccommodatieplan als het over het laatste onderwerp gaat. En ook ten principale als het gaat over rioolbeleid. Maar die specifieke investeringen iets minder, denk ik. Een paar zijn heel pregnant. Het cultuurhuis heeft u genoemd, daarover laat ik graag collega Van Tatenhove aan het woord. Het huis van de samenleving heeft u genoemd. Dat zijn de voorbeelden waar een reactie op mag komen, van mijn collega's met name, want ik heb geen projecten gezien, waar ik me in eerste instantie voor aangesproken voel. Het is wel nuttig om volgend jaar een splitsing te maken, ook gehoord hebbende dit debat. Een splitsing in het MIP, waarbij we dan een staatje opschrijven van de categorie vervangingsinvesteringen, daar hebben we niet veel extra woorden voor nodig, dan een alinea in de begroting. Dit zijn projecten à la huis van de samenleving, die inderdaad gewoon politiek zijn, waar we iets van vinden, waar u iets van vindt, waar je kan bijsturen als raad. Dat lijstje apart markeren en zeggen: laten we voor of na de begroting, afhankelijk van de reikwijdte van het onderwerp daar een separaat debatje of debat over voeren, om die splitsing aan te brengen in de politiek gevoelige, maar ook politiek ongevoelige onderwerpen in dat investeringsplan. Normaal is het voor de onderwerpen die nu specifiek benoemd zijn, Blok B, huis van de samenleving, dat zijn de voornaamste. Het Lage Bergse Bos is geen MIP project, maar een andersoortig project in de begroting. Ik denk dat we een aparte reactie kunnen krijgen en ook uw voorbeelden heeft gekregen van de collega's. Laat ik nog één ding zeggen over het Lage Bergse Bos, ondanks dat de brief morgen komt. Er zit daar een multiplier in. De heer Van Doorn: Een verduidelijkingsvraag. Komt u met een voorstel voor een splitsing? Hoe moet ik dit zien? Zijn wij nu aan zet? Als er zo'n voorstel komt, is dat dan op korte termijn? Wethouder Van den Beukel: Wat ik bedoeld heb te zeggen, sluit deels aan bij uw verwachting. Het MIP maken we één keer per jaar bij de begroting. Bij de volgende MIP, dus bij de volgende begroting, breng ik dat onderscheid aan. U markeert nu deze projecten: daar voelen we wel voor, maar daar willen we nader over spreken. Die projecten, het huis van de samenleving, het cultuurhuis, daarvan hebben de collega's gezegd daarover met u in gesprek te willen gaan, zoals ik het heb beluisterd. Voor volgend jaar suggereer ik het even iets uit elkaar te trekken, dat MIP. Is uw vraag beantwoord? De heer Van Doorn: Ik vind het lastig om met die vraagtekens te werken, ik ben geneigd om om een interruptie te roepen, want dan is het veel directer. Ik snap dat u hem naar de volgende begroting trekt, maar dan moet er eigenlijk ruim voor de kaderbrief het gesprek met ons plaats vinden hierover, zodat we daar meer grip en beeld bij krijgen. Als we het hebben over het cultuurhuis en dat is ook voor L3B natuurlijk zeker een bespreekpunt, omdat het vrij fors en groot is en omdat de onzekerheden inmiddels ook wat groter zijn, dan wil ik daar niet een jaar mee wachten, als we helemaal door het trechtertje heen zijn en ik er aan het eind van het jaar wat van vind, maar er aan de voorkant geen invloed meer op heb. Wethouder Van den Beukel: Dan heb ik mijn boodschap niet heel goed geformuleerd. Ik heb geprobeerd te zeggen: over het cultuurhuis gaat de collega, die over cultuur gaat, mevrouw Van Tatenhove, u van een antwoord voorzien. Dat antwoord is specifiek daarop geënt. Ik kan alleen zeggen: ik mag verantwoordelijk zijn voor de systematiek van het MIP, als eigenaar van het proces in het algemeen, en dat ik daar een verscherping wil aanbrengen voor volgend jaar bij het MIP, door een splitsing te maken tussen vervangingsprojecten, business as usual, en de politiek getinte projecten. De projecten, die u nu eruit licht, daar gaat collega Van Tatenhove iets zeggen over het cultuurhuis en collega Fortuyn heeft al iets gezegd over het huis van de samenleving. De concrete vraag over het Lage Bergse Bos, waar ik mee bezig was, daarbij wil ik nog even benoemen: uiteindelijk is dat een investering met een multiplier. Rotterdam, wiens grondgebied het niet is, zoals u weet, het Bergse Bos, heeft een voorstel gedaan aan hun raad om € 4mln uit te trekken voor een upgrade van het Bergse Bos en kijkt ook wel naar Lansingerland daarvoor, dat wij ook een goede duit in het zakje doen. Uiteindelijk zouden wij, als we hier mee doorgaan een bijdrage leveren van € 1,5 mln en daarmee een investering van meer dan € 9 mln uitlokken. Dat is een mooie multiplier. Een specifieke vraag van WIJ ging over: hoe gaat het college dat gat oplossen, financieel verwerken, als het gaat om Wilderszijde? Ik hoop dat ik recht doe aan uw vraag met een technisch antwoord en dat luidt: op het moment van openen van het volgende onderdeel van de grex, de grondexploitatie, een deel is al in exploitatie, Wilderszijde is al actief, plan Buiten. Als u op de Boterdorpseweg rijdt, dan ziet u al een bouwboard staan, dus wat dat betreft wordt er al gewerkt en er zijn bijzonder veel belangstellenden, die zich hebben ingeschreven, meer dan de capaciteit is. Bij het

openen van de volgende grex nemen we, zoals dat heet, een verliesvoorziening. En die verliesvoorziening is dan ten grootte van een bedrag dat we niet hebben gedekt uit de andere potjes, provincie en rijk. Dat leidt vervolgens tot een uitname uit de algemene reserve, maar ook tot een verlaging van de benodigde middelen voor het berekenen van de weerstandscapaciteit. Uiteindelijk staat het nu voor € 24mln in de begroting aan reservering in het weerstandsvermogen als het gaat om Wilderszijde. Op het moment, dat je een verliesvoorziening treft, dan gaat het daar uit, het gaat ook een stukje uit de algemene reserve. Dan wordt het vervolgens in de grondexploitatie, die tenminste 10 jaar loopt, verwerkt. Dan zal je zien, dat die grondexploitatie positiever wordt, negatiever, zo gaat het nou eenmaal met dat soort langlopende grote projecten. Dat is op de vraag van WIJ. Dan wil ik een paar concrete dingen zeggen over duurzaamheid, want ik merk dat het echt uw belangstelling heeft. Als u mij daartoe uitdaagt, als duurzaamheidsman, dan zeg ik daar graag een aantal heel concrete dingen over, om toe te lichten dat we daar verschrikkelijk hard mee bezig zijn. Maar ook in het algemeen (...) het duurzaamheidsbudget. Duurzaamheid is iets wat collega Fortuyn in zijn portefeuille buitenruimte elke dag mee neemt, zoals collega Arends als het gaat om social return, het werken aan de inclusieve arbeidsmarkt, het elke dag mee neemt en verwerkt. Wat collega Van Tatenhove in de onderwijsvisie, in het werken met scholen, elke dag meeneemt. Dus uiteindelijk doet het geen recht aan de werkelijkheid van onze geïntegreerde manier van werken aan duurzaamheid om te verwachten dat duurzaamheid moet komen uit het duurzaamheidsbudget alleen. Uit het duurzaamheidsbudget alleen betalen we het duurzaamheidsteam en een aantal specifieke activiteiten. Niet meer, maar ook niet minder. Dat daar een ton af gaat, dat blijkt voor een deel ook logisch te verklaren, omdat we succesvol zijn in het binnenhalen van subsidies van andere overheden. Een paar ton maar liefst hebben we binnen gehaald als het gaat om energiebesparing. Recent weer tienduizenden euro's voor werken aan de transitievisie warmte. Dus er zijn gelukkig best een hoop bronnen voor financiering van duurzaamheid. Als u het mij vraagt, dan wil ik graag € 5mln extra voor dat domein, maar dat geldt voor meer domeinen, maar we moeten wel keuzes maken. Vervolgens: wat doen we dan concreet met dat geld? Ja, het zijn heel schitterende dingen. Ik heb laatst een filmpje opgenomen over de nieuwe Wolvert school, die helemaal circulair is en, terwijl we het niet van ze eisen, toch gasloos is, pal naast het gemeentehuis. Een schitterend duurzaam project, waar we een klein beetje aan bijdragen, op ingewikkelde manieren, als gemeente. Naast de warmterotonde, die ik al noemde is het ook zo dat er nu proefboringen plaats vinden voor nieuwe geothermische putten in de Oosteindse polder, waar een aantal bedrijven op wordt aangesloten. Dat faciliteren we als gemeente, dat kost dus tijd, energie, vergunningen, dat soort zaken. De heer Blonk heeft daar onlangs een technische vraag over gesteld. Ik heb vorige week het windconvenant getekend met de regio. Daar overleggen we over, daar zijn we een partner en daar dragen we aan bij. We zijn aan het voorbereiden het aanwijzen van het onderzoekswijs, mogelijk in Bleiswijk. Een onderzoekswijk als het gaat om een eerste wijkaanpak voor het van gas los maken van die woningen. In Westpolder Bolwerk gaat een grote kavel voorzien worden van een aquathermie-netwerk. Die huizen worden aangesloten, zij hoeven geen rekening te betalen voor aardgas, ze worden aangesloten op een heel innovatieve, duurzame bron. Ook daar werken we aan mee, dat is dus tijd en capaciteit, maar dat moeten we ook uitzetten. Dat ben ik het met iedereen eens, die zegt: vertel. Daarom vertel ik het nu en het komt ook in andere publicaties naar voren. We hebben een nieuw contract met de energieleverancier gesloten, vanzelfsprekend groene stroom. In Bleiswijk Pecto's, Peuterhoek, die halen we van het aardgas af. Daar worden de daken zelfs wit gemaakt, over innovatie gesproken, wit om het zonlicht te weerkaatsen, zodat ze minder gekoeld hoeven te worden. Mevrouw Den Heijer: Ik kan nog wel heel lang luisteren, hoor, naar u en alle voorbeelden. Ik vind het hartstikke goed, dat we dat doen. Ook complimenten voor de intenties en de inzet die u daarin toont. We zien ook heel erg uit naar dat rapport, waar het allemaal in staat, de update over het duurzaamheid actieplan. Maar wat wij ons nog even concreet afvroegen n.a.v. de begroting is die implementatie van het integraal beheerplan, de verduurzaming daarvan. Dat stellen we uit. Ik heb nog niet een goede onderbouwing gehoord, waarom dat nodig is, waarom dat kan, behalve dan dat het financieel geld oplevert. Dat snap ik. Wethouder Van den Beukel: Het integraal beheerplan, dat is beheer, dat is collega Fortuyn, dus ik wil het primair bij hem laten, maar er secondair toch één ding over zeggen. Er worden weleens grappen gemaakt over 'duurzaam is een lang woord voor duur'. Ik ben ervan overtuigd, dat dat niet het geval is. Het verhogen van de duurzaamheidsambities kan in veel gevallen kostenbesparing opleveren. U heeft ook iets in die richting gezegd. Een investering, die zichzelf terug verdient. Dus ook in de buitenruimten. Onze mensen worden steeds beter en steeds slimmer in iets heel plats als het hergebruik van asfalt bij het opnieuw asfalteren van een weg. Het klinkt heel plat en heel suf, maar dat noemen we circulair wegonderhoud. Dat is ook een kostenbesparing. Dus ik ben er nog niet perse van overtuigd, dat het uitstellen van die budgetophoging van het IBP ook leidt tot minder duurzaamheid. Niettemin, hoe meer geld, hoe beter. Maar collega Fortuyn zal daar nader op in gaan. De voorzitter: Kunt u wat compacter verder gaan? Wethouder Van den Beukel: Dan houd ik op, maar ik werd toch uitgedaagd, maar dan houd ik op met de voorbeelden van duurzaamheid, hoewel er nog heel veel mooie voorbeelden te noemen zijn. Nog twee beleidsmatige opmerkingen hierbij, wat ik u niet heb horen zeggen en dat vind ik wel jammer, maar die behoefte heb ik zelf wel, is dat we volgend jaar een milieubeleidsplan maken, zo staat ook in de begroting te lezen. Dat hebben we nu niet voldoende actueel

en geïntegreerd als gemeente, terwijl we zien dat de belangstelling van mensen voor thema's als geluidskwaliteit, luchtkwaliteit, bodem, water toenemen en ook de verwachtingen nemen toe. Dat is ook begrijpelijk. De plastic soep, noem maar op. Die thema's laten we landen in het milieubeleidsplan, maar dan moeten we wel de mensen hebben om dat te kunnen schrijven en te willen opstellen samen met maatschappelijke organisatie. Dat is toch een nieuwe en een mooie, waar ik zelf heel trots op ben, dat we dat gaan doen. Hetzelfde geldt voor de groenblauwe visie. Uitermate belangrijk wat mij betreft, die drie groengebieden in onze gemeente, maken onderdeel uit van een landschap en we moeten daar een geïntegreerde visie op hebben en ook die samen maken met boerderij Het Lansingerland, samen met Rotta enzovoorts. Dat zijn voor mij mooie voorbeelden van werken aan duurzaamheid. Dit onderwerp rond ik af, maar ik wil wel nog een paar andere vragen concreet beantwoorden om een gevoel, als dat zou bestaan, weg te nemen als dat we er te hoog overheen zouden gaan. De vraag over SDG's, brede welvaart. Kun je daar iets mee in relatie tot die P&C cyclus? Ik ben benieuwd hoe breed dat leeft in uw raad. Ik heb onlangs iets gezegd over de duurzame ontwikkelingen, de SDG's. Er waren mensen die reageerden als door een wesp gestoken op. Dat mag, als dat geen meerderheid is, dan maak ik me daar verder geen zorgen over. Maar ik ben op dat onderwerp graag in gesprek met u, als het gaat om de P&C cyclus. Dan het toevoegen van het uitgangspunt duurzaamheid: ja, dat is een uitgangspunt. Het is een centraal element in het collegeprogramma en het collegeprogramma is een uitgangspunt. (...)

Interessant, zoals mensen een nee/ja sticker op hun brievenbus plakken, u heeft het vast ook, hoe beter het gaat met het weren van ongeadresseerde post. Hierover is ongetwijfeld het laatste woord nog niet gezegd. De Windas, die vraag is voor collega Fortuyn, de verduurzaming ervan. De heer Ruijtenberg: Het gaat over de ja/ja sticker. Met de ja/ja sticker kan je ook aangeven, dat je iets wel wilt ontvangen. Dus als je de Heraut of Hart van Lansingerland wil blijven ontvangen, dan kun je dat gewoon aangeven, dat is geen probleem. Wethouder Van den Beukel: Dat is bekend, maar veel mensen hebben andere prioriteiten in het leven dan een ja/ja sticker op hun brievenbus plakken. De ervaring lijkt te zijn, dat een hoop mensen dat niet doen, zo'n sticker opplakken, waardoor steeds minder huishoudens dan die lokale kranten kunnen ontvangen, misschien het verdienmodel tegen valt en dat we op een gegeven moment één van die kranten zouden moeten missen in Lansingerland, maar dat hoop ik niet, en daarmee aandacht voor het maatschappelijk debat. Er zijn gemeenten, waar ze geen lokale kranten meer hebben en dat zou ik heel verschrikkelijk vinden. U ook, denk ik, dus ik vind het wel een afweging. De concrete vragen heb ik volgens mij beantwoord, maar ik ga nog even checken om het zeker te weten. Misschien kom ik er nog op terug, maar ik denk dat ik mijn vragen heb beantwoord en ik geef het stokje graag door.

Wethouder Van Tatenhove: Ik wil nog even ingaan op de beleidsaccenten n.a.v. de concrete vraag van de heer Kuipers van de VVD. Of ik het wel of niet pijnlijk vind, de bezuinigingen. Ik dacht dat ik dat in de eerste termijn wel had gezegd.

Mevrouw Den Heijer: Ik had een vraag voor wethouder Van den Beukel, bij het eerste punt, maar toen ging het allemaal door en toen dacht ik: ik wacht netjes tot het einde om dat terug te laten komen. Waar het over ging, is de discussie over de volgende kaderbrief. U gaf aan: we hebben bezuinigingen te gaan, maar die discussie gaan we hebben met elkaar in de volgende kaderbrief. Ik had geopperd, samen met de VVD, van: kan dat niet eerder? U geeft aan: dat heb ik liever niet. Maar ik denk toch, en ik vraag u daarop te reflecteren: we hebben allemaal genoemd in wat voor bijzondere situatie we zitten. Dat dit niet zomaar is van: we gaan de normale P&C cyclus door. We hebben een crisis, waar we in zitten. We hebben financiële problemen, waar we in zitten. Ik denk dat u er beter aan doet om de discussie daar met de raad over te voeren in een vroeg stadium i.p.v. dat er voorstellen van het college komen, waar we dan weer op moeten reageren. Ik denk dat het verstandiger is om dat proces eerder met elkaar te doorlopen. Ik zou u dat adviseren en ik zou u willen verzoeken om daar een soort proces voor in te richten. Ik wil heel graag vragen wat u daarvan denkt, vooral in het kader van de bijzondere situatie waar we in zitten. Wethouder Van den Beukel: Een reflectie is goed. We zijn hier niet de Chambre de Reflection, de Eerste Kamer, maar toch is het goed om goed na te denken over onderwerpen, zeker als het zo'n belangrijk onderwerp is als dit. Ik begrijp heel goed, wat mevrouw Den Heijer suggereert. Dit moeten we niet afdoen in een debatje, dit vraagstuk. Een debatje op een avond bij de kaderbrief op een zeker moment en dan daar niet de diepgang hebben gezocht. Dat snap ik en dat ben ik het helemaal met haar eens. Of dat nou betekent, dat we het voor de kaderbrief moeten doen, dat vraag ik me toch af. Ik denk dat we het wel wat kunnen oprekken misschien. Daar ga ik graag met uw griffie, of met u, ik weet niet hoe dat werkt, daar moeten we even een vorm voor vinden, over in gesprek. Misschien kan het in een gesprek over de P&C cyclus. Volgens mij is de kaderbrief wel het geijkte moment, omdat de juiste integraliteit wordt geborgd. We kijken naar alle ontwikkelingen: naar de circulaire van het rijk, naar de ontwikkelingen die we dan weer hebben meegenomen, die we op ons af hebben zien komen. Dat is juist de ideale onderlegger, maar we kunnen het wel wat naar voren halen misschien via een technische briefing en een benchmark, een goede beeldvorming, laat ik het zo zeggen. Ik denk dat we dat goed kunnen inkleden en daarmee inderdaad iedereen het gevoel kunnen geven, dat die zijn perspectief op

heeft kunnen geven en ook tot de bodem van het probleem is gekomen, waarbij ik wel een nuance wil aanbrengen: we zitten niet in de financiële problemen. Ja, er is een uitdaging op het structureel sluitend houden van de begroting, veroorzaakt door een aantal bewegingen van het rijk. Dat heeft de heer Ruitenbergh heel beeldend gezegd, hij heeft het vierendelen genoemd. Die wil ik zeker niet ontkennen, maar onze gemeente zit niet in de financiële problemen naar het oordeel van het college.

De griffier: De voorzitter is even uitgevallen. Als u een moment heeft, is er straks weer een voorzitter.
De voorzitter: Ja, ik werd er uit gegooid, maar ik ben weer binnen. Ik zag nog een interruptie van de heer Hoek op wethouder Van den Beukel.

De heer Hoek, WIJ: Klopt. Het gaat over Wilderszijde. Er wordt gesproken over een verliesvoorziening en dat snap ik ook wel. Die wordt uiteindelijk verwerkt in de grondexploitatie, maar mijn vraag was meer: gaan we het dan ook nog een keer hebben over het bijstellen van de ambities? We hebben het nu alleen over financiële dekking, maar niet over het bijstellen van ambities. Op het moment dat je kijkt hoeveel we al afgeboekt hebben op die gronden Wilderszijde, als we er dan ook nog van uit gaan, dat die € 19 mln die we wellicht ook nog mislopen, dan nog een stuk extra dekking, dan wordt Wilderszijde een waanzinnig dure wijk. Is het dan niet handiger om het tussentijds ook eens te hebben over het mogelijk bijstellen van ambities ten einde het tekort minder groot te maken. Wethouder Van den Beukel: De raad stelt de kaders, ook in deze, dat geldt op alle fronten. De raad heeft voor ons als college en voor mij als projecthouder het kader gesteld, dat heet: masterplan. Het masterplan is dus ook de koers die we varen. Ik snap wel uw zorg. Het is een project met een prijskaartje. Dat heeft ook veel te maken met zaken die we niet meer kunnen veranderen. De ontwikkelaars refereren heel graag aan het feit, dat ze in 1998 hier voor het eerst mee aan de slag zijn gegaan, samen met de gemeente Bergschenhoek toentertijd. Voor een deel zijn er ook gewoon plankosten gemaakt, er zijn keuzes gemaakt in het verleden, waar we niet meer omheen kunnen. Ik hoor u dat niet zeggen, maar er zijn weleens mensen die misschien de hoop konden hebben dat het heel makkelijk heel goedkoop te maken is. Dat wil ik ontkennen. Niettemin, ik snap uw zorg. Bij het bestemmingsplan is een heel belangrijk moment om daar over te spreken. Het bestemmingsplan vast stellen gaat gepaard met het vast stellen van de financiële haalbaarheid van het plan. Op het moment, dat uw raad tot het oordeel komt, dat dit bestemmingsplan nog anders zou moeten of niet goed is, dan heeft u de volledige vrijheid om met impact en implicaties, want er zijn marktpartijen, die met ons meedoen, te zeggen: we gaan de uitgangspunten herijken, we gaan het masterplan bijstellen. Nog steeds is dat de vrijheid van uw raad. Maar ik denk dat we wel een heel mooi masterplan hebben, dat het een fantastisch toekomstgerichte wijk gaan zijn, een wijk, die ook heel belangrijk is voor de regio, niet te vergeten te benoemen. De gemeente Rotterdam geeft applaus voor onze wijk, de hele regio geeft applaus voor onze wijk, de provincie steunt ons van harte. Dus het is een wijk, die bijdraagt aan de agglomeratiekracht van de hele metropoolregio, waarvan het waterschap zegt: dit is klimaatadaptief, dit is goed. Waar bewoners voor in de rij staan, waar heel veel betaalbare woningen worden gerealiseerd. Dit wordt een hele mooie en goede wijk, inderdaad ook met een onrendabele top, met een publieke investering, omdat het wijk is, die over 100 jaar nog goed is, die geen wegwerpwijk is.

De voorzitter: Ik denk dat we nu echt naar wethouder Van Tatenhove kunnen gaan. Dit zijn de nadelen van een commissievergadering op deze manier, in vergelijking met fysiek, maar we hebben het ermee te doen.

Wethouder Van Tatenhove: We zijn flexibel en het is nog maar 6 minuten over half 10, het valt mij alleszins nog mee, het gaat best goed, vind ik. Ik heb in de tweede termijn nog weer aandacht gehoord voor de beleidsaccenten, met specifiek de vraag van de heer Kuipers van de VVD of het in de ogen van het college pijn doet om hier een bezuiniging op te nemen. Natuurlijk doet dat pijn, want we hebben de beleidsaccenten een paar jaar geleden niet voor niets benoemd. We hebben er ook bewegingen mee in gang gezet. Als het kan, dan bezuinig je natuurlijk liever niet. Feit is dat er op de WMO en op de jeugd een forse overschrijding is op dit moment en dat de toekomstverwachting aan de ene kant hoop heeft, dat we bij het rijk iets terug kunnen halen, maar aan de andere kant, als we een zwart scenario schetsen, dan zien we juist in die toekomstverwachting, dat er groei zit, zeker in de WMO en dat het niet helemaal van een leien dakje gaat om de trend in de jeugdzorg te keren. Daar zijn we natuurlijk wel hartstikke druk mee bezig. Als we dan keuzes moeten maken, dan zijn de keuzes nu gemaakt op de beleidsaccenten, maar als u een andere bezuiniging kunt vinden, waardoor u die van de beleidsaccenten ongedaan kan maken, dan vindt u mij natuurlijk aan uw zijde. Dan gaan we bij de midterm review bespreken op welke accenten we eventueel nog een verdieping doen en op welke accenten we, gezien de resultaten, misschien wel een andere keuze maken. Daarom is die midterm review en het debat daarna met de commissie natuurlijk hartstikke belangrijk. Maar ik sluit wel aan bij de waarschuwing, die de heer Markus van de CU gaf: iets skippen moet ook wel gepaard gaan met een andere bezuiniging opvoeren, want we moeten natuurlijk wel zorgen voor een sluitende begroting. Dan toch nog even aandacht voor

het mantelzorgcompliment. De heer Hoek: Ik snap helemaal wat u zegt en ik snap ook, dat er een bezuiniging op die beleidsaccenten is, maar is het niet de omgekeerde wereld om eerst de bezuiniging voor te stellen en vervolgens te evalueren. Dat is wat mij tegen de borst stuit, want in feite beïnvloed je daar ontzettend de inhoud van de evaluatie mee. Stel, er komt uit de evaluatie, dat 10 beleidsaccenten ontzettend hebben bijgedragen aan het inzetten van zwaardere zorg. Als we dat constateren in de evaluatie, dan hebben we al een bezuiniging ingeboekt, die eigenlijk geen draagvlak heeft. Dat is wat ik vreemd vind. Op basis van evaluatie kan je zeggen: dat is niet uit de verf gekomen, dat is niet uit de verf gekomen, dus dat geld kunnen we bezuinigen, dat kunnen we op een andere manier inzetten of daadwerkelijk bezuinigen. Maar nu wordt er aan de voordeur een bezuiniging ingeboekt, terwijl de evaluatie nog moet plaats vinden. Die begrijp ik niet. Wethouder Van Tatenhove: Dat ben ik met u eens, meneer Hoek. Daar ligt nu een taakstelling voor een bezuiniging en die heeft niet zozeer te maken met die beleidsaccenten zelf, die heeft te maken met het feit, dat we een forse overschrijding hebben in het sociaal domein en dat voor een deel die forse overschrijding gevonden moet worden door bezuinigingen in het sociaal domein. Niet in zijn totaal. Zoals ik in de eerste termijn al zei, wordt een deel van de overschrijding gecompenseerd door bezuinigingen in andere delen van onze begroting, maar voor een deel zoeken we die wel in het sociaal domein. Omdat de beleidsaccenten niet de wettelijke taken zijn, maar vooral te maken hebben met de Lansingerlandse keuzes, hebben we gezegd: dan moeten we een deel van die bezuinigingen ook bij die beleidsaccenten kunnen vinden. Dat betekent inderdaad, dat er een opgave ligt aan de voorkant voordat we de midterm review hebben besproken in de commissie. In een ideale situatie doe je dat andersom en hoop je vooral dat je her en der nog wat bij kan plussen, omdat dingen heel succesvol zijn. In een tijd van financiële krapte is dat helaas niet zo en moeten we andere keuzes maken. Mevrouw Verhoef: Wat ik niet begrijp, is dat de wethouder zegt dat als er overschrijdingen zijn in het sociaal domein, dat dan ook de bezuinigingen in het sociaal domein moeten worden gevonden. Ik zie niet de logica in die redenering, want we hebben een tekort binnen het WMO budget, omdat een landelijke CDA-staatssecretaris een aantal jaar geleden met het onzalige plan kwam om daarvoor heel weinig geld mensen huishoudelijke ondersteuning te laten inhuren binnen de WMO. Waarom moet je dan juist beleidsaccenten, die gericht zijn op preventie en taken die misschien niet wettelijk verplicht zijn, nu al een taakstelling geven? Ik ben het helemaal met de heer Hoek eens: het wordt een selffulfilling prophecy, want ga je vanzelf zeggen, dat dat accent niet zoveel effect had. Dat wilde ik even aan u voorleggen. Wethouder Van Tatenhove: Ja, het klopt wat u zegt, dat het tekort in de WMO vooral veroorzaakt wordt door de invoering van het abonnementstarief, hoewel u het niet bij name noemde. Zoals door meerderen al aangegeven of gevraagd is, en zoals door mijn collega Van den Beukel net ook al aangegeven, we lobbyen waar het kan om er bij de Tweede Kamer en het kabinet aandacht voor te vragen, dat dit in elke gemeente inmiddels leidt tot overschrijdingen en bij ons gewoon echt heel fors. Dat zien we nu op alle gebieden in de WMO. Daar waar het kan, vorig jaar heb ik op de tribune gezeten voor de jeugdzorg met 150 andere wethouder jeugd uit het land, ik ben lid van de 42 jeugdregio's, daar geven we soms een signaal, we geven via de VNG met moties een signaal af naar Den Haag, ik zit in een appgroep met wethouders in het sociaal domein en die ontploft soms als er een debat is in Den Haag, waar de reacties richting de diverse Kamerleden gaan. Ik hoop, dat we dat allemaal doen, dat we allemaal dat signaal afgeven. Decentralisering betekent ook, dat het rijk iets moet loslaten en overlaten aan de gemeenten en het terugpakken op een klein onderdeel met hele grote gevolgen, heeft tot gevolg dat we hier niet alleen ons eigen beleid en onze eigen keuzes kunnen uitrollen, maar dat we juist daar nu keuzes moeten maken, die we niet wilden. Ik kan het helaas ook niet mooier maken. Ik vind het gewoon heel vervelend. Waar we een uitdaging in de begroting hebben, die uitdijende tekorten laat zien, moeten we overal onze verantwoordelijkheid nemen en dus ook in het sociaal domein. En dit is het voorstel, dat voor ligt, waarbij we vooral kiezen. Investeer wel in de bewegingen in de versterking van de samenleving. Daar waar nu veel wordt gedaan vrijwilligers, heb ook daar aandacht voor. We kiezen er ook voor om het VIP die middelen te geven, dat ze de intervisie kunnen doen voor de coördinatoren van vrijwilligerswerk en dat ze trainingen kunnen geven, dat ze actief op zoek kunnen naar nieuwe vrijwilligers, want dat is gelukkig de kracht van onze samenleving in Lansingerland, maar we hebben ze ook echt nodig, ook in de toekomst. Dat staat los van het feit, dat we echt onze stinkende best zullen doen om te blijven lobbyen, daar waar het kan, om dat abonnementstarief omgedraaid te krijgen, terug gedraaid, dat dat weer van tafel is en dat we weer op een andere manier de eigen bijdrage kunnen innen. En dat we voor de jeugd meer budget willen voor onze kinderen, bij ons in Lansingerland, maar eigenlijk in heel Nederland. Initiatieven rond vrijwilligers, daar vroeg met name de CU nog aandacht voor. Ja, we hebben rond corona gezien, dat er heel veel mooie dingen spontaan ontstonden. Gelukkig bekijken sommige dingen ook nadat de eerste golf over was. We hopen dat ze ook weer durven pieken op het moment, dat die tweede golf weer groeit. Ook daarom hebben we met het VIP gesprekken gehad: als jullie daar een rol kunnen pakken om dat wat vast te houden en wat te ondersteunen en ook te zorgen voor trainingen, dan helpt dat ons als Lansingerland de toekomst in om met een nieuwe generatie vrijwilligers ook onze schouders onder de samenleving als geheel te zetten. Ik denk dat dat hartstikke mooi is en ook goed, de keuze, om daarop in te blijven zetten, zodat het door iedereen gewaardeerd kan worden. De heer Ruijtenberg vroeg nog aandacht voor die kwetsbare oudere jongeren, of

jongvolwassenen, of hoe we ze willen noemen. Ik denk dat het goed is, dat u noemde: je moet ook zelf in gesprek gaan. Dat doen we natuurlijk ook, op het moment dat we weten dat een initiatief potentie heeft en zou kunnen landen. De problematiek, als je het zo zou mogen noemen, met aanbieders heeft eigenlijk vooral met financiering te maken. Als het moet passen binnen de jeugdwet en het gaat om zorg in natura dan snapt u dat daar een aanbestedingsprocedure bij hoort en dat het soms om regionale dingen gaat. Als een aanbieder hier zelf zou willen landen en het wordt op een andere manier gefinancierd, het komt uit de WLZ of het gaat met PGB's, dan is het al weer een ander verhaal. Dus daarom vraagt dat best wel even aandacht, voordat dat soort initiatieven ook daadwerkelijk kunnen landen, maar we zijn er wel mee bezig, omdat we denken dat het een mooie en waardevolle aanvulling zou zijn op ons eigen zorgaanbod en op het nabij houden van kwetsbare kinderen. De lobby in Den Haag heb ik gehad, het mantelzorgcompliment begeleiding light, misschien nog even ter aanvulling: het mantelzorgcompliment is niet echt maar een heel klein deel, want het is natuurlijk wel iets moois en ook iets waardevols, maar er is naast het mantelzorgcompliment echt heel veel meer wat gedaan wordt voor het ondersteunen van de mantelzorgers. We hebben het mantelzorgsteunpunt, wat een vraagbaak is voor iedereen, die ergens mee zit rond het fenomeen mantelzorg. Maar we leveren natuurlijk ook de hulp bij het huishouden voor mantelzorgers. En we hebben ook de begeleiding light voor mantelzorgers, wat in eerste instantie Take Care heette. Dat blijft natuurlijk wel bestaan en dat is voor de meeste mantelzorgers heel belangrijk, omdat het mantelzorgen iets is wat elke week terug komt, wat ook belastend is. Mevrouw Verhoef: Ik kom toch nog even terug, weer, op die ondersteuning light. Dat heette inderdaad vroeger Take Care. U heeft toen met heel veel aandacht en moeite bij de raad uitgelegd: er is nu Take Care en het is geweldig. U haalt er nu jaarlijks de komende jaren € 2 ton van dat budget af, u zegt: dat hebben we niet meer nodig. U zegt: we blijven de mantelzorgers wel ondersteunen, ook uit dat potje. Dat is goed, maar blijkbaar is dus € 2 ton niet nodig. Ik bedoel: wie wordt er dan niet ondersteund? Zelfstandige ouderen, statushouders, misschien anderen, die daar een beroep op deden? Hoe groot is die groep. Welk type ondersteuning vroegen ze en komen ze nu in nood? U schuift het best wel makkelijk terzijde? U kunt misschien wel inzicht geven in die groep, misschien kent u ze persoonlijk ook wel. Wethouder Van Tatenhove: Wat ik aangeef, is dat begeleiding light blijft voor de groep, die het eerder ook kreeg als Take Care en dat we er nu van af zien om het uit te breiden naar andere doelgroepen, voor wie het misschien ook wel een betekenisvol WMO product zou kunnen zijn, maar die we nu dus op een andere manier zullen helpen, waarschijnlijk meer met inzet van vrijwilligers die vrijwillige coaching krijgen, maar niet vanuit begeleiding light met professionele ondersteuning. Het is een groep, die een beetje daar tussenin zit. Niet zorgbehoevend genoeg voor echte begeleiding en die wat meer aandacht moet hebben dan alleen maar één keer in de week op spreekuur komen. Daar moeten we dus iets anders voor zoeken dan begeleiding light. Maar de mantelzorgondersteuning blijft, want voor die groep hebben we bij Take Care gezien, dat het heel waardevol is om dat te doen, omdat het die mensen net de ruimte geeft om die mantelzorg, die best wel intensief is, vol te houden als zijn hulp krijgen voor hun eigen huishouding. Dat nog over het mantelzorgcompliment. Dan als laatste n.a.v. de opmerking van mijn collega Van den Beukel nog iets over Blok B. Ik denk dat wat wethouder Van den Beukel aangaf, als je investeringen wil bespreken om ze samen nog eens te beschouwen in afweging met de hele begroting, die straks voor ligt, denk ik dat daar wel iets voor te zeggen is. Aan de andere kant lopen we nu met Blok B in het pad n.a.v. de besluitvorming, die we in januari hebben gehad. Daar zitten we op koers met de gesprekken met de ontwikkelaar en hoe we verder gaan met Blok B. We bouwen in die zin aan die waardevolle en belangrijke voorziening om te zorgen voor die sterke samenleving. Ik zie op dit moment niet zozeer een punt, waarom we nu over Blok B zouden moeten gaan spreken, behalve dan dat we straks komen met voorstellen voor hoe we verder gaan met de inrichting. We hebben morgen het stichtingsbestuur op de agenda staan van de raad. En we hebben toegezegd, dat er af en toe een update komt van de memo. De heer Ruitenber: Ik hoor de wethouder en ze heeft natuurlijk volledig gelijk. We hebben in januari dit besluit genomen. En met de kennis van toen dachten wij met zijn allen: dat kunnen we goed betalen. Met de financiële kennis van hoe we er toen voor stonden. We hebben het nu inderdaad over het bestuur van het cultuurhuis, daar nemen we morgen een besluit over in de gemeenteraad. Dat is ook prima, daar moeten we mee doorgaan. Maar tegelijkertijd is er natuurlijk wel wat veranderd. Bij de vorige begroting, die we een jaar geleden vast stelden, waarna we in januari dat besluit hebben genomen, toen stond Lansingerland er toch aanmerkelijk anders voor dan nu. In dat kader zou ik zeker bij de kadernota, op het moment dat we gaan kijken voor structurele dekking van het tekort dat er nu nog zit in het meerjarenperspectief, dan zou ik het toch wel heel vervelend vinden dat als net de eerste palen de grond in zijn geslagen van Blok B er onomkeerbare momenten zijn gecreëerd. Dat is eigenlijk mijn oproep, dat ik rond die kadernota 2021 over meerjarenpunten 2022 zo'n grote investering, want het is een mega investering, ik zit al heel lang in de raad en ik kan me alleen het zwembad en het gemeentehuis voorstellen, die zo groot waren, dat we dan nog even één keer nadenken: kunnen we dit aan? Voordat we het doen en even later ons zwembad moeten sluiten, omdat we dit gedaan hebben. Dat is eigenlijk mijn oproep. Wethouder Van Tatenhove: Ik denk dat ik daar dan terug grijp op de opmerkingen die mijn collega Van den Beukel gaf: dat we moeten kijken dat er een lijstje komt, dat gesplitst is n.a.v. de aard van een investering. Ik denk dat we dat vanuit dat oogpunt even moeten

bespreken, ja. Dat was het. De heer Van Doorn: Dan ga ik eigenlijk de vraag herhalen. Er wordt nu een procesopmerking gemaakt: er komt een lijstje en een splitsing. Zeker omdat we op een moment ergens moeten bijsturen, want het gaat enerzijds om de vraag of we het kunnen dragen, maar anderzijds ook om de vraag: stel, dat we dadelijk een cultuurhuis hebben, maar andere verenigingen het niet meer redden, omdat we daar geen geld meer voor hebben. Dan wil ik wel graag weten welk proces u voor ogen heeft. Hebben we dat gesprek? Hoeveel ruimte is er nog voor dat gesprek? Wethouder Van Tatenhove: Dat gesprek gaan we samen doen met de wethouder van financiën. Daar sluit ik ook maar even bij aan, wat wethouder Van den Beukel net zei. We zijn op zich een gezonde gemeente. Er overkomen ons nu dingen, omdat er door het rijk keuzes zijn gemaakt, waardoor we nu ineens in een financieel lastige situatie zitten, gecombineerd met het feit dat het coronaperiode is. Ik denk dat we met zijn allen, met het hele college, nu goed moeten kijken naar wat u allemaal samen aangeeft rond het proces richting de kadernota. U wil eigenlijk, als ik u goed hoor, voordat de kadernota ook maar een pennestreek op papier heeft als met ons een verkenning doen om te kijken hoe we er nu eigenlijk voor staan en hoe we überhaupt uit het moeras komen, waarin we ons nu lijken te bevinden. Ik denk dat het goed is, dat we daar als college nog eens kritisch naar kijken n.a.v. dit debat en dat we met een procesvoorstel richting uw raad komen. Dat zou mijn toezegging zijn om het in het brede perspectief te zien.

Wethouder Arends: Als eerste zou ik willen beginnen met de heer Van Doorn van L3B, hij vroeg aandacht voor de re-integratie. Hij gaf aan: welke beelden hebben we dan voor de lange termijn? Wat is het effect van die coronacrisis? Ook op onze omgeving, op Lansingerland, en wat doet dat op de instroom van de bijstand? Voor een deel weten we dat nog niet. Er is door Berenschot een onderzoek gedaan, ook voor de lange termijn, daarin gaan wij uit van een matig herstel. Dat betekent dat wij uitgaan in 2021 van een groei van 12% en in 2022 een groei van 8% en daarna, denken wij, dat het gaat stabiliseren. Op dit moment zien we ook niet echt een instroom naar de bijstand komen. Waar we ons nu vooral op richten en een beeld bij willen vormen is de landelijke ontwikkelingen, ook wat er op dit moment gebeurt bij de UWV, de instroom van de WW-aanvragen en degenen, die nu WW krijgen en ook de TOZO. Wat we daarin zien t.a.v. de doelgroep, zijn het vooral de jongvolwassenen en ook de flexibele werknemers. Dan kunt u denken aan flexwerkers, maar ook ZZP'ers en ook in de uitzendbranche. Daarnaast zien we een aantal sectoren, maar dat weet u allen, die heel hard geraakt worden. Dan kunt u denken aan de horeca, aan de hele evenementenbranche. Aan de andere kant zien wij ook florerende sectoren, die het eigenlijk heel goed doen. In al mijn gesprekken met ondernemersverenigingen horen wij over de bedrijven op de bedrijventerreinen geen hele zorgwekkende berichten. Daar zijn we natuurlijk blij om. We houden dus rekening met dat scenario en zo is het ook vorm gegeven in de begroting. Ik denk dat het wel belangrijk is, en ik denk dat u daar ook recht op heeft, wij vinden dat ook zelf spannend: mocht het nou heel erg gaan afwijken in die cijfers of mocht er toch iets nodig zijn, dan is het natuurlijk logisch dat wij u daarover actief informeren, want het is natuurlijk een belangrijke groep inwoners. Wij willen het liefste, zo hebben we ook in ons beleidskader, dat iedereen werkt en dat iedereen zich inzet. Als je noodgedwongen je baan kwijt raakt, dan is het heel belangrijk, dat we er zijn om zo snel mogelijk mensen te bemiddelen. Nogmaals, de verwachting is dat de groep die nu komt, dat dat de groep is die snel bemiddelbaar is of dan wel zelfstandig weer naar een baan kan. De heer Van Doorn: Ik was al lekker aan het kletsen met de microfoon uit. Ik sloeg natuurlijk aan, omdat u zelf aangaf: er komt een andere groep op ons af. Ik dacht: u heeft al een concreet beeld hoe die eruit ziet en uit welke sectoren die exact komen. Maar als ik het goed begrijp is het vooral gebaseerd op de huidige groep en de toezegging die ik volgens mij net hoor, is dat u ons gaat informeren over grote afwijkingen. Kunt u daar iets concreter in zijn? Is dat dan een soort afwijkingenrapportage? Of kunt u toezeggen dat u periodiek een rapportage doet toekomen, waarin we die ontwikkeling vroegtijdig kunnen monitoren? Ik vraag het, omdat de € 2 ton, die we mogelijk bezuinigen, dat we dan achteraf zeggen: we hebben nu geen geld om die mensen te helpen. Dat iemand aan de kant blijft zitten, is een veel grotere kostenpost dan dat wij nu deze € 2 ton niet gebruiken. Ik wil wel ergens gemarkeerd hebben of dat besluit nog steeds langdurig ook een verstandig besluit is. Ik zou frequenter een rapportage willen. Wethouder Arends: Ik hoor van de heer Van Doorn twee onderwerpen aangeven. Aan de ene kant over de doelgroep, de verwachting. Mensen die nu hun baan verliezen, hebben natuurlijk niet die grote afstand tot de arbeidsmarkt. Het is hun overkomen, dat zij hun baan zijn kwijtgeraakt. Daarvan zien wij bij de berichtgevingen van de UWV en ook landelijk, welke sectoren op dit moment geraakt worden, dat het de doelgroep is van de jongvolwassenen en de flexibele werknemers. Terecht dat u zegt: we willen graag op de hoogte worden gehouden van die ontwikkelingen. In de afgelopen periode hebben we ook met de raadsinformatiebrieven ook u geïnformeerd over de aantallen van de TOZO, de aantallen van de NOW en of dat iets betekent naar de bijstand toe. Natuurlijk, we hebben onze jaarrapportages, zeker bij afwijkingen. Alleen, die zien wij nu nog helemaal niet, maar als we die zien, gaan we u daar over informeren en ook met u daarover in gesprek of de gekozen bezuinigingen passend zijn of dat we meer nodig hebben, want ik ben het met u eens: de kosten van iemand die langdurig in de bijstand en ook de zorgvragen, die daar vaak bij komen, dan kunt u denken aan schuldhelpverlening of WMO, dan gaan de kosten onwijs omhoog. Het liefst wil je, dat is ook ons beleid, daar staan we als raad en als college ook voor: iedereen doet mee in deze

samenleving. Dat over de re-integratie. U stelde ook een vraag over de kantoren. Ik zag in uw eerste bijdrage dat het een hartstikke goed idee is. We zien dat ook landelijk. Het is een landelijke trend om te kijken of kantoorpanden omgekat kunnen worden in woningen. Nu is het niet zo, dat we in Lansingerland heel veel kantoorpanden hebben. Even werd al genoemd de Rabobank. We zijn op dit moment in gesprek met de eigenaar van de Rabobank, die heeft inderdaad ideeën om daar appartementen in combinatie met zorg invulling te geven. Daar is wel geluidsonderzoek voor nodig. U weet waar het is, aan de rotonde aan de N209. Dat zou een hele mooie uitkomst kunnen zijn. Zo kunnen we ook denken aan panden, waar een collega over sprak, bij Rodenrijs. Als daar initiatieven komen: wij krijgen het niet meer verhuurd of wij willen er geen kantoren meer van maken, maar gemeente, wilt u met ons meedenken, want wij zoeken een andere bestemming. Natuurlijk staan we daar voor open, maar ik vind het ook wel een belangrijk onderdeel van de woonvisie: hoe kunnen we goed gebruik maken van de panden die we hebben? Even qua beeldvorming: het is niet zoals een Den Haag of andere grote steden, die heel veel kantoorpanden hebben. Bij ons is dat een beperkt aantal. Er is ook het gemeentehuis. De heer Hoek gaf het al aan, het glas brengt wel heel veel transparantie met zich mee, maar als dat woningen worden moeten alle huurders weg, alle werknemers die daar werken, zouden daar nooit meer kunnen gaan werken. Dus daar moeten we wel goed naar kijken. Volgens mij is niets onbespreekbaar, zeker nu de behoefte aan woningen groot is. Mevrouw Verhoef: Ik heb op zich geen vragen over het wonen. Ik ben blij om te horen, dat de Rabobank eventueel in beeld is om daar woningen te maken. Maar ik ben bang, dat u over een vraag van mij, die ik vanuit de eerste termijn had staan over participatiebanen, heen stap. Misschien komt u daar nog op, maar ik dacht: laat ik tijdig mijn vraagteken neerzetten. Wethouder Arends: Ja, daar zou ik inderdaad nog op komen. Ik kom nog langs een aantal fracties. Om gelijk bij u te komen, u stelde in de eerste termijn een vraag over participatiebanen en in de tweede had u het ook nog over statushouders. Om bij het eerste te beginnen, de participatiebanen, dan moet u ook denken binnen de gemeente. De quote, dat heeft de gemeente ook, wij hebben zelf participatiebanen en dat vullen we op. Dat zit niet onder regie van mij, maar onder de burgemeester als het gaat over personeel. Maar ik ben er natuurlijk heel erg voor, want ik ben voor die inclusieve arbeidsmarkt, dus ook mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt of met een beperking, die zouden bij ons ook binnen de gemeente een mooie vulling met wat voor baan dat dan ook zou kunnen zijn. We hebben de gastheren, maar dat is aan de burgemeester. U stelde ook een belangrijke vraag: gaat het nou toenemen, het aantal asielgerechtigden, de statushouders? Ja, op dit moment zijn ze bezig bij de IND om achterstallig werk weg te halen. Aankomende maandag komt er waarschijnlijk duidelijkheid over wat de taakstelling per gemeente gaat worden, dus ook voor ons. De verwachting is dat het inderdaad meer zal zijn, zoals die de afgelopen periode is. U heeft de afgelopen periode ook een beeldvorming gehad over het nieuwe beleid van de wet inburgering. Daar komt heel veel bij kijken, maar ook financiële middelen. Dat staat natuurlijk geagendeerd voor de commissie. Als het dan gaat over inburgeren, maar ook gelijk aan de slag, aan het werk, dat ziet er in de nieuwe wetgeving echt heel anders uit. Dat is niet meer na elkaar, eerst inburgeren en dan pas aan het werk. We zien parallelle processen, maar daar gaan we volgende maand met elkaar over in gesprek. Dat is natuurlijk ook wat we heel erg belangrijk vinden, dat met name statushouders ook gelijk aan de slag kunnen. Ja, ik ben eigenlijk heel blij met de heer Ruitenbergh, die maakte de opmerking over de naamsbekendheid. Wij willen natuurlijk dat niemand, ook al kom ik zelf uit Friesland, denkt dat Lansingerland in Friesland ligt. Nee, Lansingerland ligt uiteraard in het mooiste gebied van Nederland, de prachtige tuin van Rotterdam, noem ik het weleens. Maar Lansingerland moet op de kaart. Daar zijn we mee bezig. We zijn bezig met het uitvoeringsprogramma en dit is een belangrijk onderdeel daarvan, om het daadwerkelijk duiding te geven op borden, dus dat komt naar u toe. Ik hoop eerdaags, als u over de weg rijdt, dat u de naamborden van Lansingerland ziet, maar ik was wel blij met uw opmerking. De heer Hoek gaf ook nog aan: wanneer komt nou die woonvisie? We hebben het afgelopen jaar, en het jaar ervoor ook, veelvuldig met elkaar gehad over wonen en alle ingrediënten. En terecht. Het is een ongelooflijk belangrijk thema voor ons allemaal. Het staat ook in de bestuurlijke planning, dus u bent erover geïnformeerd, het komt in eerste kwartaal naar u toe. De eerste beeldvormingen zijn al met u geweest, ook t.a.v. de toekomstvisie. Er zijn behoefte-onderzoeken geweest. In die woonvisie zijn wel een paar belangrijke fases. Mevrouw Verhoef: Ik was niet tevreden met de beantwoording over de participatiebanen, want volgens mij komt er meer behoefte aan participatiebanen, maar ze gaat het budget omlaag doen. Ik weet niet of ze dat nog een keer kan uitleggen of dat ik het zelf op een andere manier moet gaan uitzoeken. Dan hebben we het er volgende week wel over. Wethouder Arends: Misschien begrijpen we elkaar dan niet goed. We hebben natuurlijk de participatiewet, dat we met zijn allen, alle bedrijven, maar ook de organisatie van de gemeente zelf, zorgen dat wij een bepaald percentage van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt in dienst nemen. Daar zijn de bedrijven heel goed mee bezig, ze zitten op norm, en de gemeente doet dat ook. Om mensen daar naartoe te leiden, dus in aanmerking komen, een groep voor die participatiewet, daar zijn allerlei verschillende middelen voor en die zetten wij ook in. Ik weet niet of u dat bedoelt. Ik zie u nee schudden. Mevrouw Verhoef: Nee, het gaat over werken met behoud van een uitkering. Dan bedoel ik niet precies die quota waar u het over heeft vanuit de participatiewet. Misschien begrijpen we elkaar niet helemaal. Ik kom er wel op terug in een amendement. Het gaat niet over het kleine aantal waar u

het over heeft. Wethouder Arends: Ik was gebleven bij de heer Hoek, die nog aandacht vroeg voor de woonvisie. Hij staat in de bestuurlijke planning voor het eerste kwartaal. De beeldvorming zijn we al met u gestart. We gaan eerst de uitgangspunten goed doornemen, maar er is natuurlijk ook een uitvoeringsagenda en uitvoeringsprogramma aan. Daarnaast doen we natuurlijk ook al heel veel. Het is niet zo, dat we niets op wonen doen. U heeft onlangs het beleid huisvesting arbeidsmigranten vast gesteld, we hebben het toetsingskader vast gesteld, we zijn volop bezig in Bleiswijk, we zijn in Parkzoom bezig, Westpolder. We doen ongelooflijk grote stappen op het gebied van wonen, maar de woonvisie, daar gaan we het eerste kwartaal met u over in gesprek. Dan zijn ook de starterswoningen heel belangrijk, om die langdurig te kunnen behouden als starterswoningen. In vrijwel elk project proberen we ook starterswoningen toe te voegen, zoals in Berkel centrum west, waar 45 starterswoningen gaan komen. Volgens mij heb ik iedereen voorzien van antwoorden.

Wethouder Fortuyn: Ik heb inderdaad een aantal vragen langs zien komen en horen komen en ik wil er op een aantal reageren. Eigenlijk wil ik beginnen met mevrouw Den Heijer, die over het IBP, het integraal beheerplan, begon en de bezuiniging die daarop ingezet is van € 685.000, of dat een ordinaire financiële maatregel is. Ja, zo zou je het kunnen aanvliegen, maar ik denk niet dat je het op die manier moet gaan framen. We zijn met elkaar, u ook als raad, met een enorm tekort opgezaald op de begroting. De keuze was: laten we dat allemaal ten laste gaan van het domein WMO en jeugd? Of zien wij ook mogelijkheden om op een andere manier de pijn te verzachten in deze sociaal, maatschappelijke opgaves, die we hebben, ook een groot deel van de zwakkeren van onze samenleving als vangnet moet functioneren. Daar hebben we als college tegen gezegd: dat laten we niet gebeuren, maar het kan ook niet zo zijn, dat we alleen maar één of twee programma's inleveren en niet naar de andere programma's kijken. We moeten het samen doen. Rutte doet dat ook. We kunnen het alleen maar oplossen door samen de zaak aan te pakken. Dat is hier ook gebeurd. Wij met elkaar het IBP vast gesteld, u heeft het als raad vast gesteld. U heeft € 685.000 ter beschikking gesteld om in de buitenruimte een plus te doen. We moesten met een nieuw IBP programma komen en er waren drie keuzes. We waren eigenlijk al heel goed bezig, maar we konden drie dingen doen. We doen er niets mee en dan horen we bij de meelopers. We gaan het opplussen in deze variant van € 685.000, dan doen we de middenmoot. En we hebben met elkaar besloten niet meer geld uit te geven in deze fase om tot de koplopers te behoren. Dat is een keuze en die heeft u met elkaar gemaakt. Dus het besluit om de ambitie van het IBP uit te voeren, staat nog keihard overeind. We gaan alleen het tempo van de invulling gaan we vooruit schuiven. Dat is het verhaal, dat er nu ligt. Het is met name richting het compenseren en ook kijken naar andere problemen die we hebben om met elkaar gezamenlijk een duit in het zakje te doen. Dus: ambitie nog steeds overeind. Tegelijkertijd doen wij in beheer buitenruimte heel veel aan verduurzaming. Als u van het voorjaar weer over de prachtige Boterdorpseweg rijdt of de Klapwijkseweg of de rotondes doet, dan zie je prachtige bermen, dan zie je prachtige biodiverse bermen, waarbij de vlinders en de insecten een prima leefklimaat hebben. Alles wat wij doen bij renovaties of herinrichtingen speelt duurzaamheid, maar ook biodiversiteit een grote rol. Als u een klein beetje kijkt naar de watergangen, dan ziet u ook, dat we daar heel veel aandacht aan besteden. Nee, geen ordinaire bezuiniging. Elkaar helpen. We zullen het samen moeten doen. Dat is het antwoord op de IBP en de bezuiniging daarop. Mevrouw Den Heijer: Dank voor het antwoord. Ik snap natuurlijk dat dit afwegingen zijn, die we maken met elkaar. Ik snap ook, dat het een worsteling is en dat we aan het schaven zijn geslagen. Voor de raad komt het wel over als dat er keuzes worden gemaakt, die niet integraal zijn op dit moment, die we niet zo hebben kunnen afwegen met elkaar. Dat missen wij gewoon heel erg. We zien het nu zo gepresenteerd. Dat komt misschien ook, doordat we die kadernota niet gehad hebben. Dan wordt het zo opgeschreven als toch een soort van een bezuinigingsopgave, die hier ligt, die alleen maar op dit beleidsveld terecht komt. Het is niet een bezuiniging voor één of twee jaar, het is gewoon voor vier jaar, dat we er niet op gaan doorzetten. Daar is ook niet een andere oplossing voor gekomen. Ik weet natuurlijk, dat je ergens geld vandaan moet halen, maar dit komt wel over als iets wat echt een gemiste kans is als je naar een mooie, duurzame buitenruimte wil, wat ook belangrijk is voor de toekomst. Wethouder Fortuyn: Eens. Maar het betekent wel: deze begroting, die hier voor ligt, waar we het met elkaar over hebben, is ook een beetje tijd kopen om met elkaar volgend jaar in het komend half jaar met elkaar het goede gesprek aan te gaan, te kijken: wat komt er op ons af, wat gaat Den Haag na de kabinetsperiode doen, waar zijn de consequenties, hoe pakken de coronamaatregelen uit? Daar komen we mee te praten. Als we dat nu allemaal hadden geweten of konden weten of we een invulling hadden, dan hadden we het wel gedaan, maar we kopen nu tijd om met elkaar het gesprek, waar u zo behoefte aan heeft, aan te gaan. Ik denk, dat deze begroting dat uitstraalt. We moeten nu even rust hebben en we gaan inderdaad de komende 6 maanden met elkaar in gesprek. Ook met de thema's rondom het toekomstperspectief, want we willen ook perspectief bieden, ook daar waar het over wonen gaat, ook daar waar het over duurzaamheid gaat, ook over economie. We zullen met elkaar de uitdaging aan moeten gaan om dit te doen. Er was ook nog een technische vraag over De Windas. De Windas, als corona er niet geweest was, waren we er eigenlijk al een fase verder mee, maar binnenkort, misschien deze maand of volgende maand, krijg ik via beheer en onderhoud een voorstel op het portefeuillehoudersoverleg om te kijken hoe we die verduurzaming op

welke wijze we die gaan vorm geven bij De Windas. Budgettair hebben wij geld in de verduurzaming van het maatschappelijk vastgoed. Er wordt goed naar gekeken: kunnen wij de juiste duurzaamheidsmaatregelen nemen. Maar ook de terugverdientijd. Het moet ook wel een beetje in verhouding zijn, want we hebben andere opgaven, zoals meneer Van den Beukel ook aangaf. We hebben nog heel wat zonnepanelen te leggen. We zitten nu weliswaar nu rond de 2.000 op maatschappelijk vastgoed, maar we kunnen er veel meer kwijt. Maar dit is wel in de verduurzaming van maatschappelijk vastgoed en daarin zit De Windas en daar is door u een eerdere beslissing over genomen om daar een budget voor vrij te maken. Dus binnenkort wordt dat vervolgd. Dan was er nog een vraag van de heer Ruijtenberg over de N209 en de veiligheid. Ja, dit popt elke keer op. Ik probeer even het juiste woord te vinden, maar voor mij is het een beetje een missie, dat ik aan een dood paard trek, daar waar de wens is om de snelheid te verlagen. Ik wil absoluut de gedeputeerde niet vergelijken met een dood paard, maar de beweging zit niet bij de provincie. Dat betekent gewoon: als we op die provinciale weg wat willen doen, dan doe ik een beroep op u om de gedeputeerde, die in uw partij zit, maar ook de Statenleden, die wellicht vertegenwoordigd zijn in diezelfde provincie Zuid-Holland, aan te spreken: dit zijn de situaties. Meneer Vermeulen weet van het aantal incidenten. Hij zegt ook terecht: het is vaak eenzijdig. Het is vaak onoplettendheid, of het is roekeloos gedrag. Ja, daar kan je wel alles op gaan bedenken, maar men wil op een provinciale weg die 80km/u er niet afhalen. Dus u kunt mij wel via een motie vragen: ga met de gedeputeerde praten. Dat doe ik graag en ik mag hem ook graag en drink ook graag een kopje koffie met hem, maar we krijgen niet het resultaat waar u om vraagt. Dat zullen we echt op een andere manier moeten doen. Dus ik ondersteun de oproep van de heer Markus om in gezamenlijkheid wellicht het thema bespreekbaar te maken in de Staten. Dan was er nog een vraag rondom bebording. Ik hoor net mijn collega Arends heel enthousiast hier ja op zeggen en we gaan aan marketing doen. Dat Smallingerland moet Lansingerland worden, hartstikke leuk. We hebben aan de gemeentegrenzen al het bord met Lansingerland, gemeente Lansingerland. Bij de komborden is dat nog niet goed geregeld. U mag het uiteraard met een motie indienen. Dat zal mijn interne organisatie wel deels helpen, maar dan wil ik dat u richting de N470 en N209 ook die bebording mee neemt, want dat ligt ook bij de vervoersknoopclub, die op dit moment bezig is met een bebordingsplan, want dan ik ook richting de provincie proberen wat meer druk uit te oefenen van: jongens, kom nou eens in beweging, het moet nou een keer gebeuren. Dus de wil is er wel, de wens is er ook. Ik vind ook dat het beter moet. We willen volgend jaar zeker die komborden gaan aanpakken, maar het heeft ook wel consequenties, want zoals u weet: bij sommige komborden hebben we een prachtig frame zitten en dan zien we slagerij De Wit en bakker Ammerlaan en dan zien we architect Houweling, ja en die betalen allemaal mee, dus het zal ook wel weer een tekort op de begroting met ettelijke honderden euro's gaan opleveren. Maar we komen daarop terug. Het laatste waar ik mee af wil sluiten, want ik ben toch wel heel tevreden over vanavond, maar over één ding ben ik niet tevreden, dat is over mezelf. Waar ik niet duidelijk heb kunnen maken, dat het huis van de samenleving, wellicht door de term huis van de samenleving, opnieuw in de discussie moet komen. De coffeecorner is er inmiddels vanaf en de kans dat we hier koffie met een baristo hier gaan drinken, die schat ik niet zo erg hoog meer in. Maar het ging ook om de bescherming van onze medewerkers en onze bezoekers. We hebben nu improviserend alles min of meer georganiseerd, maar dat is niet voldoende voor het nieuwe werken. Wij zijn ervan overtuigd, dat een hybride samenleving, het hybride contact met de gemeente de norm gaat worden. Dat betekent dat we maximaal digitaal verder willen optimaliseren. Maar dat betekent ook, dat wij het persoonlijk contact willen faciliteren. Het persoonlijk contact heb je bij het documenten afhalen, maar je ziet ook, zeker in deze periode, dat de behoefte om ook in het sociaal in het gesprek te kunnen komen, dat er behoefte is om ook het persoonlijk gesprek te kunnen hebben. Wat wij willen borgen is namelijk wat nu niet goed geborgd is, de bescherming van zowel de gezondheid van bezoekers, maar ook de fysieke gezondheid van onze medewerkers. We krijgen ook te maken met meer gewelddadige, ook verbaal, confrontaties hier in de hal. Dat betekent dat we ook de balies op een andere manier moeten gaan inrichten. Dat betekent dat wij anders naar de vergaderkamers moeten gaan kijken, waardoor de beveiliging beter inzicht heeft in wat er gebeurt. Zo is er een trits van maatregelen, die wij voor ogen hebben. Ik heb u aangeboden om met een voorstel te komen, een raadsvoorstel. U kunt altijd daarbij nog stimuleren of remmend of anderszins uw besluit erover nemen. Ik hoop, dat ik nu wat ruimte heb gehad om het wat meer te duiden en het belang van dit bedrag te benadrukken. Ik erken zeker, dat ondanks het kloeke boekwerk, het onduidelijk is beschreven, ook in het boekwerk zelf. Daarom ondersteun ik wel de woorden van de voorzitter van de VVD, de heer Kuipers: we hadden het eigenlijk eerder willen weten en beter gemotiveerd. Ja, dat is op veel dossiers aan de orde. Gezien de situatie waarin we met zijn allen verkeren, heb je ook geen wandelgangen meer en dan wordt het allemaal lastiger. We gaan ons best doen. Ik hoop dat u mijn teleurstelling over mijn eigen beantwoording in de eerste termijn hiermee recht gezet heb. Als ik de laatste ben, laat ik de voorzitter de afsluiting. De voorzitter: Ik heb de burgemeester nog op mijn lijstje.

Burgemeester Van de Stadt: Dank u wel. In reactie op de heer Ruitenberg: ik denk dat wij het geheel eens zijn. Nogmaals, mijn toezegging dat er nog een brief over te doen komt: richting de kadernota gaat

dat mogelijk nog invulling hebben. De heer Ruitenbergh zegt volkomen terecht dat hij vermoedt, dat er nog stevige keuzes richting die kadernota nodig zijn. Anderen hebben ook hun zorgen uitgesproken over de financiële ontwikkelingen, die zorgen heb ik ook. En ja, ook ik vermoed, dat er stevige keuzes nodig zijn en dat wij onze ambities mogelijk zullen moeten bijstellen met zijn allen. Dat heeft dan ook personele consequenties logischerwijs. Maar het moet wel op die volgorde. Dan dank ik de heer Kuipers voor de ruimte die hij mij geeft om wat uitleg te geven. Ik moet me verontschuldigen naar de wethouder: ik had zo'n klip en klare opdracht bij ze neergelegd om kort te antwoorden, dat een aantal van u vindt dat ze daarin doorgeslagen zijn. Ik was trots, want in 40 minuten waren we klaar, maar we moeten er kennelijk nog even iets van vinden. Even concreet: wat krijgen wij voor dat geld? Ik heb het kort gezegd, maar ik zal het nog herhalen, wat uitgebreider. De helft van die fte's gaat naar het uitvoeren van de wettelijke taken op het gebied van de participatiewet, WMO en jeugd. Dat betekent dat deze medewerkers, dit zijn echt handjes om het zo maar te zeggen, die onze groeiende doelgroep jeugd, ouderen en minima helpen. Als wij die mensen niet aannemen, dan betekent dat iets voor de ambities die u heeft op het sociaal domein. Dat betekent bijvoorbeeld, dat wachttijden gaan oplopen. Dat betekent dat de controle minder wordt, dat betekent dat de vraag achter de vraag van mensen, als er minder tijd is, minder goed achterhaald kan worden. Dus in concreto bezuinigt u dan een kleine 10 fte op het sociaal domein, de uitvoering daarvan. Dat is in concreto wat hier staat. Wat Haagse Beek geobjectiveerd heeft is in feite, dat als wij willen dat wethouder Arends en wethouder Van Tatenhove op het sociaal domein doen wat u heeft vast gelegd, dat zij deze mensen erbij nodig hebben. Haalt u die mensen weg, dan kunnen zij dat niet doen. Dat is een beetje als de generaal vragen België te veroveren, maar hem geen soldaten geven. Dat gaat niet goed. 5,4 fte is het veiligheidsdomein. Dat zijn concreet het vast maken van de middelen die u 2 jaar geleden tijdelijk heeft toegekend om die ondermijning op te pakken. Dat was ook nadat ik u geïnformeerd had voor het feit dat bijvoorbeeld sluitingen van drugspannen bleven liggen, omdat we geen capaciteit hadden. Inmiddels sluiten we er elke keer meer. Onze informatievoorziening is aanzienlijk verbeterd. De politie doet veel meer. De douane en de belasting doen veel meer. Maar die verwachten van ons wel bestuurlijke opvolging daaraan. Als ik die niet kan leveren, haken zij af en dan gaan ze naar gemeenten die wel actief zijn. Mevrouw Den Heijer: U geeft aan, dat er nieuwe mensen nodig zijn, maar er zijn ook taken bij de gemeente die nu wat minder actief zijn. Is er ook gekeken naar een herschikking van de fte's en de activiteiten die gebeuren? Er zijn al best wel aardig wat mensen in dienst, dus je kan ook denken aan schuiven binnen het ambtenaren apparaat. Burgemeester Van de Stadt: Zeker, mevrouw Den Heijer. Heel correct. Het totale pakket van Haagse Beek, daar is dit het resultaat van. Er zijn functies in schaal verlaagd, er zijn functies weg, er zijn functies bij, dus er zit een ongelooflijk pakket aan verschuivingen. Maar er moeten op twee hoofdterreinen nieuwe mensen echt worden aangenomen, erbij komen. Een kleine 10 fte op dat sociaal domein en die 5 fte op veiligheid, die er wel al zijn, maar dat geld was tijdelijk en anders gaan die weer weg. Die zijn er al, dus dat is niet extra m.b.t. wat we de afgelopen jaren al doen. Dat betekent dat we geen last onder dwangsom aan ons drugsdealertjes kunnen opleggen enzovoorts. Het heeft hele concrete gevolgen voor de veiligheid op straat. Meneer Kuipers, ja, ik ken uw partij een klein beetje. Ik kan me niet voorstellen, dat u dat gaat voorstellen. Dat schat ik zomaar in, want dat is de concrete resultante van mensen. We snijden dus als overheid nooit in ons eigen vlees. Het gaat altijd ten koste van onze burgers. Als u het hier niet legt, dan legt u een taakstelling op andere terreinen. Minder voor duurzaamheid? Minder voor onderhoud openbare ruimten? Minder in onze bouwprojecten? We hebben onze les, dat heeft wethouder Van den Beukel nog even beschreven, over 1998, wat voor rekeningen er dan komen als je het niet goed doet. Er zit een paar fte nog in een paar heel specifieke zaken. Er is een aantal specifieke functies, omgevingsrecht, data-analist, ICT, projectondersteuning. Als je een specialist in het omgevingsrecht weg laat, dan klinkt dat als lekker makkelijk, maar de rekening die u kunt krijgen op een project, die juridisch niet goed onderbouwd is, dat is een veelvoud. Ik kan klip en klaar herhalen: u bent ambitieus, gelukkig, ik ben daar trots op. Ik heb vandaag alleen maar ambitie van u gehoord, alleen maar ambitie: meer op duurzaamheid, IBP, de participatie, de re-integratie. Ik ben daar ongelooflijk blij mee en het college werkt er hard aan. Maar dan moet u de centen erbij leveren, dat doet u met deze begroting, en het personeel en dat doet u ook met deze begroting. U kunt elke taakstelling opleggen, maar dan moet u ook het debat aangaan over wat wij niet meer gaan doen, want anders lopen we stuk en is de rekening heel erg groot. Alle bereidheid om daarover met u mee te denken, wethouder Van Tatenhove, wethouder Arends, we zijn allemaal bereid om mee te denken, maar we moeten het wel vanuit die kant aanvliegen, want anders loopt het ergens spaak en die rekening krijgen wij met zijn allen. Dan nog één korte opmerking over onze eigen inclusiviteit, onze medewerkers, die u terecht aantreft in de bezuiniging op het budget. Ik wil benadrukken, dat het geen bezuiniging is op de ambitie, geen enkele. Dat heeft wethouder Arends al gezegd, wethouder Fortuyn staat ervoor en ik sta ervoor. Iedereen heeft bij de gemeente Lansingerland een plaats, hoe meer verschillende mensen, hoe beter, want dat is verrijking, daar leren we van. Een ieder heeft talenten, daar is voor mij geen enkele twijfel over, ook bij het college niet. We hebben indertijd, heeft u, een budget ter beschikking gesteld hiervoor, dat gebaseerd was op een inschatting van wat wij zelf aan loon moesten betalen en wat we aan subsidie zouden krijgen. Uiteindelijk is gebleken, dat de subsidie hoger uitpakt en onze eigen

bijdrage dus lager. Dat geld houden we gewoon over. Als u dat nu niet weg boekt, dan houdt u het aan het eind van het jaar over, maar moet u op een ander terrein wel bezuinigen. Laten we zeggen € 50.000 bezuinigen op bibliotheken om aan het eind van het jaar € 50.000 over te houden op dit budget, dat is niet wat we willen. Ik begrijp, dat het lijkt alsof het ten koste gaat van de ambitie, maar hier is het echt budget dat we niet nodig blijken te hebben om onze ambitie te halen. Die ambitie staat klip en klaar overeind. Sterker nog, als het aan mij ligt, dan halen we ook mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt binnen in onze hele reguliere functies, want daar zitten ook gouden mensen tussen, die gewoon inzetbaar zijn. Ik heb een echtgenoot die op dat terrein actief is en ik weet wat daar kan. Dat wilde ik nog even aanvullen op wethouder Arends. Dank u wel.

De voorzitter: Dan zijn we aan het eind van dit agendapunt gekomen. Volgende week gaan we verder in de raad met de besluitvorming t.a.v. de begroting.

7a. Actualiteiten uit het college

De voorzitter: Zijn er actualiteiten te melden? Ik zie niets, ik hoor niets. Nee? Wethouder Van den Beuke: Ik zou wel door willen gaan over duurzaamheid, maar ik weet niet of dat kan op dit tijdstip. De voorzitter: Nee, dat is niet de bedoeling.

7b. Actualiteiten uit de commissie

7c. Verbonden partijen

Geen opmerking.

8. Rondvraag en sluiting

De voorzitter, om 22.35 uur: Rondvragen hadden we niet. Dan zijn we toe aan de sluiting. Ik wil toch nog een paar woorden tot u richten. In de eerste termijn hebben we ongeveer iets meer of minder dan 1,5 uur besteed. Aan de tweede termijn het dubbele, dat was ongeveer drie uur. Ja, die spreektijden heb ik heel bewust wat opgerektd, dat moet u zijn opgevallen. Het zal ongetwijfeld tot gevolg hebben, dat was mijn bedoeling een beetje, dat wij ons in de raad met name kunnen toeleggen op de amendementen en de moties. Ik heb er een paar aangekondigd gehoord, dus ik denk dat het belangrijk is dat we daar dan het zwaartepunt op gaan leggen. Dit is een bijzondere behandeling van de begroting in deze coronatijd, complimenten hoe u dat allemaal gedaan heeft. Hartelijk dank voor uw inbreng van vanavond en voor al uw voorbereidingen voor deze vergadering door de fracties, het college en de griffie. Een duim voor u allen. Volgende week donderdag 5 november is de begrotingsbehandeling en deze begint 19.00 uur. Hartelijk dank, fijne avond, welterusten en morgen weer gezond op. Ik sluit de vergadering.